

95.

Vládní návrh.

Zákon

ze dne 1956

o trestním řízení soudním (trestní řád).

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

ČÁST PRVÁ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

HLAVA PRVÁ

OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Účel zákona

(1) Účelem tohoto zákona je upravit řízení o trestných činech tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.

(2) Všechny orgány činné v trestním řízení musí trestní věci projednávat co nejrychleji, s plným šetřením ústavně zaručených občanských svobod a tak, aby projednávání působilo výchovně na osobu, proti které se trestní řízení vede, a vychovávalo občany k ostražitosti vůči nepřátelům pracujícího lidu a jiným rušitelům jeho budovatelského úsilí, jakož i k plnění občanských povinností.

(3) Pomáhat k dosažení tohoto účelu je právem a podle ustanovení tohoto zákona též povinností každého občana.

§ 2

Základní zásady trestního řízení

(1) Prokurátor je povinen stíhat všechny trestné činy, pokud se o nich dozví; výjimky jsou přípustné jen podle zákona.

(2) Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby podané prokurátorem.

(3) Pokud tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti.

(4) Soudy v trestním řízení rozhodují zpravidla v senátech za účasti soudců z lidu; soudci a soudci z lidu jsou si při rozhodování rovni. Předseda senátu rozhoduje jako soudce jediný, jen kde to zákon výslovně připouští.

(5) Soudci a soudci z lidu rozhodují nezávisle a jsou vázáni jen právním řádem.

(6) Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na osobu, proti které se vede trestní řízení, hledět jako by byla vinna.

(7) Orgány činné v trestním řízení provádějí a shromažďují důkazy z úřední povinnosti nebo na návrh stran tak, aby všechny okolnosti podstatné pro rozhodnutí věci byly náležitě objasněny; přitom jsou povinny se stejnou pečlivostí přihlížet jak k okolnostem svědčícím proti obviněnému, tak i k okolnostem svědčícím v jeho prospěch. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat a všemi dosažitelnými důkazy ověřit všechny okolnosti případu.

(8) Hodnocení důkazů soudem se děje podle vnitřního přesvědčení soudců, založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

(9) Důkaz výpovědmi svědků, znalců a obviněného soud provádí tak, že uvedené osoby sám vyslýchá; výjimky jsou přípustné jen podle zákona.

(10) Při rozhodování v hlavním a odvolacím líčení, jakož i ve veřejném a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které při tomto jednání byly provedeny.

(11) Při hlavním a odvolacím líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech v tomto zákoně výslovně stanovených.

(12) Osoba, proti které se vede trestní řízení, musí být v každém období řízení poučena o procesních právech umožňujících jí plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může

zvolit obhájce; uplatnění jejich práv jsou všechny orgány činné v trestním řízení povinny umožnit.

(13) Každý je oprávněn používat před soudem svého mateřského jazyka.

§ 3

Součinnost státních a jiných orgánů

(1) Státní orgány, jiné orgány, pokud plní úkoly státní správy, a organizace socialistického sektoru jsou povinny pomáhat orgánům činným v trestním řízení při plnění jejich úkolů, zejména s největším urychlením vyhovovat jejich dožadání a trestné činy neprodleně oznamovat prokurátoru.

(2) Ustanovením odstavce 1 není dotčena povinnost zachovávat státní a hospodářské tajemství, ani není dotčena povinnost mlčenlivosti státem výslovně uložená nebo uznaná.

(3) Orgány činné v trestním řízení jsou povinny i navzájem si pomáhat při plnění úkolů vyplývajících z tohoto zákona.

§ 4

Posuzování předběžných otázek

(1) Orgány činné v trestním řízení posuzují samostatně předběžné otázky, které se vyskytnou; je-li tu však o takové otázce pravomocné rozhodnutí soudu, úřadu nebo jiného státního orgánu, vezmou je za podklad svého rozhodnutí, pokud nejde o posouzení viny obviněného.

(2) Pravomocným rozhodnutím soudu o otázkách týkajících se osobního stavu, vydaným v řízení ve věcech občanskoprávních, jsou orgány činné v trestním řízení vázány vždy. Jestliže takové rozhodnutí nebylo dosud vydáno, vyčkají jeho vydání; není-li příslušné řízení dosud v běhu, navrhne prokurátor jeho zahájení.

§ 5

Vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení

(1) Z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle tohoto zákona jsou vyňaty osoby požívající diplomatických imunit a výsad nebo osobního osvobození.

(2) Vznikne-li pochybnost o tom, zda nebo do jaké míry je někdo vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení podle tohoto zákona, musí být o tom vyžádáno vyjádření ministra spravedlnosti, které je pro všechny orgány činné v trestním řízení závazné.

§ 6

Nepřipustnost trestního stíhání

Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno,

- a) nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii,
- b) jde-li o osobu, k jejímuž stíhání je podle zákona třeba souhlasu, pokud takový souhlas nebyl oprávněným orgánem dán,
- c) jde-li o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná,
- d) proti tomu, kdo zemřel,
- e) proti tomu, proti němuž dřívější trestní stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem nebo bylo soudem nebo prokurátorem zastaveno, pokud nebyla povolena obnova, nebo
- f) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím jiného orgánu oprávněného ke stíhání tohoto skutku, ledaže byla povolena obnova nebo skutek, o němž bylo rozhodnuto jako o přestupku, je trestným činem.

§ 7

Výklad některých pojmů

(1) Orgány činnými v trestním řízení se rozumějí soud, prokurátor a vyšetřovací orgány (§ 172).

(2) Kde tento zákon mluví o lidovém a krajském soudu, rozumí se tím v oboru vojenského soudnictví, pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá něco jiného, vojenský obvodový soud a vyšší vojenský soud.

(3) Kde tento zákon mluví o soudci, rozumí se tím též vojenský soudce, a pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného, též soudce z lidu.

(4) Kde tento zákon mluví o okresním prokurátoru, rozumí se tím i obvodní prokurátor a obvodní dopravní prokurátor a v oboru vojenského soudnictví vojenský obvodový prokurátor, a kde tento zákon mluví o krajském prokurátoru, rozumí se tím i městský prokurátor a oblastní dopravní prokurátor a v oboru vojenského soudnictví vyšší vojenský prokurátor, pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá něco jiného.

(5) Stranami se rozumějí osoba, proti které se vede trestní řízení, zúčastněná osoba, poškozený a osoba, na jejíž návrh nebo žádost se řízení vede nebo která podala opravný prostředek, a v řízení před soudem též prokurátor.

(6) Pokud z povahy věci nevyplývá jinak, rozumí se obviněným též obžalovaný a odsouzený.

(7) Obžalovaným je ten, ohledně něhož byla obžaloba soudem přijata, a nebyla-li obžaloba předběžně projednávána, ten, proti němuž bylo nařízeno hlavní líčení.

(8) Odsouzeným je ten, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek, jenž již nabyl právní moci.

(9) Zúčastněnou osobou je ten, jehož věc byla zabrána nebo podle návrhu má být zabrána, není-li v řízení obviněným, anebo komu může být nebo bylo uloženo ručení za nedobytný trest peněžitý.

(10) Poškozeným je ten, komu byla trestným činem způsobena škoda, pokud by nárok na její náhradu bylo možno uplatňovat před soudem v řízení ve věcech občanskoprávních, není-li v řízení spoluobviněným.

(11) Kde tento zákon mluví o trestném činu, rozumí se tím též přestupek, pro který prokurátor nařídil zavedení vyšetřování, protože přestupek souvisí s trestným činem téhož obviněného nebo protože prokurátor má za to, že se zřetelem na stupeň nebezpečnosti přestupku pro společnost je přiměřený trest jiného druhu nebo trest vyšší, než může uložit orgán národního výboru nebo jiný orgán, dále přestupek, pro který z téhož důvodu podal prokurátor obžalobu nebo který soud shledal v zažalovaném skutku.

(12) Trestním řízením se rozumí řízení podle tohoto zákona, trestním stíháním pak úsek řízení až do právní moci rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání.

HLAVA DRUHÁ

SUBJEKTY ŘÍZENÍ

Oddíl první

Působnost a příslušnost soudů

§ 8

Působnost soudů

Soudy konají řízení a rozhodují o trestných činech a přestupcích, pro něž byla prokurátorem u soudu podána obžaloba.

§ 9

Pravomoc obecných soudů

Soudnictví ve věcech trestních vykonávají obecné soudy, pokud podle zákona nenáleží jeho výkon soudům vojenským.

Pravomoc vojenských soudů

§ 10

- (1) Pravomoci vojenských soudů podléhají
- a) vojáci v činné službě,
 - b) příslušníci vojensky organizovaných a jiných sborů v činné službě; o nichž to stanoví zvláštní zákony,
 - c) váleční zajatci.

(2) Pravomoc vojenských soudů podle odstavce 1 se vztahuje jen na trestné činy spáchané za trvání poměru, který tuto pravomoc zakládá.

(3) Jestliže trestný čin, který byl spáchán v době trvání poměru zakládajícího pravomoc vojenských soudů, vyjde najevo teprve po skončení takového poměru, může vojenský soud věc postoupit soudu obecnému. Pro takový čin může být obžaloba podána přímo u soudu obecného. Obecný soud pak věc soudu vojenskému již postoupit nemůže.

(4) Ustanovení odstavce 3 se neužije, jde-li o trestné činy podle hlavy první oddíl třetí zvláštní části trestního zákona a o trestné činy vojenské.

§ 11

(1) Pravomoci vojenských soudů podléhají dále

- a) vojáci mimo činnou službu pro trestný čin nenastoupení služby v branné moci (§§ 265 až 267 tr. zák.) a
- b) civilní osoby pro trestné činy proti obraně vlasti podle hlavy první oddíl třetí zvláštní části trestního zákona.

(2) Vojáci a příslušníci sborů uvedených v § 10 odst. 1 písm. b) podléhají pravomoci vojenských soudů i mimo činnou službu pro trestné činy vojenské, jichž se dopustili ve služebním stejnokroji.

Věcná příslušnost

§ 12

Pokud tento zákon nestanoví něco jiného, koná v první stolici řízení lidový soud.

§ 13

(1) Krajský soud koná v první stolici řízení o trestných činech podle hlavy první zvláštní části trestního zákona a podle zákona na ochranu míru, na které zákon stanoví trest smrti nebo trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, a dále o trestných činech podvracení republiky, teroru, záškodnictví a sabotáže (§§ 79a, 80a, 84 a 85 tr. zák.).

(2) Vyšší vojenský soud koná v první stolici řízení též o trestných činech funkcionářů, pro které je zřízen.

Místní příslušnost

§ 14

(1) Řízení koná soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán.

(2) Nelze-li místo činu zjistit nebo byl-li čin spáchán v cizině, koná řízení soud, v jehož obvodu má obviněný bydliště, pracoviště nebo pobyt; jestliže se nedají zjistit nebo jsou mimo území Československé republiky, soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo.

§ 15

(1) Řízení o trestných činech příslušníků ozbrojených sborů, kteří konají službu u části, pro kterou byl zřízen vojenský soud, koná tento soud.

(2) Řízení o trestných činech funkcionářů ozbrojených sborů koná vojenský soud, který je určen prezidentem republiky k projednání trestných činů těchto funkcionářů.

Společné řízení

§ 16

O všech trestných činech téhož obviněného a proti všem obviněným, jejichž trestné činy spolu souvisí, se koná společné řízení. Společné řízení však nemůže konat obecný soud o trestném činu osoby podléhající pravomoci vojenských soudů a naopak.

§ 17

Společné řízení koná krajský soud, je-li příslušný konat řízení alespoň o jednom z trestných činů.

§ 18

Společné řízení koná soud, který je příslušný konat řízení proti přímému pachateli nebo o nejtěžším trestném činu.

§ 19

Je-li podle předchozích ustanovení příslušno soudů několik, koná řízení z těchto soudů ten, u něhož podal prokurátor obžalobu nebo jemuž věc byla nepřislušným soudem postoupena.

§ 20

Vyloučení věcí

(1) K urychlení řízení nebo z jiných důležitých důvodů lze řízení o některém z trestných činů nebo proti některému z obviněných vyloučit ze společného řízení.

(2) Příslušnost soudu věc vyloučivšího se nemění; vyloučí-li však krajský soud věc, o níž by jinak příslušelo konat řízení lidovému soudu, může ji postoupit místně příslušnému soudu lidovému.

§ 21

Spojení věcí

Jsou-li tu podmínky společného řízení, může soud spojit k společnému projednání a rozhodnutí věci, v nichž byly podány samostatné obžaloby.

§ 22

Spory o příslušnost

Spory o příslušnost mezi soudy rozhoduje soud, který je jim nejbližše společně nadřízen.

Odnětí a přikázání věcí

§ 23

Z důležitých důvodů může být věc příslušnému soudu odňata a přikázána jinému soudu téhož druhu téže stolice; o odnětí a přikázání rozhoduje soud, který je oběma soudům nejbližše společně nadřízen.

§ 24

(1) Na návrh předsedy nejvyššího soudu nebo generálního prokurátora může nejvyšší soud

- a) považuje-li to se zřetelem na povahu trestného činu nebo na osobu pachatele za nutné, odejmout věc příslušnému lidovému soudu a přikázat ji k pokračování v řízení a k rozhodnutí krajskému soudu,
- b) z důležitých důvodů odejmout věc, ve které bylo podáno odvolání proti rozsudku lidového soudu, příslušnému krajskému soudu a rozhodnout o odvolání sám.

(2) Jde-li o trestný čin, který ohrožuje důležité zájmy obrany vlasti, může nejvyšší soud věc odejmout příslušnému soudu obecnému a přikázat ji k pokračování v řízení a k rozhodnutí vojenskému soudu téže nebo vyšší stolice.

Oddíl druhý

Vyloučení orgánů činných v trestním řízení

§ 25

(1) Z vykonávání úkonů trestního řízení je vyloučen soudce, prokurátor, vyšetřovací orgán a zapisovatel, u něhož pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, a jde-li o soudce též k prokurátoru, lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti.

(2) Soudce je dále vyloučen z vykonávání úkonů trestního řízení, jestliže byl v projednávané věci činný jako prokurátor, vyšetřovací orgán, obhájce nebo jako zmocněnec zúčastněné osoby nebo poškozeného.

(3) Ve vyšší stolici je kromě toho vyloučen soudce, který se zúčastnil rozhodování v první stolici, a naopak; z rozhodování o stížnosti je vyloučen prokurátor, který se zúčastnil řízení v první stolici.

§ 26

(1) Jakmile se doví o skutečnosti odůvodňující jeho vyloučení nebo je-li taková skutečnost některou ze stran namítána, oznámí to soudce předsedovi soudu, předseda soudu předsedovi nadřízeného soudu a jiná osoba bezprostředně nadřízenému orgánu; až do rozhodnutí těchto orgánů o vyloučení vykonávají jen ty úkony, které nesnesou odkladu.

(2) Jestliže soudce, o jehož vyloučení jde, s tím souhlasí, může předseda soudu, aniž o vyloučení rozhodne, přidělit věc soudci jinému nebo určit za něho do senátu jiného soudce.

Oddíl třetí

Zapisovatel a tlumočník

§ 27

Zapisovatel

Je-li o úkonu třeba sepsat protokol, přibere se zapisovatel vzatý do slibu. Jestliže zapisovatel není dosažitelný a úkon nesnese odkladu, nutno k úkonu přibrat nezúčastněnou zletilou osobu jako svědka.

Tlumočník

§ 28

(1) Je-li třeba přetlumočit obsah výpovědi nebo písemnosti anebo neovládá-li obviněný

jazyk, ve kterém se jednání vede, přibere se tlumočník; tlumočník může být zároveň zapisovatelem.

(2) Jako tlumočník nesmí být přibrán, kdo by byl ve věci vyloučen z důvodu uvedeného v § 25 odst. 1.

(3) Tlumočník se v předvolání upozorní na následky nedostavení se (§ 74) a na povinnost bez odkladu oznámit skutečnosti, pro které by byl ve věci vyloučen nebo které mu jinak brání být ve věci činný jako tlumočník.

(4) Tlumočník musí být poučen o tom, že je povinen přesně přetlumočit obsah výpovědi nebo písemností a zachovávat mlčenlivost o tom, co se jako tlumočník dověděl; dále musí být poučen o významu své funkce s hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi.

§ 29

(1) Tlumočník má nárok na náhradu nutných výdajů a na přiměřenou odměnu (tlumočné).

(2) Výši tlumočného určí ten, kdo tlumočníka přibral, a v řízení před soudem předseda senátu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Oddíl čtvrtý

Obviněný

§ 30

Obviněný

Toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, lze považovat za obviněného a použít proti němu prostředků daných tímto zákonem proti obviněnému teprve tehdy, bylo-li proti němu vzneseno obvinění (§ 178).

§ 31

Práva obviněného

(1) Obviněný má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu dávají za vinu, a k důkazům o nich, právo uvést všechny okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, a dále zejména právo činit v trestním řízení návrhy, zvolit si obhájce a podávat opravné prostředky. Tato práva přísluší obviněnému i tehdy, jestliže není svéprávný.

(2) Všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny obviněného vždy o jeho právech poučit a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.

§ 32

Zákonný zástupce obviněného

Zákonný zástupce nesvéprávného obviněného je oprávněn obviněného zastupovat, zejména zvolit mu obhájce, činit za obviněného návrhy, podávat za něho žádosti a opravné prostředky; je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se podle zákona může zúčastnit obviněný. Ve prospěch obviněného může zákonný zástupce tato práva vykonávat i proti vůli obviněného.

Oddíl pátý**Obhájce**

§ 33

Obhájce

(1) Obhájcem může být, není-li dále stanoveno něco jiného, jen advokát; v oboru vojenského soudnictví a v řízení o trestných činech náležejících k příslušnosti krajského soudu (§ 13 odst. 1), jen advokát zapsaný do zvláštního seznamu, který vede ministerstvo spravedlnosti.

(2) Při hlavním a odvolacím líčení a veřejném zasedání nemůže být obhájcem ten, kdo je k němu předvolán jako svědek, znalec nebo tlumočník.

§ 34

Zvolený obhájce

(1) Neužije-li obviněný nebo jeho zákonný zástupce práva zvolit obhájce, může ho zvolit na svůj náklad jeho příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel a druh, jakož i zúčastněná osoba. Není-li obviněný svéprávný, mohou tak tyto osoby učinit i proti jeho vůli.

(2) Nebude-li obhájce soudu a v přípravném řízení prokurátoru nebo vyšetřovacímu orgánu oznámen tím, kdo ho zvolil, musí sám prokázat, že byl za obhájce zvolen.

(3) Obviněný si může místo obhájce, který mu byl ustanoven nebo jinou osobou k tomu oprávněnou zvolen, zvolit obhájce jiného.

Ustanovený obhájce

§ 35

(1) Jestliže obviněný nemá obhájce v případech, kdy ho musí mít, a neprokáže ve stanovené lhůtě, že si ho sám zvolil, bude mu obhájce ustanoven na jeho náklad.

(2) Nemá-li obviněný v případě uvedeném v odstavci 1 dostatečných prostředků, aby hradil odměnu obhájci, bude mu ustanoven obhájce, který ho bude obhajovat bez nároku na odměnu.

(3) Na žádost obviněného, který nemá dostatečných prostředků, aby hradil odměnu obhájci, bude mu ustanoven obhájce, který ho bude obhajovat bez nároku na odměnu, i když nejde o případ, kdy obviněný obhájce mít musí.

(4) Je-li obviněných několik, ustanoví se těm, jejichž zájmy si v trestním řízení neodporují, zpravidla obhájce společný.

§ 36

(1) Obhájce ustanovuje předseda senátu a v řízení přípravném prokurátor, a to zpravidla v součinnosti s advokátní poradnou; jim náleží též zprostit ustanoveného obhájce povinnosti obhajování.

(2) V oboru vojenského soudnictví může být se souhlasem náčelníka ustanoven obhájcem též důstojník justice v činné službě, jestliže jde o naléhavý případ a advokát není ihned dosažitelný anebo jestliže to vyžaduje povaha projednávané věci; obhájcem však nemůže být důstojník činný u vojenského prokurátora.

§ 37

(1) Ustanovený obhájce je povinen převzít obhajobu; z důležitých důvodů může však být na svou žádost povinnosti obhajování zproštěn a místo něho ustanoven obhájce jiný.

(2) Z důležitých důvodů může být na žádost obviněného místo ustanoveného obhájce ustanoven obhájce jiný. Lze též rozhodnout, aby obhájce již ustanovený obhajoval obviněného bez nároku na odměnu.

§ 38

Oprávnění obhájce

(1) Obhájce je oprávněn již za přípravného řízení činit za obviněného návrhy a podávat za něho žádosti a opravné prostředky. Při seznamování obviněného s výsledky vyšetřování (§§ 183, 184) a kdykoli později smí obhájce mluvit s obviněným, který je ve vazbě, bez přítomnosti jiných osob a nahlížet do spisů.

(2) Obhájce je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se může zúčastnit obviněný.

(3) Není-li obviněný svéprávný, může obhájce oprávnění uvedená v odstavcích 1 a 2 vykonávat též proti vůli obviněného.

(4) Nebylo-li zmocnění obhájce omezeno, vztahuje se na celé řízení, a to i tehdy, jde-li o obhájce ustanoveného.

Oddíl šestý

Zúčastněná osoba

§ 39

(1) Zúčastněné osobě musí být poskytnuta možnost, aby se k věci vyjádřila; může být přítomna při hlavním a odvolacím líčení a veřejném zasedání a činit v něm návrhy.

(2) Orgány činné v trestním řízení jsou povinny zúčastněnou osobu o jejích právech poučit a poskytnout jí plnou možnost jejich uplatnění.

§ 40

Není-li zúčastněná osoba svéprávná, vykonává její práva podle tohoto zákona její zákonný zástupce.

Oddíl sedmý

Poškozený

Uplatnění nároku poškozeného

§ 41

(1) Poškozený má právo žádat, aby v trestním řízení bylo rozhodnuto o jeho nároku na náhradu škody způsobené trestným činem, a činit návrhy. Toto právo poškozenému nepřísluší v řízení o trestných činech náležejících k příslušnosti krajského soudu (§ 13 odst. 1).

(2) Orgány činné v trestním řízení jsou povinny poškozeného o jeho právech poučit a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.

(3) Právo podle odstavce 1 poškozenému nepřísluší, jestliže nárok na náhradu škody uplatnil již v řízení ve věcech občanskoprávních.

§ 42

Zemře-li poškozený, přecházejí práva, která má v trestním řízení, na jeho právního nástupce.

§ 43

Zákonný zástupce poškozeného.

Není-li poškozený svéprávný, vykonává jeho práva podle tohoto zákona jeho zákonný zástupce.

Zajištění nároku poškozeného

§ 44

(1) Je-li důvodná obava, že uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody bude mařeno, může soud a v řízení přípravném prokurátor na návrh poškozeného zajistit movité věci obviněného, a to do pravděpodobné výše škody; zajištěné věci nutno sepsat a zpravidla uschovat u státního notářství nebo u soudu. K uspokojení tohoto nároku mohou být zajištěny též pohledávky obviněného, pokud nejde o odměnu za práci nebo o pohledávky plynoucí z národního pojištění; dlužníku obviněného se přikáže, aby místo plnění obviněnému složil předmět plnění do úschovy státního notářství nebo soudu.

(2) O tom, že zajištění bylo nařízeno, se poškozený vyrozumí s poučením o ustanovení § 45.

(3) Proti rozhodnutí, jímž bylo zajištění nařízeno, může obviněný podat stížnost.

(4) Ustanovení odstavců 1 až 3 se neužije v řízení o trestných činech náležejících k příslušnosti krajského soudu (§ 13 odst. 1).

(5) Návrh podle odstavce 1 není oprávněn učinit poškozený, který svůj nárok na náhradu škody uplatnil již v řízení ve věcech občanskoprávních.

§ 45

(1) Zajištění musí být zrušeno

- a) pomine-li důvod, pro který bylo nařízeno,
- b) skončí-li trestní stíhání zastavením nebo rozsudkem zprošťujícím,
- c) uplyne-li jeden měsíc od právní moci rozsudku, jímž byl obžalovaný uznán vinným, nebo
- d) stran věci, která byla omylem zajištěna, ač náleží jiné osobě než obviněnému.

(2) Zajištění musí být omezeno, je-li zřejmo, že ho není třeba v rozsahu, v němž bylo nařízeno.

Oddíl osmý

Zmocněnec zúčastněné osoby a poškozeného

§ 46

(1) Zúčastněná osoba a poškozený se mohou dát zastupovat zmocněncem. Nebude-li zmocněnec soudu a v řízení přípravném prokurátoru nebo vyšetřovacímu orgánu oznámen tím, kdo ho zmocnil, musí sám prokázat, že je zmocněn.

(2) Zmocněncem zúčastněné osoby a poškozeného může být jen osoba svéprávná a občansky bezúhonná, která není pokoutníkem; při hlavním a odvolacím líčení a veřejném zasedání nemůže být zmocněncem ten, kdo je k němu předvolán jako svědek, znalec nebo tlumočník.

(3) V oboru vojenského soudnictví a v řízení o trestných činech náležejících k příslušnosti krajského soudu (§ 13 odst. 1) může být zmocněncem jen advokát, který by ve věci mohl být obhájcem.

§ 47

(1) Zmocněnec zúčastněné osoby a poškozeného je oprávněn činit za zúčastněnou osobu nebo poškozeného návrhy a podávat za ně žádosti a opravné prostředky; je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se mohou zúčastnit zúčastněná osoba nebo poškozený.

(2) Nebylo-li zmocnění omezeno, vztahuje se na celé řízení.

HLAVA TŘETÍ

PROCESNÍ ÚKONY

§ 48

Obecné ustanovení

Při provádění procesního úkonu musí se jednat s osobami na úkonu zúčastněnými tak, jak to vyžaduje význam a výchovný účel trestního řízení, šetřit jejich osobnosti a jejich ústavou zaručených práv a vycházet jejich žádostem podle možnosti vstříc.

Oddíl první

Místo a čas

§ 49

(1) Procesní úkony se zpravidla vykonávají v úřední místnosti toho, kdo je provádí. Vyžaduje-li toho povaha úkonu nebo je-li toho třeba pro urychlení řízení, náležité objasnění věci nebo z jiných důležitých důvodů, provedou se procesní úkony i mimo úřední místnost nebo sídlo příslušného soudu, prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu.

(2) Má-li být procesní úkon vykonán v objektu státního orgánu nebo ústavu, podniku nebo jiné organizace, je nutno to předem ohlásit osobě pověřené jeho vedením.

(3) V objektech ozbrojených sborů smí být procesní úkon vykonán jen s vědomím příslušného náčelníka.

§ 50

(1) Procesní úkony se provádějí zpravidla v pracovní době. Ve dnech pracovního klidu a v noci lze tyto úkony konat jen v naléhavých případech.

(2) Provedení procesních úkonů má být stanoveno zpravidla nejméně tři dny předem, jestliže se úkonu mají zúčastnit jiné osoby. Má-li být vyslechnut větší počet osob zaměstnaných na témže pracovišti, lze jejich výslech provést po předchozí dohodě s vedoucím pracoviště v místě pracoviště, a to i bez jejich předchozího předvolání; jde-li o příslušníky ozbrojených sborů v činné službě u téhož útvaru, lze tak učinit po dohodě s příslušným náčelníkem.

Oddíl druhý

Dožádání

§ 51

(1) Soud, prokurátor a vyšetřovací orgány vykonávají jednotlivé úkony trestního řízení ve svém obvodě zpravidla sami. Mimo svůj obvod vykonávají jednotlivé úkony trestního řízení soud, prokurátor nebo vyšetřovací orgán zpravidla dožádáním lidového soudu, prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu, v jehož obvodě má být úkon proveden, po případě též dožádáním vojenského soudu nebo prokurátora; jestliže věc nesnese odkladu nebo je toho nezbytně třeba pro řádné posouzení věci, vykonají je i mimo svůj obvod sami.

(2) Nejvyšší soud a krajský soud mohou je však i ve svém obvodu vykonat dožádáním lidového soudu, v jehož obvodu má být úkon proveden; nejvyšší soud může toto činit též dožádáním krajského soudu.

(3) V oboru vojenského soudnictví mohou jednotlivé úkony trestního řízení vykonat vojenský soud nebo vojenský prokurátor též dožádáním lidového soudu nebo okresního prokurátora, v jehož obvodu má být úkon proveden.

§ 52

(1) Je-li k provedení úkonů, o které je žádáno, třeba podrobnější znalosti spisů, mohou být spisy nebo jejich části k dožádání připojeny.

(2) Jestliže to je pro úspěšné provedení řízení třeba, je nutno výslech při provádění dožádání rozšířit podle toho, co při něm vyjde najevo, i na okolnosti nebo osoby, které v dožádání nebyly uvedeny.

§ 53

Úkony dožádaného soudu koná soudce jediný; při tom má práva a povinnosti předsedy senátu.

Oddíl třetí

Protokol

§ 54

Sepisování protokolu

(1) O každém procesním úkonu je třeba sepsat protokol, a to ihned při úkonu, a není-li to možné, co nejdříve po něm.

(2) Protokol sepisuje zapisovatel, nebo nemohl-li být přibrán (§ 27) osoba, která procesní úkon provádí. Protokol o hlavním a odvolacím líčení a veřejném zasedání sepisuje vždy zapisovatel podle diktátu nebo pokynů předsedy senátu; výpovědi osob, které byly již vyslechnuty, zapíše se do tohoto protokolu potud, pokud obsahují odchylky nebo dodatky k jejich výpovědím. Závěrečné řeči stran se v protokole zpravidla neuvádějí; uvede se pouze pořadí, v jakém byly proneseny, a závěrečné návrhy.

(3) Osobě, které se úkon nebo jednání týká, lze dovolit, aby sama diktovala svou výpověď; tato okolnost se poznamená v protokole.

(4) Při výslechu několika obviněných nebo svědků mimo hlavní a odvolací líčení a veřejné zasedání se sepíše s každým zvláštní protokol. O pozdějších výsleších se zpravidla sepíše jen dodatek k dřívějšímu protokolu.

(5) Protokol o výpovědi osoby neznalé českého ani slovenského jazyka se sepíše některým z těchto jazyků; záleží-li na doslovném znění výpovědi, zapíše zapisovatel nebo tlumočník její příslušnou část také v jazyku, jímž tato osoba vypovídala.

§ 55

Obsah protokolu

(1) Protokol musí obsahovat

- a) pojmenování soudu, prokurátora nebo jiného orgánu konajícího procesní úkon,
- b) místo, čas a předmět úkonu,
- c) jméno a příjmení úředních osob a jejich funkce, jméno a příjmení stran, jejich zákonných zástupců, obhájců a zmocněnců, kteří se úkonu zúčastnili, jakož i osob přibraných podle § 27,
- d) vyličení průběhu úkonu tak, aby z něho bylo patrné zejména, že bylo dbáno všech ustanovení o provedení úkonu, a podstatný obsah rozhodnutí, jestliže bylo při úkonu vyhlášeno,

- e) návrhy stran, udělení poučení, po případě vyjádření poučených osob,
- f) námitky stran nebo vyslýchaných osob proti obsahu protokolu.

(2) Jestliže při úkonu byly pořízeny plány, fotografie a podrobné doplňující doklady, připojí se k protokolu. Jestliže byly při úkonu předloženy věcné nebo listinné důkazy, je nutno označit je v protokole tak, aby nemohlo dojít k záměně.

(3) Protokol je třeba sepsat perem nebo strojem, čitelně a pokud možno bez škrtnutí; přeškrtnutá místa musí zůstat čitelná. V důležitých případech lze nařídít, aby se vedle protokolu vedly i stenografické záznamy; tyto záznamy a jejich přepsání do obvyčejného písma se připojí k protokolu.

§ 56

Podepisování protokolu

(1) Protokol o hlavním a odvolacím líčení a o veřejném a neveřejném zasedání podepíše předseda senátu a zapisovatel; jiné protokoly podepíše ten, kdo úkon vykonal, zapisovatel, byl-li příbrán, a osoba, které se úkon týká, po případě tlumočník, znalci nebo jiné osoby přivzaté k úkonu. Skládá-li se protokol o výslechu z více stran, musí vyslýchaná osoba podepsat každou stranu protokolu. Odmítne-li vyslýchaný nebo jiná osoba přivzatá k úkonu protokol podepsat, uvede se v protokolu důvod odmítnutí.

(2) Nemůže-li předseda senátu pro překážku delšího trvání protokol podepsat, podepíše jej jiný člen senátu. Nemůže-li jej pro překážku delšího trvání podepsat jiná osoba, není jejího podpisu třeba. Důvod toho se poznamená v protokole.

§ 57

Oprava protokolu

(1) O opravě a doplnění protokolu o hlavním a odvolacím líčení a o veřejném a neveřejném zasedání a rovněž o námitkách proti takovému protokolu rozhoduje soud, o jehož protokol jde. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

(2) Ten, kdo řídí jednání nebo provádění úkonu, může i po podpisu protokolu nařídít nebo provést opravu písařských chyb nebo jiných zřejmých nesprávností. Oprava se provede tak, aby původní zápis zůstal čitelný; opravu podepíše ten, kdo ji nařídil.

§ 58

Protokol o hlasování

(1) V protokole o hlasování se kromě všeobecných náležitostí (§ 55 odst. 1) uvede

- a) postup při jednotlivých hlasováních, jejich výsledek a výrok rozhodnutí,
- b) mínění odlišné od názoru většiny, a to v celém znění a se stručným odůvodněním.

(2) Protokol o hlasování podepisují všichni členové senátu a zapisovatel.

(3) Zápisy o všech hlasováních senátu, která se vyskytla v průběhu téhož jednání, pojmuje se do jediného protoklu o hlasování.

(4) Protokol o hlasování se neseписuje, jde-li o jednoduchá rozhodnutí, na kterých se senát usnesl jednomyslně a kterým předcházela pouze porada v jednací síni bez přerušování jednání; v protokole o jednání se poznamená, že usnesení bylo učiněno bez přerušování jednání.

(5) Protokol o hlasování se připojí k protokolu o jednání v zalepené obálce, kterou smí otevřít jen předseda senátu nadřízeného soudu při rozhodování o opravném prostředku a předseda senátu nejvyššího soudu nebo předseda nejvyššího soudu při rozhodování o stížnosti pro porušení zákona, jakož i soudce pověřený vyhotovením rozsudku; po nahlédnutí opět obálku zalepí a opatří svým podpisem.

Oddíl čtvrtý**Podání**

§ 59

(1) Podání lze učinit písemně, telegraficky, dálnopisem nebo ústně do protokolu u soudu, prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu.

(2) Ten, kdo podání učinil telegraficky nebo dálnopisem, může být vyzván, aby ve lhůtě, která se mu určí, podání opakoval písemně a s potřebným počtem opisů. Nevyhoví-li této výzvě, budou opisy pořízeny na jeho náklad; na to musí být ve výzvě upozorněn.

(3) Podání se posuzuje vždy podle svého obsahu, i když je nesprávně označeno.

§ 60

(1) Jestliže se oznámení o trestném činu činí ústně, je nutno oznamovatele vyslechnout o okolnostech, za nichž byl čin spáchán, o osobních poměrech toho, na něhož se oznámení podává, a o důkazech a výši škody způsobené.

sobené oznámeným činem; je-li oznamovatel zároveň poškozeným nebo jeho zmocněncem, musí být vyslechnut též o tom, zda žádá, aby soud rozhodl v trestním řízení o jeho nároku na náhradu škody. Výslech má být proveden tak, aby byl získán podklad potřebný pro další řízení.

(2) Jestliže byl protokol o ústně učiněném trestním oznámení sepsán u soudu, zašle jej soud neprodleně prokurátoru.

Oddíl pátý

Lhůty

Počítání lhůt

§ 61

(1) Do lhůty určené podle dní se nezapočítává den, kterého se stala událost určující počátek lhůty.

(2) Lhůta stanovená podle týdnů, měsíců nebo let se končí uplynutím toho dne, jenž svým jménem nebo číselným označením odpovídá dni, kterého se stala událost určující počátek lhůty. Chybí-li tento den v posledním měsíci lhůty, končí se lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce.

(3) Případně-li konec lhůty na den pracovního klidu, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den.

§ 62

Lhůta je zachována též tehdy, jestliže podání bylo ve lhůtě

- a) dáno na poštu a adresováno soudu, prokurátoru nebo vyšetřovacímu orgánu, u něhož má být podáno, nebo který má rozhodnout ve věci,
- b) učiněno u soudu nebo prokurátora, který má ve věci rozhodnout,
- c) učiněno příslušníkem ozbrojených sil v činné službě u jeho náčelníka,
- d) učiněno u správy vězeňského ústavu, kde je ten, kdo podání činí, ve vazbě nebo v trestu,
- e) učiněno ústně do protokolu u kteréhokoli lidového soudu nebo okresního prokurátora.

§ 63

Navrácení lhůty

(1) Zmešká-li obviněný nebo jeho obhájce z důležitého důvodu lhůtu k podání opravného prostředku, povolí mu soud nebo prokurátor, který ve věci rozhodoval v první instanci, navrácení lhůty, avšak jen tehdy, jestliže

o to obviněný nebo obhájce požádá do tří dnů od pominutí překážky. Bylo-li povoleno navrácení lhůty, běží obviněnému lhůta k podání opravného prostředku od doručení tohoto usnesení.

(2) Proti rozhodnutí, jímž žádost za navrácení lhůty byla zamítnuta, je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Oddíl šestý

Doručování

Způsob doručování

§ 64

(1) Písemnosti se doručují zpravidla poštou; lze je doručit též doručovatelem soudu, prokurátorem nebo vyšetřovacího orgánu. Písemnost lze doručit též v úřední místnosti orgánů činných v trestním řízení na potvrzení ve spise. Při provádění procesního úkonu může doručit písemnost též ten, kdo jej koná; výkon doručení osvědčí v protokole, který byl o úkonu sepsán.

(2) V odůvodněných případech lze požádat o doručení výkonný orgán příslušného národního výboru, nebo zejména při nařízeném předvedení, příslušný orgán veřejné bezpečnosti.

§ 65

(1) Osobě, které se má písemnost doručit, lze ji doručit v bytě, na pracovišti nebo kdekoliv bude zastížena.

(2) Písemnosti určené soudům, prokurátorům a vyšetřovacím orgánům nebo jiným státním orgánům, dále ústavům, podnikům a jiným organizacím doručují se osobám oprávněným za ně písemnosti přijímat.

(3) Písemnosti určené příslušníkům ozbrojených sborů v činné službě doručují se prostřednictvím náčelníka těchto osob; není-li znám, může se tak stát, jde-li o vojáky, prostřednictvím správce posádky, a jde-li o ostatní příslušníky ozbrojených sborů, prostřednictvím nejbližšího orgánu veřejné bezpečnosti.

(4) Písemnosti určené osobám, které jsou ve vazbě nebo na nichž se vykonává trest odnětí svobody, doručují se prostřednictvím správy vězeňského ústavu.

(5) Písemnosti určené osobám požívajícím diplomatických imunit a výsad nebo osobám v jejich bytech předloží se ministerstvu spravedlnosti, jež zařídí jejich doručení.

Náhradní doručení

§ 66

(1) Nebyla-li osoba, které se má písemnost doručit, zastížena v místě, kde se zdržuje, může být písemnost doručena každé dospělé osobě v jejím bytě spolubydlící nebo jiné dospělé osobě bydlící v téže domě, jestliže je ochotna písemnost převzít.

(2) Nebyla-li osoba, které se má písemnost doručit, zastížena na svém pracovišti, může být písemnost doručena jejím spolupracovníkům, jsou-li ochotni ji převzít.

(3) Jde-li o písemnost, která může být podle odstavce 1 nebo 2 doručena náhradně, uvede odesílatel na obálce písemnosti osobu, které při náhradním doručení nesmí být písemnost doručena pro její zájem na věci nebo z jiných důvodů.

(4) Jestliže se osoba, které se má písemnost doručit, nezdržuje v místě určení a doručovatel může zjistit nové místo jejího pobytu, zašle písemnost na novou adresu, není-li na zásilce výslovně uvedeno, že doručení mimo místo určení je vyloučeno.

§ 67

(1) Není-li možno doručit písemnost některým ze způsobů uvedených v § 66, uloží ji

- a) poštovní doručovatel u poštovního úřadu, a není-li v místě doručení, u místního národního výboru,
- b) doručovatel soudu, prokuratury nebo vyšetřovacího orgánu u odesílatele, doručuje-li v jeho sídle, jinak u místního národního výboru,
- c) orgán místního národního výboru u místního národního výboru.

(2) O uložení písemnosti vyrozumí doručovatel osobu, které má být písemnost doručena, oznámením, které zanechá v jejím bytě nebo ve schránce na dopisy nebo na jejím pracovišti, anebo upevní oznámení na dveřích jejího bytu nebo na jiném vhodném místě; podle možnosti vyrozumí o tom i osoby ze sousedství nebo její spoluzaměstnance na pracovišti. Tyto okolnosti, jakož i den a místo uložení písemnosti, poznamená doručovatel na doručence a vrátí ji odesílateli.

(3) Den, kdy byla písemnost uložena, se považuje za den doručení písemnosti. Takové uložení má účinky doručení, i když se osoba, které má být písemnost doručena, o uložení písemnosti nedověděla.

§ 68

Doručení do vlastních rukou

Do vlastních rukou se doručuje

- a) obviněnému obžaloba a předvolání,
- b) osobám oprávněným podat proti rozhodnutí opravný prostředek opis tohoto rozhodnutí,
- c) jiná písemnost, jestliže to předseda senátu, prokurátor nebo vyšetřovací orgán z důležitých důvodů nařídí.

§ 69

Náhradní doručení při doručení do vlastních rukou

(1) Nelze-li písemnost doručit do vlastních rukou příjemce, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, zanechá doručovatel na některém z míst uvedených v § 67 odst. 2 písemnou výzvu, aby byl v určitý den a hodinu přítomen k přijetí písemnosti. Nebude-li ani této výzvě vyhověno, doručovatel písemnost uloží (§ 67 odst. 1) a v oznámení o uložení písemnosti (§ 67 odst. 2) uvede, že si příjemce má doručovanou písemnost do tří dnů vyzvednout. Jestliže písemnost byla uložena a příjemce si ji ve lhůtě tří dnů nevyzvedne, považuje se poslední den lhůty za den, kdy doručení bylo vykonáno, i když se příjemce o uložení písemnosti nedověděl.

(2) Náhradní doručení uložení při doručení do vlastních rukou je vyloučeno, doručuje-li se

- a) obviněnému obžaloba nebo předvolání k hlavnímu líčení nebo odvolacímu líčení,
- b) obžalovanému opis rozsudku, proti němuž může podat odvolání, nebo
- c) jiná písemnost, jestliže to předseda senátu, prokurátor nebo vyšetřovací orgán z důležitých důvodů nařídí.

(3) Je-li náhradní doručení uložení vyloučeno, musí odesílatel opatřit doručenkou nápadným označením, že uložení písemnosti je vyloučeno.

§ 70

Odepření přijetí

(1) Odmítne-li osoba, které má být písemnost doručena, tuto písemnost přijmout, poučí doručovatel adresáta o následcích odepření přijetí, poznamená to na doručence spolu s datem a důvodem odepření přijetí a písemnost vrátí.

(2) Uzná-li předseda senátu, prokurátor nebo vyšetřovací orgán, který písemnost ode-

slal, že přijetí bylo odepřeno bezdůvodně, považuje se písemnost za doručenou dnem, kdy přijetí bylo odepřeno.

Oddíl sedmý

Nahlížení do spisů

§ 71

(1) Obviněný, poškozený a zúčastněná osoba a jejich obhájci a zmocněnci mají právo nahlížet do spisu, s výjimkou protokolu o hlasování, a činit si výpisy a poznámky. Totéž právo mají zákonní zástupci nesvéprávného obviněného, poškozeného a zúčastněné osoby. Jiné osoby tak mohou činit se souhlasem předsedy senátu a v přípravném řízení se souhlasem prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu, jen pokud je toho třeba k uplatnění jejich práv.

(2) V přípravném řízení může prokurátor nebo vyšetřovací orgán nahlédnutí do spisu odepřít, jestliže by tím byl mařen účel trestního stíhání; toto omezení se nevztahuje na obviněného a obhájce, bylo-li již přikročeno k seznamování obviněného s výsledky vyšetřování (§ 183).

(3) Tomu, kdo měl právo být úkonu přitomem, nemůže být odepřeno nahlédnutí do spisů o takovém úkonu.

§ 72

(1) Nahlížet do spisů lze jen v místnostech soudu, prokuratury nebo vyšetřovacího orgánu, a to pod dohledem.

(2) Na odůvodněnou žádost lze se souhlasem předsedy senátu, prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu zaslat spisy nebo jejich část i jinému soudu, prokurátoru nebo vyšetřovacímu orgánu, aby tam mohlo být do nich nahlédnuto.

§ 73

Při povolování nahlížet do spisů je nutno učinit opatření, aby bylo zachováno státní a hospodářské tajemství.

Oddíl osmý

Pořádková pokuta

§ 74

(1) Kdo ruší řízení nebo se k soudu, prokurátoru nebo k vyšetřovacímu orgánu chová urážlivě anebo neuposlechne bez dostatečné omluvy příkazu daného mu podle tohoto zákona, může být předsedou senátu a v řízení přípravném prokurátorem nebo vyšetřovacím

orgánem potrestán pořádkovou pokutou do pěti set Kčs. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Dopustí-li se takového jednání příslušník ozbrojených sborů v činné službě, může se přenechat jeho nálečníku, aby ho potrestal podle kázeňského řádu.

(3) Dopustí-li se takového jednání osoba, která je ve vazbě nebo si odpykává trest odnětí svobody, může se přenechat nálečníku vězeňského ústavu, aby ji potrestal podle vězeňského řádu.

HLAVA ČTVRTÁ

ZAJIŠTĚNÍ OSOB A VĚCÍ

Oddíl první

Zatčení, prozatímní vazba a zadržení

Zatčení

§ 75

(1) Zatknout osobu podezřelou ze spáchání trestného činu jsou bezpečnostní orgány oprávněny jen tehdy, jestliže tato osoba byla přistižena při činu.

(2) O přistižení při činu jde i tehdy, byl-li někdo ihned po činu jako podezřelý pronásledován nebo ihned po činu postižen za okolností, které ukazují na jeho účast při činu, zejména s věcmi, kterými byl trestný čin spáchán nebo které z něho pocházejí.

(3) O každém zatčení musí bezpečnostní orgány ihned sepsat protokol, v němž vedle osobních údajů o zatčené osobě uvedou podstatné důvody, pro které bylo zatčení provedeno, místo a čas zatčení, okolnosti, za nichž k zatčení došlo, jakož i označení osoby, která zatčení provedla. Opis tohoto protokolu doručí neprodleně prokurátoru.

(4) Zatčenou osobu musí bezpečnostní orgány nejpozději do 48 hodin odevzdat prokurátoru nebo ji propustit na svobodu.

§ 76

(1) Nejde-li o případ uvedený v § 75 odst. 1, smí být obviněný zatčen jen na písemný příkaz soudu.

(2) Příkaz k zatčení lze vydat jen tehdy, je-li tu některý z důvodů vazby (§ 79). Vydá jej předseda senátu a označí v něm trestný čin, pro který bylo vzneseno obvinění (§§ 178, 180), a důvod zatčení. V přípravném řízení rozhodne o vydání takového příkazu na návrh

prokurátora; proti zamítavému rozhodnutí může prokurátor podat stížnost.

(3) Zatčení provede na základě příkazu k zatčení bezpečnostní orgán. Příkaz k zatčení se doručí obviněnému při zatčení, a není-li to možné, nejdéle do 48 hodin po něm.

(4) Zatčená osoba musí být nejpozději do 48 hodin odevzdána soudu, nebo byl-li příkaz k zatčení vydán v přípravném řízení, prokurátoru.

(5) Příkaz k zatčení předseda senátu odvolá, jakmile důvod k němu pomine.

§ 77

Prozatímní vazba

(1) Osoba, která je na základě zjištěných skutečností podezřelá ze spáchání trestného činu, smí být vyšetřovacími orgány vzata do prozatímní vazby, jen jestliže tu je některý z důvodů vazby (§ 79) a věc nesnese odkladu.

(2) O každém vzetí do prozatímní vazby musí vyšetřovací orgány ihned sepsat protokol, v němž vedle údajů o osobě vzaté do prozatímní vazby uvedou důvody, pro které bylo vzetí do prozatímní vazby provedeno, dobu a místo vzetí do takové vazby, jakož i označení osoby, která vzetí do vazby provedla. Opis tohoto protokolu musí být neprodleně doručen prokurátoru.

(3) Osobu vzatou do prozatímní vazby musí vyšetřovací orgány nejpozději do 48 hodin odevzdat prokurátoru nebo propustit na svobodu.

§ 78

Zadržení

Osobu přistiženou při činu smí též zadržet kdokoliv, je-li toho nezbytně třeba k zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů; je však povinen odevzdat ji ihned prokurátoru nebo bezpečnostnímu orgánu Zadrženého příslušníka ozbrojených sil může odevzdat též nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Jestliže odevzdání zadrženého není možné, je povinen učinit o zadržení ihned oznámení někomu z uvedených orgánů.

Oddíl druhý

Vazba

§ 79

Důvody vazby

Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže tu jsou skutečnosti, které dostatečně odůvodňují obavu,

- a) že uprchne, zejména proto, že nelze ihned zjistit jeho totožnost nebo bydliště, nebo pro vysoký trest, který ho podle očekávání postihne,
- b) že bude působit na svědky nebo spoluobviněné anebo že bude jinak mařit objasnění skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo
- c) že se znovu dopustí trestného činu, který spáchal, nebo že dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo že vykoná trestný čin, kterým hrozil.

§ 80

Vzetí do vazby

(1) Vztít do vazby lze pouze osobu, proti níž již bylo vzneseno obvinění (§ 178).

(2) Vztít do vazby je oprávněn pouze soud a v přípravném řízení prokurátor. Vztít do vazby osobu zatčenou (§ 76) po podání obžaloby je oprávněn předseda senátu.

(3) O vazbě musí být rozhodnuto nejpozději do 48 hodin od dodání osoby zatčené, vzaté do prozatímní vazby nebo zadržené soudu nebo prokurátoru, a to vždy po jejím předchozím výslechu. O vzetí do vazby je třeba vyrozumět neprodleně rodinné příslušníky obviněného, jakož i jeho zaměstnavatele, nebyli-li již vyrozuměni o zatčení nebo prozatímní vazbě; o vzetí do vazby příslušníka ozbrojeného sboru je třeba vyrozumět jeho náčelníka.

Trvání vazby

§ 81

(1) Trvá-li vazba v přípravném řízení již 2 měsíce, musí být obviněný propuštěn na svobodu, jestliže nadřízený prokurátor nerozhodl, že vazba trvá dále. Nadřízený prokurátor může takto vazbu prodloužit jen z důvodů uvedených v § 79 písm. a) nebo c), a to nejdéle o jeden měsíc. Na delší dobu může vazbu z těchto důvodů prodloužit jen generální prokurátor.

(2) Doba uvedená v odstavci 1 se počítá ode dne zadržení, zatčení anebo vzetí do vazby nebo prozatímní vazby a končí nejpozději dnem podání obžaloby. Do této doby se započítává též doba, po kterou byl obviněný pozorován v ústavu (§ 130 odst. 2).

(3) Vede-li se trestní stíhání pouze pro přešupek, nesmí vazba trvat déle než 30 dnů, včetně vazby v řízení před soudem.

§ 82

(1) Prokurátor a soud jsou povinni zkoumat v každém období trestního stíhání, zda důvody vazby ještě trvají; pomine-li důvod vazby, musí být obviněný ihned propuštěn na svobodu.

(2) Obviněný má právo kdykoli žádat za propuštění na svobodu; o jeho žádosti musí být neprodleně rozhodnuto.

(3) Souhlasí-li prokurátor s propuštěním obviněného na svobodu, může rozhodnutí o tom, že se obviněný propouští na svobodu, učinit v řízení před soudem předseda senátu.

§ 83

Jestliže tu je pouze důvod vazby uvedený v § 79 písm. a) a obviněný dá písemné prohlášení, že se na vyzvání dostaví k soudu, prokurátoru nebo vyšetřovacímu orgánu a že ihned ohlásí každou změnu svého pobytu, může orgán rozhodující o vazbě ponechat obviněného na svobodě nebo jej propustit na svobodu, považuje-li takové prohlášení za dostatečné vzhledem k osobě obviněného a povaze vyšetřovaného případu.

§ 84

Stížnost proti rozhodnutí o vazbě

(1) Proti rozhodnutí o vazbě je přípustná stížnost.

(2) Odkladný účinek má pouze stížnost prokurátora proti rozhodnutí soudu o propuštění obviněného z vazby. Byl-li prokurátor vyhlášen takového rozhodnutí přítomen, má jeho stížnost odkladný účinek jen tehdy, byla-li podána ihned po vyhlášení rozhodnutí; jde-li však o propuštění z vazby po zprošťujícím rozsudku, má stížnost prokurátora odkladný účinek jen tehdy, jestliže současně s ní podal prokurátor také odvolání.

Oddíl třetí**Vydání a odnětí věci**

§ 85

Povinnost k vydání věci

(1) Kdo má u sebe věc důležitou pro trestní řízení, je povinen ji na vyzvání vydat soudu, prokurátoru nebo vyšetřovacímu orgánu; ve vyzvání musí být upozorněn na to, že nevydá-li věc, může být odňata, a na jiné následky nevyhovění (§ 74).

(2) Vyzvat k vydání věci je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor nebo vyšetřovací orgán.

§ 86

Odnětí věci

(1) Nebude-li věc důležitá pro trestní řízení na vyzvání vydána tím, kdo ji má u sebe, může být na příkaz předsedy senátu a v přípravném řízení na příkaz prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu odňata; k vydání příkazu potřebuje vyšetřovací orgán předchozí souhlas prokurátora.

(2) Bez příkazu uvedeného v odstavci 1 může být věc odňata jen tehdy, jestliže nelze takového příkazu předem dosáhnout a věc nesnese odkladu.

(3) K odnětí věci se přibere podle možnosti osoba, která není na věci zúčastněna.

§ 87

Potvrzení o převzetí věci

Osobě, která věc vydala nebo které byla věc odňata, vydá orgán úkon provádějící současně písemné potvrzení o převzetí věci.

Vrácení věci

§ 88

(1) Jakmile není věc k dalšímu řízení třeba, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata, pokud k ní neuplatňuje právo jiná osoba, nebo tomu, o jehož právu k věci není pochyb. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Je-li nebezpečí, že se věc vzatá do úschovy, která nemohla být vrácena podle odstavce 1, ztratí, věc se prodá a částka za ni stržená se uloží do úschovy státního notářství nebo soudu. Na prodej věci se přiměřeně užije předpisů o soudním prodeji zabených movitých věcí.

(3) O vrácení a prodeji věci rozhoduje předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor.

§ 89

(1) Jestliže byla obviněným vydána nebo mu odňata věc, kterou pravděpodobně získal trestným činem, a buď není známo, komu věc patří, nebo není znám pobyt poškozeného, vyhlásí se veřejně popis věci. Vyhlášení se učiní způsobem pro vypátrání poškozeného nejúčelnějším, a to spolu s vyzváním, aby se poškozený přihlásil do roka od vyhlášení.

(2) Neuplatní-li kromě obviněného nikdo ve lhůtě uvedené v odstavci 1 právo k věci, vydá se věc nebo částka za ni stržená obviněnému na jeho žádost. Jestliže o to obviněný nežádá

nebo jestliže mu věc zřejmě nepatří, věc se prodá a částka za ni stržená se uloží do úschovy státního notářství nebo soudu. Proti těmto rozhodnutím je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(3) Opatření a rozhodnutí uvedená v odstavci 1 a 2 činí předseda senátu a v řízení přípravném prokurátor.

(4) Jestliže věc, o níž není známo, komu patří, je bezcenná, zničí se, a jestliže má cenu jen nepatrnou, prodá se a částka za ni stržená se uloží do úschovy státního notářství nebo soudu.

§ 90

Protokol

Protokol o vydání a odnětí věci musí obsahovat též popis vydané nebo odňaté věci.

Oddíl čtvrtý

Domovní a osobní prohlídka

§ 91

Důvody domovní a osobní prohlídky

(1) Domovní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že v bytě, jiné místnosti nebo prostoru k nim náležející je věc důležitá pro trestní řízení nebo že se tam skrývá osoba podezřelá ze spáchání trestného činu.

(2) Osobní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že někdo má u sebe věc důležitou pro trestní řízení; u osoby zatčené nebo vzaté do prozatímní vazby lze vykonat osobní prohlídku též tehdy, je-li tu podezření, že má u sebe zbraň nebo jinou věc, již by mohla ohrozit život nebo zdraví bezpečnostního orgánu nebo jiné osoby nebo která by mohla sloužit ke spáchání sebevraždy.

§ 92

Příkaz k prohlídce

(1) Nevykoná-li předseda senátu, prokurátor nebo vyšetřovací orgán domovní nebo osobní prohlídku sám, vykoná ji na jeho příkaz bezpečnostní orgán. Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán písemně a musí obsahovat odůvodnění; příkaz se doručí osobě, u níž se prohlídka koná, při prohlídce, a není-li to možné, nejdéle do 48 hodin po ní. Vyšetřovací orgán potřebuje k výkonu domovní a osobní prohlídky a k vydání příkazu k ní předchozí souhlas prokurátora.

(2) Bez příkazu uvedeného v odstavci 1 mohou bezpečnostní orgány vykonat domovní nebo osobní prohlídku jen tehdy, jestliže pří-

kazu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu, anebo jestliže jde o osobu přistiženou při činu nebo o osobu, na kterou je vydán příkaz k zatčení.

§ 93

Předchozí výslech

Domovní nebo osobní prohlídku lze vykonat jen po předchozím výslechu toho, u koho nebo na kom se má vykonat, a to jen tehdy, jestliže se výslechem nedosáhlo ani dobrovolného vydání hledané věci, ani odstranění jiných důvodů, které vedly k prohlídce. Takového výslechu není třeba, jestliže věc nesnese odkladu a výslech nelze okamžitě provést.

§ 94

Výkon prohlídky

(1) Orgán vykonávající domovní prohlídku je povinen umožnit, aby se jí zúčastnila osoba, u níž se koná, nebo některý dospělý člen její domácnosti. O tomto právu je povinen tyto osoby poučit.

(2) K výkonu domovní a osobní prohlídky se přibere osoba, která není na věci zúčastněna.

(3) Orgán vykonávající prohlídku se prokáže svým oprávněním.

(4) Osobě, u které byla prohlídka vykonána, vydá orgán vykonávající prohlídku ihned, a není-li to možné, nejdéle do 48 hodin po ní písemné potvrzení o důvodech prohlídky a o jejím výsledku, jakož i o věci při ní vydané nebo odňaté.

§ 95

Protokol

V protokole o prohlídce musí být uvedeno též, zda byla dodržena ustanovení o předchozím výslechu (§ 93) a o vydání potvrzení (§ 94 odst. 4), po případě důvody, proč tato ustanovení dodržena nebyla.

Oddíl pátý

Zadržení a otevření zásilek

§ 96

Zadržení zásilek

(1) Je-li k objasnění skutečností závažných pro trestní stíhání nutno zjistit obsah nedoručených telegramů, dopisů nebo jiných zásilek, které pocházejí od obviněného nebo jsou pro něho určeny, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor nebo vy-

šetřovací orgán, aby mu je podnik provádějící jejich dopravu vydal; vyšetřovací orgán potřebuje k tomuto opatření předchozí souhlas prokurátora.

(2) Bez nařízení uvedeného v odstavci 1 může být doprava zásilky zdržena na příkaz bezpečnostních orgánů, avšak jen tehdy, jestliže nelze tohoto nařízení předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. Nedojde-li však podniku provádějícímu dopravu zásilek v takovém případě do tří dnů nařízení předsedy senátu, prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu, aby mu byly zásilky vydány, nesmí podnik dopravu zásilek dále zdržovat.

§ 97

Otevření zásilek

(1) Zásilku vydanou podle § 96 odst. 1 smí otevřít jen předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor nebo vyšetřovací orgán; tento orgán potřebuje k otevření předchozí souhlas prokurátora.

(2) Otevřená zásilka se odevzdá adresátovi, a není-li jeho pobyt znám, některému z jeho rodinných příslušníků; jinak se zásilka vrátí odeslateli. Je-li však obava, že by odevzdání zásilky mělo škodlivý vliv na trestní stíhání, připojí se ke spisu; je-li to vhodné, oznámí se adresátovi obsah dopisu nebo telegramu a není-li jeho pobyt znám, učiní se oznámení některému z jeho rodinných příslušníků.

(3) Zásilka, kterou nebylo uznáno za nutné otevřít, odevzdá se ihned adresátovi nebo se vrátí podniku, který ji vydal.

Oddíl šestý

Zajištění osob a věcí bezpečnostními orgány

§ 98

(1) Objeví-li se již před zahájením vyšetřování, že je nezbytně nutno vzít osobu podezřelou ze spáchání trestného činu do prozatímní vazby (§ 77), odejmout věc (§§ 86 a násl.) nebo vykonat osobní nebo domovní prohlídku (§§ 91 až 95), vyžádá si k tomu bezpečnostní orgán předchozí souhlas prokurátora; bez předchozího souhlasu prokurátora může takový úkon provést jen tehdy, jestliže souhlasu nemůže předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. V takovém případě je povinen vyžádat si nejpozději do 48 hodin dodatečný souhlas prokurátora, a jde-li o vzetí do prozatímní vazby, dodat nejpozději do 48 hodin takovou osobu prokurátoru nebo ji propustit na svobodu.

(2) Při provádění úkonů uvedených v odstavci 1 postupují bezpečnostní orgány podle ustanovení tohoto zákona. Zákonnost a neodkladnost takových úkonů je prokurátor povinen prověřit.

HLAVA PÁTÁ

DOKAZOVÁNÍ

§ 99

Obecné ustanovení

Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.

Oddíl první

Výpověď obviněného

§ 100

Předvolání a předvedení

(1) Nedostaví-li se obviněný, který byl řádně předvolán, k výsledku bez dostatečné omluvy, může být předveden; na to a na jiné následky nedostavení (§ 74) musí být v předvolání upozorněn.

(2) Obviněný může být předveden i bez předchozího předvolání, jestliže je to nutné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména skrýval-li se nebo nemá-li stále bydliště.

(3) Vyslýchající požádá o předvedení příslušný orgán veřejné bezpečnosti; jde-li však o mladistvého, lze tak učinit, jen nelze-li předvedení provést zaměstnancem soudu, prokuratury nebo orgánu pověřeného péčí o mládež. O předvedení příslušníka ozbrojených sborů v činné službě požádá vyslýchající jeho náčelníka.

Výslech obviněného

§ 101

(1) Je-li obviněných více, vyslýchají se odděleně; přitom je nutno učinit opatření, aby se ti, kteří jsou obviněni v téže věci, nemohli navzájem dorozumívat.

(2) Vyslýchající je povinen před prvním výslechem obviněného zjistit jeho totožnost, osobní, rodinné, majetkové a výdělkové poměry a předchozí tresty, objasnit mu podstatu vzneseného obvinění a poučit jej o jeho právech; obsah poučení se poznamená v protokole. Po té ho vyslýchající vyzve, aby se

k obvinění podrobně vyjádřil, zejména aby souvisle vylíčil skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, aby uvedl okolnosti, které obvinění zeslabují nebo vyvracejí, a nabídl o nich důkazy. Výpověď obviněného se do protokolu zapisuje v přímé řeči a pokud možno doslova.

(3) Otázky, které se obviněnému kladou k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů, a jím dané odpovědi se podle potřeby poznamenávají v protokole o výsledku. Vyslychající musí klást otázky jasně a srozumitelně, bez předstírání klamavých a nepravdivých okolností; nesmí být v nich již obsažen pokyn, jak na ně odpovédět.

(4) Obviněnému může být dovoleno, aby dříve než dá odpověď, nahlédl do písemných poznámek, jež však musí vyslychajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí; tato okolnost musí být v protokole poznamenána.

(5) Obviněnému může být též dovoleno, jestliže o to žádá, sepsat vlastnoručně svou výpověď.

§ 102

(1) Výslech obviněného se koná tak, aby podal pokud možno úplný a jasný obraz skutečností závažných pro trestní řízení; k výpovědi nebo k doznání nesmí být obviněný žádným způsobem donucován a při výslechu je nutno šetřit jeho osobnosti.

(2) Doznání obviněného nezavazuje vyslychajícího povinnosti přezkoumat a všemi dosažitelnými důkazy ověřit všechny okolnosti případu.

(3) Má-li se výsledkem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve vyslychající obviněného, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána, a to zpravidla mezi několika osobami nebo několika věcmi téhož druhu.

(4) Je-li třeba zjistit pravost rukopisu obviněného, může ho vyslychající vyzvat, aby napsal potřebný počet slov; k tomu však nesmí být obviněný žádným způsobem donucován. Vždy však je povinen snášet úkony potřebné ke zjištění jeho totožnosti.

§ 103

Jestliže výpověď obviněného v závažných okolnostech nesouhlasí s výpovědí svědka nebo spoluobviněného a rozpor nelze vysvětlit jinak, může vyslychající postavit obviněného těmto osobám tváří v tvář.

§ 104

Nejde-li o protokol o hlavním nebo odvolacím líčení nebo o veřejném zasedání, musí být protokol po skončení výsledku obviněnému předložen k přečtení, nebo žádá-li o to, přečten; obviněný má právo žádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v souhlase s jeho výpovědí. O tomto právu je třeba obviněného poučit.

Oddíl druhý

Svědci

§ 105

Povinnost svědčit

Každý je povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.

§ 106

Předvolání a předvedení

Jestliže se svědek, ač byl řádně předvolán, nedostaví bez dostatečné omluvy, může být předveden. Na to a na jiné následky nedostavení (§ 74) musí být svědek v předvolání upozorněn. Nedostaví-li se příslušník ozbrojených sborů v činné službě, je nutno požádat náčelníka části, u které koná službu, nebo správce posádky o sdělení důvodů, po případě o jeho předvedení.

§ 107

Zákaz výslechu

(1) Svědek nesmí být vyslechnut o okolnostech, které tvoří státní nebo hospodářské tajemství, jež je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn; zproštění lze odepřít jen tehdy, jestliže by výpověď způsobila státu vážnou škodu.

(2) Svědek nesmí být vyslýchán též tehdy, pokud by svou výpovědí porušil státem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.

(3) Zákaz výslechu podle odstavce 2 se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran kterého má svědek oznamovací povinnost podle § 165 odst. 2 tr. zák.

§ 108

Právo odepřít výpověď

(1) Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel a druh; jestliže je obviněných více a svědek je v uvedeném poměru jen k některému z nich, má svědek právo odepřít výpověď stran jiných obviněných jen tehdy, nelze-li odloučit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž je svědek v tomto poměru.

(2) Svědek je oprávněn odepřít vypovídat, pokud by způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocítoval jako újmu vlastní.

(3) Odepřít výpověď jako svědek nemůže však ten, kdo má povinnost podle § 165 odst. 2 tr. zák. oznámit trestný čin, jehož se svědecká výpověď týká.

(4) Svědek, který oprávněně odepře výpověď, nesmí být vyslechnut a nesmí být proveden důkaz ani přečtením protokolu o jeho dřívější výpovědi.

Výslech svědka

§ 109

(1) Svědci se vyslýchají jednotlivě a zpravidla v nepřítomnosti jiných svědků.

(2) Po zjištění totožnosti svědka a jeho poměru k obviněnému poučí ho vyslýchající o právu odepřít výpověď, a je-li třeba, též o zákazu výslechu, jakož i o tom, že je povinen vypovídat úplnou pravdu a nic nezamlčet. Dále ho poučí o významu svědecké výpovědi s hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi.

(3) Před počátkem výslechu se vyslýchající dotáže svědka na jeho poměr k projednávané věci a ke stranám a podle potřeby též na jiné okolnosti významné pro zjištění jeho hodnověrnosti.

§ 110

(1) Výslech svědka počíná výzvou vyslýchajícího, aby svědek souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud zvěděl okolností jím uváděných. Výpověď svědka se do protokolu zapíše v přímé řeči a pokud možno doslova.

(2) Má-li vyslýchající za to, že výpověď svědka není zcela jasná a úplná nebo že jsou jeho údaje v rozporu, dá mu otázky směřující

k jejich ověření, doplnění a objasnění. Svědkovi nesmějí být kladeny otázky, v nichž by byly obsaženy okolnosti, které se mají zjistit teprve z jeho výpovědi. Je-li toho třeba, otázky a odpovědi na ně se zapisí do protokolu doslova.

(3) Má-li se výsledkem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve vyslýchající svědka, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána, a to zpravidla mezi několika osobami nebo několika věcmi téhož druhu.

(4) Je-li třeba zjistit pravost rukopisu svědka, může ho vyslýchající vyzvat, aby napsal potřebný počet slov.

(5) Svědkovi může být dovoleno, aby dříve než dá odpověď, nahlédl do písemných poznámek, jež však musí vyslýchajícímu, požádá-li o to, dát k nahlédnutí; tato okolnost musí být v protokole poznamenána.

§ 111

Jestliže výpověď svědka v závažných okolnostech nesouhlasí s výpověďmi jiných svědků nebo obviněného a rozpor nelze vysvětlit jinak, může je vyslýchající postavit tvář v tvář.

§ 112

Nejde-li o protokol o hlavním nebo odvolacím líčení nebo o veřejném zasedání, musí být protokol po skončení výsledku svědkovi předložen k přečtení, nebo žádá-li o to, přečten; svědek má právo požádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v souhlase s jeho výpovědí. O tomto právu je třeba svědka poučit.

§ 113

Svědečné

(1) Svědek má nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci (svědečné). Nárok zaniká, neuplatní-li jej svědek do tří dnů po svém výsledku nebo ode dne, kdy mu bylo sděleno, že k výsledku nedojde; na to musí být svědek upozorněn.

(2) Výši svědečného určí ten, kdo svědka předvolal, a v řízení před soudem předseda senátu.

Oddíl třetí

Znalci

Přibrání znalce

§ 114

(1) Je-li k objasnění skutečností závažných pro trestní řízení třeba odborných znalostí,

přiberou se znalci, a to zpravidla dva. Jestliže jde o objasnění skutečností méně důležitých nebo věc nesnese odkladu, stačí přibrat znalce jednoho. To určuje orgán, který znalce předvolává.

(2) Místo přibrání znalce z oboru lékařství lze se spokojit s lékařským potvrzením, o jehož správnosti nejsou pochybnosti.

§ 115

(1) Jako znalci se zpravidla přiberou osoby trvale ustanovené pro obor, o který jde, a v oboru vojenského soudnictví příslušníci ozbrojených sborů v činné službě. Jestliže není takových znalců nebo věc nesnese odkladu nebo případ vyžaduje zvláštní odborné znalosti, mohou být přibráni znalci jiní.

(2) Jako znalec je povinen být činný jen ten, kdo je trvale ustanoven za znalce pro obor, jehož znalostí je k objasnění skutečností závažných pro trestní řízení třeba, a ten, kdo takový obor provozuje jako své povolání.

§ 116

(1) Ustanovení § 25 odst. 1 se užije přiměřeně i na znalce.

(2) K prohlídce a pitvě mrtvolý nesmí být přibrán jako znalec lékař, který ošetřoval zemřelého přímo před smrtí.

§ 117

Znalec musí být v předvolání upozorněn na následky nedostavení (§ 74) a na povinnost bez odkladu oznámit skutečnosti, pro které by byl ve věci vyloučen nebo které mu jinak brání být ve věci činný jako znalec.

§ 118

Poučení znalce

Vyslýchající poučí znalce o tom, že je povinen podat nestranný posudek podle svých odborných znalostí a zachovávat mlčenlivost o tom, co se jako znalec dověděl. Dále ho poučí o významu znaleckého posudku s hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi.

§ 119

Příprava posudku

(1) Znalci se na jeho žádost poskytnou potřebná vysvětlení. Jestliže je toho třeba k podání posudku, může být znalci dovoleno nahlídnout do spisů nebo mu spisy mohou být

zapůjčeny a může být přítomen při výslechu obviněného a svědků a dávat jim otázky, které se vztahují na předmět znaleckého vyšetření. Znalec může též navrhnout, aby byly vyšetřeny okolnosti potřebné k podání posudku.

(2) Je-li k podání posudku třeba krevní zkoušky nebo jiného podobného úkonu, je obviněný a svědek povinen strpět, aby znalec-lékař na něm takový úkon vykonal, pokud není spojen s nebezpečím pro jeho zdraví. O této povinnosti musí být obviněný a svědek poučeni s upozorněním na následky nevyhovění (§ 74).

(3) Znalci se zpravidla uloží, aby posudek podal písemně.

§ 120

Výslech

(1) Před začátkem výslechu se vyslýchající dotáže znalce na okolnosti, pro které by nesměl být příbrán. Předloží-li znalec posudek písemně, vyzve ho vyslýchající, aby posudek stvrdil; tato okolnost se poznamená v protokole. Nepředložil-li znalec posudek písemně, nadiktuje jej do protokolu.

(2) Má-li podat posudek několik znalců, musí jim být na jejich žádost dána možnost, aby se mezi sebou dorozuměli. Jestliže znalci dospějí k souhlasnému závěru, může posudek podat pouze jeden ze znalců, a to podle volby znalců samých; různí-li se názory znalců, musí každý z nich podat svůj posudek zvlášť.

§ 121

Vady posudku

Je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutno požádat znalce o vysvětlení; kdyby to nevedlo k výsledku, přiberou se znalci noví.

§ 122

Posudek ústavu

Místo příbrání znalců lze požádat o znalecký posudek státní ústav nebo jiný orgán, pokud plní úkoly státní správy; ty podají posudek písemně. V takovém posudku je nutno uvést osobu, která posudek vypracovala a kterou by podle potřeby bylo možno vyslechnout jako znalce.

§ 123

Znalečné

(1) Znalec má nárok na náhradu nutných výdajů a přiměřenou odměnu (znalečné).

(2) Výši znalečného určí ten, kdo znalce přibral, a v řízení před soudem předseda senátu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Oddíl čtvrtý

Věcné a listinné důkazy

§ 124

(1) Věcnými důkazy jsou předměty, kterými nebo na kterých byl trestný čin spáchán, jiné předměty, které prokazují dokazovanou skutečnost a mohou být prostředkem k odhalení a zjištění trestného činu a jeho pachatele, jakož i stopy trestného činu.

(2) Listinnými důkazy jsou listiny, které potvrzují nebo vyvracejí prokazovanou skutečnost vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému.

§ 125

Jestliže o to orgán činný v trestním řízení požádá, je každý povinen předložit nebo vydat listiny, po případě jejich úředně ověřený opis anebo jiné předměty vhodné k důkazu, jež má ve své moci. Tato povinnost se nevztahuje na listinu, pokud se její obsah týká okolností, stran které by platil zákaz výsledku, ledaže by tu došlo ke zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti (§ 107).

§ 126

Listiny sepsané v cizím jazyku je nutno přeložit.

Oddíl pátý

Ohledání

§ 127

Účel ohledání

Ohledání se koná, mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti závažné pro trestní řízení; k ohledání se zpravidla přiberou znalci.

§ 128

Prohlídka těla

Prohlídce těla je každý povinen se podrobit jen tehdy, jestliže je nezbytně třeba zjistit, zda jsou na jeho těle stopy nebo následky trestného činu. Prohlídku těla, není-li provedena lékařem, mohou provést jen osoby téhož pohlaví.

§ 129

Pítva a exhumace

(1) Vznikne-li podezření, že smrt člověka byla způsobena trestným činem, musí být mrtvola prohlédnuta a pitvána. Pohřbít mrtvolu možno v takových případech jen se souhlasem prokurátora. O tom rozhodne prokurátor s největším urychlením.

(2) Exhumaci mrtvoly může nařídít prokurátor a v řízení před soudem předseda senátu.

Vyšetření duševního stavu

§ 130

(1) Je-li třeba vyšetřit duševní stav obviněného, přiberou se k tomu vždy dva znalci z oboru psychiatrie.

(2) Nelze-li duševní stav vyšetřit jinak, může soud a v přípravném řízení prokurátor nařídít, aby osoba obviněná z trestného činu byla pozorována ve veřejném zdravotním ústavu, jež určí předseda senátu nebo prokurátor, nebo je-li obviněný ve vazbě, též ve zvláštním pozorovacím oddělení vězeňského ústavu; v takovém případě musí obviněný mít obhájce (§ 35). Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(3) Pozorování duševního stavu nemá trvat déle než dva měsíce; do té doby je nutno podat posudek. Na odůvodněnou žádost znalců může soud a v přípravném řízení prokurátor tuto lhůtu prodloužit, nikoliv však více než o jeden měsíc. Proti prodloužení lhůty je přípustná stížnost.

(4) Zjistí-li znalci u obviněného příznaky nasvědčující jeho nepřičetnosti nebo zmenšené přičetnosti, vysloví se zároveň o tom, zda jeho pobyt na svobodě není nebezpečný.

(5) Ustanovení odstavce 2 se neužije, vede-li se trestní stíhání pouze pro přestupek.

§ 131

Jsou-li závažné pochybnosti, zda není u svědka, jehož výpověď je pro rozhodnutí zvláště důležitá, podstatně snížena schopnost správně vnímat nebo vypovídat, je třeba vyšetřit duševní stav svědka znalci psychiatrie. Pozorování duševního stavu svědka podle § 130 odst. 2 není přípustné.

§ 132

Protokol

Protokol o ohledání musí poskytovat též úplný a věrný obraz předmětu ohledání; mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky.

HLAVA ŠESTÁ

ROZHODNUTÍ

§ 133

Způsob rozhodování

(1) Nestanoví-li zákon výslovně, že soud rozhoduje rozsudkem, rozhoduje usnesením.

(2) Jiné orgány činné v trestním řízení rozhodují, pokud zákon nestanoví něco jiného, usnesením.

Oddíl první

Rozsudek

Obsah rozsudku

§ 134

Rozsudek musí po úvodních slovech „Jmé-
nem republiky“ obsahovat:

- a) označení soudu, jména a příjmení soudců,
- b) den a místo vyhlášení rozsudku,
- c) jméno a příjmení obžalovaného, den a místo jeho narození, jeho zaměstnání a bydliště, po případě jiné údaje potřebné k tomu, aby obžalovaný nemohl být zaměněn s jinou osobou, a jde-li o osobu podléhající vojenské soudní pravomoci, též údaj o hodnosti obžalovaného a o útvaru, jehož je příslušníkem,
- d) výrok o tom, zda se obžalovaný uznává vinným či se obžaloby zprošťuje, a to s přesným označením trestného činu, jehož se tento výrok týká,
- e) odůvodnění rozsudku,
- f) poučení o odvolání.

§ 135

(1) Odsuzující rozsudek musí obsahovat též výrok o trestu s uvedením všech zákonných ustanovení, podle nichž byl trest vyměřen nebo podle nichž bylo od potrestání upuštěno. Výrok o trestu musí být tak určitý, aby nevznikly při jeho výkonu pochybnosti.

(2) Byl-li uložen trest, jehož výkon lze podmíněně odložit, musí rozsudek obsahovat také výrok o tom, zda byl podmíněný odklad výkonu trestu povolen a po případě, na jaké podmínky je vázán.

§ 136

Ve výroku zprošťujícího rozsudku musí být uvedeno, o který z důvodů uvedených v § 242 se zproštění obžaloby opírá.

§ 137

(1) Skončilo-li hlavní líčení vyhlášením rozsudku, pojme se do rozsudku také výrok

- a) o nároku poškozeného na náhradu škody, jestliže jej poškozený včas uplatnil,
- b) o ochranném opatření, jestliže o něm bylo v hlavním líčení rozhodnuto,
- c) o ručení zúčastněné osoby, jestliže o něm bylo v hlavním líčení rozhodnuto.

(2) Vojenský soud pojme do rozsudku také výrok o tom, zda důstojník ozbrojených sborů zažalovaným skutkem ohrozil vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru, k němuž náleží; tento výrok vojenský soud neučiní, ukládá-li obžalovanému trest ztráty vojenské hodnosti.

§ 138

(1) Trestný čin, jehož se týká výrok o vině, je nutno označit nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, po případě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu.

(2) V odůvodnění je vždy třeba stručně, ale jasně vyložit, které skutečnosti vzal soud za prokázány a o které důkazy svá skutková zjištění opřel, existenci kterých skutečností pokládá se zřetelem na výsledky dokazování za vyloučenou nebo za pochybnou, jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů a proč nevhověl návrhům na provedení důkazů dalších. Z odůvodnění musí být dále patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona, ať v otázce viny a trestu či po případě též v otázkách jiných, byly-li do rozsudku pojaty další výroky.

Porada a hlasování o rozsudku

§ 139

Při poradě o rozsudku senát posoudí zejména

- a) zda se stal skutek, pro který je obžalovaný stíhán,
- b) zda tento skutek má všechny znaky některého trestného činu,
- c) zda tento skutek spáchal právě obžalovaný,
- d) zda je obžalovaný za tento skutek trestně odpovědný,
- e) zda trestnost skutku nezanikla,

- f) zda a jaký trest má být obžalovanému uložen,
- g) zda a v jakém rozsahu má být poškozenému přiznán nárok na náhradu škody,
- h) zda a jaké ochranné opatření má být vysloveno.

§ 140

(1) Poradě a hlasování senátu nesmí být kromě soudců a soudců z lidu, zúčastnivších se jednání rozsudku bezprostředně předcházejícího, a zapisovatele přítomen nikdo jiný. O obsahu porady je nutno zachovávat mlčenlivost.

(2) K rozsudku je třeba většiny hlasů. Nedosáhne-li se většiny ani rozdělením otázek, připočítávají se hlasy obžalovanému nejméně příznivé k hlasům po nich příznivějším tak dlouho, až se dosáhne většiny. Je-li sporné, který z hlasů je obžalovanému příznivější, rozhodne se o tom hlasováním.

(3) Každý člen senátu musí hlasovat, i když byl v některé předchozí otázce přehlasován. Při hlasování o trestu se však mohou ti, kdo hlasovali pro zproštění obžaloby, hlasování zdržet; jejich hlasy se pak přičítají k hlasu pro obžalovaného nejpříznivějšímu.

(4) Soudci hlasují vždy mladší před staršími a u vojenských soudů a vojenského kolegia nejvyššího soudu hodností mladší před hodností staršími; přitom soudci z lidu hlasují před ostatními soudci. Předseda senátu hlasuje naposled.

(5) O hlasování se sepiše zvláštní protokol (§ 58).

§ 141

Vyhlašování rozsudku

(1) Rozsudek je nutno vždy vyhlásit; vyhlašuje jej předseda senátu jménem republiky.

(2) Vyhlašuje se plné znění výroku a podstatná část odůvodnění, jakož i poučení o odvolání. Vyhlášení musí být v naprosté shodě s obsahem rozsudku, tak jak byl odhlasován.

(3) Vyhlášení se má stát zpravidla hned po skončení jednání mu předcházejícího; není-li to možné, lze pro vyhlášení rozsudku odročit jednání na dobu nejdéle tři dnů.

§ 142

Vyhotovení rozsudku

(1) Každý rozsudek nutno písemně vyhotovit. Vyhotovení rozsudku musí být ve shodě s obsahem rozsudku, tak jak byl vyhlášen.

(2) Pokud rozsudek nebyl písemně vyhotoven již v poradě, vyhotoví jej zpravidla do pěti dnů po jeho vyhlášení předseda senátu; může však jeho vyhotovením pověřit některého soudce, který byl členem senátu.

(3) Nemůže-li předseda senátu ani jiný člen senátu vyhlášený rozsudek písemně vyhotovit pro překážku delšího trvání, vyhotoví jej na příkaz předsedy soudu jiný soudce, který nebyl členem senátu.

(4) Vyhotovení rozsudku podepíše předseda senátu a ten, kdo je vypracoval. Nemůže-li předseda senátu podepsat vyhotovení rozsudku pro překážku delšího trvání, podepíše je za něho jiný člen senátu; důvod překážky se na vyhotovení rozsudku poznamená.

§ 143

Doručování rozsudku

(1) Opis rozsudku se doručí vždy obžalovanému, prokurátoru, zúčastněné osobě a poškozenému, a to i když byli při vyhlášení rozsudku přítomni.

(2) Má-li obžalovaný obhájce a zákonného zástupce, doručí se opis rozsudku vždy též těmto osobám.

(3) Mají-li zúčastněná osoba nebo poškozený zákonného zástupce, doručí se opis rozsudku jen zákonnému zástupci, a mají-li zmocněnce, doručí se jen zmocněnci, i když mají též zákonného zástupce.

§ 144

Oprava vyhotovení rozsudku

(1) Předseda senátu může zvláštním usnesením kdykoli opravit chyby v psaní a počtech, jakož i jiné nesprávnosti ve vyhotovení rozsudku, aby vyhotovení bylo v naprosté shodě s obsahem rozsudku, tak jak byl vyhlášen. Opravu může nařídít též soud vyšší stolice.

(2) Opis usnesení o opravě se doručí všem osobám, jimž byl doručen opis rozsudku.

(3) Proti rozhodnutí o opravě podle odstavce 1 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(4) Po právní moci rozhodnutí o opravě se provede oprava jak ve vyhotovení rozsudku, tak i v opisech rozsudku, které se od osob, jimž byly doručeny, vyžádají za tím účelem zpět; po provedení opravy musí zůstat původní znění čitelné.

§ 145

Oprava opisu rozsudku

(1) Nesprávnosti v opisech rozsudku opraví předseda senátu zvláštním usnesením tak, aby opisy rozsudku byly v naprosté shodě s vyhotovením rozsudku.

(2) Opis usnesení o opravě se doručí všem osobám, jimž byl doručen opis rozsudku.

(3) Oprava se provede ve všech opisech rozsudku, které se od osob, jimž byly doručeny, vyžádají za tím účelem zpět. Po provedení opravy musí zůstat původní znění čitelné.

§ 146

Účinky opravy

Jestliže se oprava vyhotovení rozsudku nebo oprava opisu rozsudku týká podstaty některého z výroků rozsudku, běží prokurátoru a osobě opraveným výrokem přímo dotčené lhůta k odvolání od doručení opisu usnesení o opravě, a byla-li proti usnesení o opravě podána stížnost, ode dne doručení rozhodnutí o této stížnosti.

Oddíl druhý**Usnesení**

§ 147

Obsah usnesení

Usnesení musí obsahovat:

- a) označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde,
- b) den a místo rozhodování,
- c) výrok s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito,
- d) odůvodnění, a to zpravidla s uvedením skutečností, jež byly vzaty za prokázány, důkazů, o něž se skutková zjištění opírají, a úvah týkajících se hodnocení provedených důkazů a dále právních úvah, jimiž se orgán řídil při posuzování prokázaných skutečností podle příslušných ustanovení zákona,
- e) poučení o stížnosti.

§ 148

Vyhlašování usnesení

(1) Usnesení vyhlašuje předseda senátu, prokurátor nebo vyšetřovací orgán.

(2) Vyhlašuje se plné znění výroku a podstatná část odůvodnění, jakož i poučení o stíž-

ností. Vyhlášení soudního usnesení musí být v naprosté shodě s obsahem usnesení, tak jak bylo odhlasováno.

(3) Vyhlášení se stane ihned po skončení jednání mu předcházejícího.

§ 149

Vyhotovení usnesení

(1) Vyhlášené usnesení musí být vyhotoveno zpravidla do tří dnů.

(2) Není třeba vyhotovovat usnesení, jimiž se upravuje průběh řízení nebo způsob provedení důkazů anebo nařizuje nebo připravuje jednání soudu.

§ 150

Oznamování usnesení

(1) Usnesení se oznamuje osobě, které se přímo dotýká, a osobě, která svým návrhem dala k němu podnět; v řízení před soudem též prokurátoru. Oznámení se děje vyhlášením usnesení nebo doručením jeho opisu.

(2) Má-li osoba, již se usnesení oznamuje, obhájce nebo zmocněnce, stačí, bylo-li usnesení vyhlášeno buď v přítomnosti této osoby, nebo není-li svéprávná, v přítomnosti jejího zákonného zástupce, anebo v přítomnosti jejího obhájce nebo zmocněnce. Nebylo-li usnesení vyhlášeno nebo nebyla-li při jeho vyhlášení žádná z uvedených osob přítomna, doručí se opis usnesení obhájci nebo zmocněnci, a jde-li o osobu nesvéprávnou, která nemá obhájce nebo zmocněnce, jejímu zákonnému zástupci.

(3) Oznamuje-li se však obviněnému, který není svéprávný, usnesení, proti němuž má stížnost, je třeba je oznámit jak jemu, tak i jeho obhájci a jeho zákonnému zástupci. Je-li obviněný ve vazbě, je třeba takové usnesení oznámit jak obviněnému, tak i jeho obhájci i tehdy, je-li obviněný svéprávný.

(4) Prokurátoru se usnesení oznamuje vyhlášením, nebo nebyl-li při vyhlášení přítomen, doručením opisu usnesení.

(5) Opis rozhodnutí o opravném prostředku se prokurátoru a osobě, které se rozhodnutí přímo dotýká, a rovněž osobě, která svým návrhem dala k usnesení podnět, doručí vždy.

§ 151

Podpůrné užití ustanovení o rozsudku

Na usnesení se jinak přiměřeně užije ustanovení oddílu prvního.

Oddíl třetí

Výkonatelnost rozhodnutí

§ 152

Výkonatelnost rozsudku

(1) Rozsudek je vykonatelný, jestliže

- a) lhůta k podání odvolání marně prošla,
- b) oprávněné osoby se odvolání výslovně vzdaly nebo je výslovně vzaly zpět,
- c) podané odvolání bylo zamítnuto, nebo
- d) proti němu není přípustné odvolání.

(2) Odvolání podané jen zúčastněnou osobou nebrání tomu, aby ostatní části rozsudku byly vykonány. Stejně tak odvolání týkající se jen některého z více obžalovaných nebrání tomu, aby rozsudek, pokud jde o ostatní obžalované, byl vykonán.

(3) Jestliže byla lhůta k podání odvolání zmeškána, avšak byla podána oprávněnou osobou žádost za navrácení lhůty, nelze rozsudek vykonat až do pravomocného rozhodnutí o této žádosti.

§ 153

Výkonatelnost usnesení

(1) Usnesení je vykonatelné, jestliže

- a) zákon proti němu stížnost nepřipouští, nebo
- b) zákon proti němu sice stížnost připouští, avšak nestanoví, že stížnost má odkladný účinek.

(2) Usnesení, proti němuž zákon připouští stížnost mající odkladný účinek, je vykonatelné, jestliže

- a) lhůta k podání stížnosti marně prošla,
- b) oprávněné osoby se stížností výslovně vzdaly nebo ji výslovně vzaly zpět, nebo
- c) podaná stížnost byla zamítnuta.

(3) Stížnost mající odkladný účinek, která se týká jen některé z více osob nebo jen některé z více věcí, o nichž bylo rozhodnuto tímž usnesením, nebrání tomu, aby usnesení v ostatních částech, lze-li je oddělit, bylo vykonáno.

(4) Jestliže byla lhůta k podání stížnosti mající odkladný účinek zmeškána, avšak byla podána oprávněnou osobou žádost za navrácení lhůty, nelze usnesení vykonat až do pravomocného rozhodnutí o této žádosti.

HLAVA SEDMÁ STÍŽNOST A ŘÍZENÍ O NÍ

§ 154

Připustnost stížnosti a její účinek

(1) Opravným prostředkem proti usnesení je stížnost.

(2) Stížností lze odporovat každému usnesení vyšetřovacího orgánu. Usnesení soudu a prokurátora lze stížností odporovat jen v případech, kde to zákon výslovně připouští, a pokud rozhodují ve věci v první stolici. Proti usnesení generálního prokurátora není stížnost přípustná.

(3) Stížnost má odkladný účinek, jen kde to zákon výslovně stanoví.

§ 155

Osoby oprávněné k podání stížnosti

(1) Nestanoví-li zákon něco jiného, může podat stížnost osoba, které se usnesení přímo dotýká nebo která k usnesení dala svým návrhem podnět; proti usnesení soudu může podat stížnost též prokurátor, a to i ve prospěch obviněného.

(2) Proti usnesení o vazbě a o ochranném léčení mohou podat stížnost ve prospěch obviněného též osoby, které by mohly podat v jeho prospěch odvolání.

§ 156

Lhůta a místo k podání stížnosti

Stížnost se podává u orgánu, proti jehož usnesení směřuje, a to do tří dnů (§§ 61 a 62) od vyhlášení usnesení, a je-li předepsáno doručení opisu usnesení, od jeho doručení; jestliže se usnesení oznamuje jak osobě, které se přímo dotýká, tak i jejímu zákonnému zástupci nebo obhájci, běží lhůta od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

§ 157

Vzdání se a zpětvzetí stížnosti

(1) Oprávněná osoba se může stížností výslovně vzdát.

(2) Oprávněná osoba může podanou stížnost vzít výslovně zpět, a to nejpozději do vyhlášení rozhodnutí o stížnosti. Stížnost podanou prokurátorem může vzít zpět i prokurátor nadřízený.

(3) Stížnost podaná ve prospěch obviněného jinou oprávněnou osobou nebo za obviněného

obhájcem nebo zákonným zástupcem může být vzata zpět jen s výslovným souhlasem obviněného.

(4) Zpětvzetí stížnosti vezme usnesením na vědomí orgán povoláný k rozhodnutí o stížnosti a nebyla-li věc dosud tomuto orgánu předložena, orgán, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje; v řízení před soudem činí toto rozhodnutí předseda senátu.

§ 158

Stížnostní důvody

(1) Stížností lze odporovat usnesení

- a) pro nesprávnost některého jeho výroku, nebo
- b) pro porušení ustanovení o řízení mu předcházejícím, pokud toto porušení mohlo způsobit nesprávnost některého výroku usnesení.

(2) Stížnost lze opřít o nové skutečnosti a důkazy.

§ 159

Řízení o stížnosti před orgánem, proti jehož usnesení stížnost směřuje

(1) Vyšetřovací orgán, proti jehož usnesení stížnost směřuje, může stížnosti sám vyhovět, nejsou-li změnou původního usnesení dotčena práva jiné osoby. Bylo-li k původnímu usnesení vyšetřovacího orgánu třeba předchozího souhlasu prokurátora, je nutno, aby též k vyhovění stížnosti byl předem dán tento souhlas.

(2) Prokurátor a soud, proti jejichž usnesení stížnost směřuje, mohou stížnosti sami vyhovět, nejsou-li změnou původního usnesení dotčena práva jiné osoby.

(3) Jestliže lhůta k podání stížnosti uplynula již všem oprávněným osobám a stížnosti nebylo vyhověno podle odstavce 1 nebo 2, předloží věc k rozhodnutí

- a) vyšetřovací orgán prokurátoru, který vykonává nad vyšetřováním dozor, a jde-li o stížnost proti usnesení, k němuž byl tímto prokurátorem předem dán souhlas, prokurátoru, který je tomuto prokurátoru nadřízen,
- b) prokurátor nadřízenému prokurátoru,
- c) předseda senátu nadřízenému soudu; předseda senátu doručí, pokládá-li to za potřebné, prokurátoru a osobě, která by mohla být rozhodnutím o stížnosti přímo dotčena, nejsou-li stěžovateli, zároveň opis stížnosti.

Rozhodnutí nadřízeného orgánu o stížnosti

§ 160

(1) Při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán

- a) správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost,
- b) řízení předcházející napadenému usnesení.

(2) Týká-li se stížnost jen některé z více osob nebo jen některé z více věcí, o nichž bylo rozhodnuto tímž usnesením, přezkoumá nadřízený orgán jen správnost výroků týkajících se této osoby nebo této věci a řízení předcházející oné části usnesení.

§ 161

(1) Nadřízený orgán rozhodující o stížnosti nemůže z jejího podnětu změnit usnesení v neprospěch osoby, která stížnost podala nebo v jejíž prospěch byla stížnost podána.

(2) Změní-li nadřízený orgán usnesení ve prospěch obviněného z důvodu, který prospívá také spoluobviněnému, změnil usnesení také ve prospěch tohoto spoluobviněného.

§ 162

(1) Nadřízený orgán zamítne stížnost,

- a) není-li přípustná,
- b) byla-li podána opožděně, osobou neoprávněnou nebo osobou, která se jí výslovně vzdala nebo znovu podala stížnost, kterou již předtím výslovně vzala zpět, nebo
- c) není-li důvodná.

(2) Jako opožděná nemůže být zamítnuta stížnost, kterou oprávněná osoba podala později jen proto, že se řídila nesprávným poučením, které jí bylo dáno při oznámení usnesení.

§ 163

(1) Nezamítne-li nadřízený orgán stížnost, zruší napadené usnesení a

- a) rozhodne sám ve věci, nebo
- b) nařídí vyšetřovacímu orgánu nebo prokurátoru, proti jehož usnesení stížnost směřuje, anebo soudu, proti jehož usnesení stížnost směřuje, nebo jinému soudu téhož druhu téže stolice svého obvodu, aby věc znovu projednal a rozhodl; při novém rozhodování je tento vyšetřovací orgán, prokurátor nebo soud vázán právním názorem, který ve věci vyslovil nadřízený orgán. Ustanovení § 161 odst. 1 se zde užije přiměřeně.

(2) Jestliže je vadná jen část napadeného usnesení nebo řízení jí předcházející a lze ji oddělit od ostatních částí anebo jestliže se stížnost týká jen části usnesení (§ 160 odst. 2) nebo řízení jí předcházejícího, nadřízený orgán své rozhodnutí podle odstavce 1 omezí na tuto část.

HLAVA OSMÁ

NAKLADY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

§ 164

Náklady trestního řízení zálohované státem

Náklady nutné k provedení trestního řízení včetně řízení vykonávacího zálohuje stát; nezálohuje však vlastní náklady obviněného, zúčastněné osoby a poškozeného a vydání způsobená přibráním obhájce a zmocněnce.

Povinnost k náhradě nákladů trestního řízení zálohovaných státem

§ 165

(1) Byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu

- a) náklady spojené s výkonem vazby,
- b) náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody,
- c) ostatní státem zálohované náklady paušální částkou.

(2) Denní sazbu připadající na náklady spojené s výkonem vazby a s výkonem trestu odnětí svobody vyhlásí ministr vnitra v Úředním listě Československé republiky.

(3) Paušální částku uvedenou v odstavci 1 písm. c) vyhlásí ministr spravedlnosti v Úředním listě Československé republiky.

§ 166

(1) Kdo podal zcela bezvýsledný návrh na obnovu řízení, je povinen nahradit státu státem zálohované náklady paušální částkou (§ 165 odst. 3).

(2) Povinnost k náhradě podle odstavce 1 nepostihuje prokurátora a orgán veřejné péče o mládež.

§ 167

Povinnost k náhradě nákladů poškozeného

Byl-li poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody, je odsouzený, jemuž byla povinnost k náhradě škody uložena, povinen na žádost poškozeného nahradit mu náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce.

Rozhodování o povinnosti k náhradě nákladů trestního řízení a o jejich výši

§ 168

(1) O povinnosti k náhradě nákladů poškozeného a o jejich výši (§ 167) a o povinnosti k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby (§ 165 odst. 1 písm. a)) rozhodne po právní moci rozsudku předseda senátu soudu první stolice.

(2) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 169

Jestliže náklady stanovené paušální částkou (§ 165 odst. 1 písm. c), § 166 odst. 1) nebyly zaplacený kolkovými známky, rozhodne o povinnosti k jejich náhradě předseda senátu soudu první stolice.

§ 170

(1) O povinnosti k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody a o jejich výši (§ 165 odst. 1 písm. b)), jakož i o výši nákladů spojených s výkonem vazby, rozhoduje správa nápravného opatření, v němž odsouzený odpykává trest odnětí svobody nebo v němž byla vykonávána vazba; na řízení se užije obecných předpisů o řízení ve věcech správních.

(2) Rozhodnutí podle odstavce 1 je vykonatelné správní i soudní exekucí.

§ 171

Rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody a o jejich výši vydá správa vězeňského ústavu jen za dobu, po kterou vězeň svým zaviněním způsobil, že náklady výkonu trestu nemohly být uhrazeny z jeho pracovní odměny. O takové zavinění jde tehdy, když je zapotřebí takového střežení vězně, že mu nemůže být poskytnuta pracovní příležitost, nebo když vězeň bezdůvodně odpírá pracovat.

ČÁST DRUHÁ

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

HLAVA DEVÁTÁ

VYŠETŘOVÁNÍ

Oddíl první

Vyšetřovací orgány

§ 172

(1) Vyšetřování konají vyšetřovatelé prokuratury a vyšetřovatelé ministerstva vnitra.

(2) Za účelem co nejobektivnějšího pro-
věření provádějí vyšetřovatelé prokuratury
na příkaz prokurátora vyšetřování nebo jed-
notlivé vyšetřovací úkony, zejména výsledk
obviněného, i ve věcech, které vyšetřují jiné
vyšetřovací orgány.

(3) Dozor nad vyšetřováním vykonává pro-
kurátor. Při tom je oprávněn

- a) dávat vyšetřovacím orgánům závazné po-
kyny k vyšetřování trestných činů, jakož
i k pátrání po pachatelích, kteří jsou ne-
známého pobytu;
- b) vyžadovat od vyšetřovacích orgánů za úče-
lem prověrky trestní spisy, dokumenty,
materiály a zprávy o spáchaných trest-
ných činech;
- c) zúčastnit se provádění vyšetřovacích úko-
nů a osobně provést vyšetřování kterékoli
věci; přitom postupuje podle ustanovení
oddílu druhého této hlavy a proti jeho
rozhodnutím je přípustná stížnost jako
proti rozhodnutím vyšetřovacích orgánů;
- d) vracet věc vyšetřovacím orgánům se svý-
mi pokyny k doplnění šetření;
- e) rušit nezákonná a neodůvodněná rozhod-
nutí a opatření vyšetřovacích orgánů;
- f) odejmout kteroukoli věc určitému vyšetřo-
vacímu orgánu a předat ji jinému vyšetřo-
vacímu orgánu, je-li toho třeba k zajištění
co nejúplnějšího a nejobektivnějšího vy-
šetření věci;
- g) odvolat vyšetřovatele prokuratury z další-
ho vedení vyšetřování a učinit opatření
k odvolání jiného vyšetřovacího orgánu
z dalšího vedení vyšetřování, jestliže se
při vyšetřování dopustili porušení zákona.

(4) Vyšetřovatelé ministerstva vnitra ko-
nají vyšetřování jednak ve věcech, o nichž
přísluší konat řízení v první stolici krajskému
soudu, jednak v ostatních věcech.

(5) Vyšetřování konají též velitelé v ozbro-
jených silách nebo orgány jimi pověřené, a to
o trestných činech osob podléhajících jejich
velitelské pravomoci, pokud na tyto trestné
činy zákon nestanoví trest přísnější než trest
odnětí svobody, jehož horní hranice nepře-
vyšuje jeden rok.

§ 173

Pouze prokurátor je oprávněn provést tyto
úkony:

- a) podat obžalobu, zastavit nebo přerušit
trestní stíhání a věc postoupit nebo od-
ložit,
- b) navrhnout vydání příkazu k zatčení, vzít
do vazby a propustit z vazby,

- c) nařídít, aby duševní stav obviněného byl zkoumán ve veřejném zdravotním ústavu nebo ve zvláštním pozorovacím oddělení vězeňského ústavu,
- d) ustanovit obhájce,
- e) povolit navrácení lhůty,
- f) nařídít zajištění majetku obviněného,
- g) určit, na které prostředky a věci se nevztahuje zajištění majetku obviněného,
- h) zrušit zajištění majetku obviněného,
- ch) provést zajištění nároku poškozeného na náhradu škody a omezit nebo zrušit takové zajištění,
- i) rozhodnout o vrácení nebo prodeji věci vztaté do úschovy,
- j) dát souhlas k pohřbení mrtvoly v případech, kde byla podle § 129 nařízena pitva, a nařídít exhumaci mrtvoly,
- k) navrhnout vyžádání obviněného z ciziny,
- l) provést předběžné šetření v řízení o vydání do ciziny.

§ 174

Předchozího souhlasu prokurátora potřebují vyšetřovací orgány

- a) k provedení osobní a domovní prohlídky, k odnětí věci a zadržení zásilek; bez předchozího souhlasu prokurátora mohou tyto úkony provést jen tehdy, jestliže souhlas nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu, v kterémžto případě jsou pak povinny vyžádat si nejpozději do 48 hodin souhlas dodatečný,
- b) k otevření zásilek.

§ 175

Prokurátor je oprávněn uložit orgánům ministerstva vnitra provedení takových úkonů, které jsou tyto orgány oprávněny provést a jichž je třeba k objasnění věci nebo ke zjištění pachatele.

Oddíl druhý

Průběh vyšetřování

Zahájení vyšetřování

§ 176

Vyšetřování se zahájí, zjistí-li se skutečnosti, které nasvědčují tomu, že byl spáchan trestný čin.

§ 177

Vyšetřování zahajuje vyšetřovací orgán usnesením; nebylo-li vyšetřování zahájeno k příkazu prokurátora, doručí se mu opis tohoto usnesení nejpozději do 24 hodin.

Vznesení obvinění

§ 178

(1) Jakmile je na podkladě zjištěných skutečností dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin byl spáchán určitou osobou, vydá vyšetřovací orgán usnesení, že se tato osoba stíhá jako obviněný.

(2) Obviněnému se toto usnesení oznámí do tří dnů, nejpozději však na počátku jeho prvního výslechu. Prokurátoru se opis tohoto usnesení doručí nejpozději do 24 hodin.

§ 179

Usnesení o vznesení obvinění musí kromě údajů uvedených v § 147 písm. a) až c) a e) obsahovat též uvedení místa, času a jiných okolností, za nichž byl čin spáchán, pokud jsou vyšetřovacímu orgánu již známy, a důvody stíhání.

§ 180

Podle ustanovení § 178 postupuje vyšetřovací orgán též tehdy, když v průběhu vyšetřování vyjde najevo, že obviněný spáchal další trestný čin nebo že skutek, pro který se vede vyšetřování, je nutno posoudit podle jiného ustanovení zákona.

§ 181

Jestliže bylo vzneseno obvinění z trestného činu, na nějž stanoví zákon trest smrti nebo trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, musí mít obviněný obhájce (§ 35).

§ 182

Postup při vyšetřování

(1) Vyšetřování konají vyšetřovací orgány osobně. Při provádění vyšetřovacích úkonů postupují podle ustanovení hlavy první až sedmé.

(2) Vyšetřovací orgány postupují z vlastní iniciativy tak, aby co nejrychleji a nejúplněji vyšetřily všechny skutečnosti potřebné k posouzení případu, zejména sbírají důkazy bez rozdílu, zda svědčí ve prospěch či v neprospěch obviněného.

(3) Doznání obviněného nezbavuje vyšetřovací orgány povinnosti přezkoumat a všemi dosažitelnými důkazy ověřit všechny okolnosti případu. Obviněného nesmějí žádným způsobem k výpovědi nebo k doznání donucovat.

Skončení vyšetřování

§ 183

Jestliže vyšetřovací orgán uzná vyšetřování za skončené, seznámí obviněného s výsledky vyšetřování, předloží mu vyšetřovací spisy k prostudování a poučí jej o jeho právu navrhnout doplnění vyšetřování. Navrhne-li obviněný provedení nových důkazů nebo doplnění důkazů již provedených, vyšetřovací orgán je provede; nepovažuje-li však doplnění vyšetřování za potřebné pro rozhodnutí prokurátora nebo soudu, návrh odůvodněným usnesením zamítne.

§ 184

Má-li obviněný obhájce, je třeba jej k seznámení obviněného s výsledky vyšetřování přizvat a umožnit mu prostudovat spisy a mluvit s obviněným, který je ve vazbě, bez přítomnosti jiných osob.

§ 185

Vyšetřování musí být skončeno nejpozději do dvou měsíců od jeho zahájení. Povolit prodloužení této lhůty o jeden měsíc je oprávněn prokurátor, který vykonává dozor nad vyšetřováním; povolit prodloužení této lhůty o další měsíc je oprávněn krajský prokurátor. Povolit další prodloužení této lhůty je oprávněn jen generální prokurátor.

Stížnost proti rozhodnutí vyšetřovacích orgánů

§ 186

Proti všem rozhodnutím vyšetřovacích orgánů může obviněný podat stížnost (§§ 154 a násl.). Stížnost je nutno do 24 hodin předložit prokurátoru.

§ 187

Obviněný má také právo žádat prokurátora kdykoli v průběhu vyšetřování, aby byly odstraněny průtahy ve vyšetřování nebo závady v postupu vyšetřovacího orgánu. Žádost není vázána lhůtou. O této žádosti, kterou je nutno prokurátoru ihned předložit, musí prokurátor neprodleně rozhodnout.

§ 188

Předložení věci prokurátoru

(1) Po skončení vyšetřování předloží vyšetřovací orgán spisy s návrhem konečného opatření neprodleně prokurátoru.

(2) Shledá-li vyšetřovací orgán, že ve věci, která mu došla, není odůvodněno podezření z trestného činu ani z přestupku, nebo jde-li o čin, jehož nebezpečnost pro společnost je nepatrná, předloží ji se svým vyjádřením prokurátoru. Neshledá-li prokurátor v takovém případě důvod k jinému opatření, oznámení odloží; stejně prokurátor postupuje, jestliže taková věc došla přímo jemu.

Oddíl třetí

Rozhodnutí prokurátora v přípravném řízení

Obžaloba

§ 189

Jestliže výsledky přípravného řízení dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud, podá prokurátor obžalobu.

§ 190

Obžaloba může být podána jen pro trestný čin, pro který bylo vzneseno obvinění; jinak musí prokurátor věc vrátit vyšetřovacímu orgánu k novému vznesení obvinění a novému skončení vyšetřování nebo tyto úkony provést sám.

§ 191

(1) Obžaloba musí obsahovat:

- a) označení prokurátora a den sepsání obžaloby,
- b) jméno a příjmení obviněného, den a místo jeho narození, jeho zaměstnání a bydliště, po případě jiné údaje potřebné k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou, a jde-li o osobu podléhající vojenské soudní pravomoci, též údaj o hodnosti obviněného a o útvaru, jehož je příslušníkem,
- c) žalobní návrh, v němž musí být přesně označen skutek, pro který je obviněný stíhán, a to uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, po případě uvedením jiných skutečností, pokud je toho třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným a aby bylo odůvodněno použití určité trestní sazby; musí tu být dále uvedeno, jaký trestný čin obžaloba v tomto skutku spatřuje, a to jeho zákonným pojmenováním a uvedením příslušného ustanovení zákona,
- d) odůvodnění žalobního návrhu, které musí obsahovat vyličení skutkového děje s uvedením důkazů, o které se toto vyličení opírá, stanovisko prokurátora k obhajobě obviněného s uvedením skutečností, pro

kteřé prokurátor pokládá obhajobu za vyvrácenou nebo za nerozhodnou, jakož i právní úvahy, kterými se prokurátor řídil při posuzování skutečností podle příslušných ustanovení zákona.

(2) K žalobě se připojí seznam důkazů, jejichž provedení při hlavním líčení se navrhuje, pokud takový návrh nebyl pojat již do obžaloby, a všechny vyšetřovací spisy i jejich přílohy.

§ 192

Zastavení trestního stíhání

(1) Prokurátor zastaví trestní stíhání,

- a) je-li nepochybné, že skutek, pro nějž se trestní stíhání vede, nebyl vůbec spáchán,
- b) není-li tento skutek trestným činem ani přestupkem,
- c) není-li podezření, že skutek spáchal právě obviněný, dostatečně odůvodněno,
- d) je-li trestní stíhání nepřípustné (§ 6),
- e) nebyl-li obviněný v době činu pro nepřítomnost trestně odpovědný, nebo
- f) zanikla-li trestnost činu.

(2) Prokurátor může zastavit trestní stíhání,

- a) jde-li o čin, jehož nebezpečnost pro společnost je nepatrná,
- b) je-li trest, k němuž může stíhání vést, zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo ho podle očekávání postihne, nebo
- c) byl-li obviněný pro týž skutek dostatečně potrestán orgánem národního výboru nebo jiným orgánem nebo kázeňsky, disciplinárně anebo cizozemským soudem nebo úřadem.

(3) Usnesení o zastavení trestního stíhání musí být obviněnému a poškozenému vždy doručeno.

§ 193

Přerušení trestního stíhání

(1) Prokurátor přeruší trestní stíhání,

- a) nelze-li pro nepřítomnost obviněného věc náležitě objasnit,
- b) nelze-li obviněného pro těžkou chorobu postavit před soud,
- c) není-li obviněný pro duševní poruchu, která nastala až po spáchání činu, schopen chápat smysl trestního stíhání,
- d) je-li obviněný vydán do ciziny nebo vyhoštěn, nebo
- e) nemohl-li být pachatel činu zjištěn.

(2) Před přerušением trestního stíhání učiní prokurátor vše, čeho je třeba k zabezpečení úspěšného provedení trestního stíhání.

(3) Pomíne-li důvod přerušení, prokurátor v trestním stíhání pokračuje.

§ 194

Postoupení věci

Je-li obviněný podezřelý toliko z přestupku, za který považuje prokurátor za postačující trest, jaký může uložit orgán národního výboru nebo jiný orgán, oprávněný ke stíhání tohoto přestupku, prokurátor mu věc postoupí, pokud není důvodu, aby soud konal společné řízení i o tomto přestupku; stejně postupuje, jde-li o čin, který lze vyřídit kázeňsky, a prokurátor považuje toto vyřízení za postačující.

§ 195

Návrh na ochranné opatření

(1) Jsou-li splněny zákonné podmínky, navrhne prokurátor, aby soud nařídil ochranné léčení nebo ochrannou výchovu anebo vyslovil zabránění.

(2) Návrh uvedený v odstavci 1 může prokurátor učinit též v obžalobě.

ČÁST TŘETÍ

ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

HLAVA DESÁTÁ

PŘEDBĚŽNĚ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

§ 196

Věci předběžně projednáváné

(1) Podanou obžalobu je nutno u soudu předběžně projednat, jestliže

- a) skutek obviněného je v ní označen jako trestný čin, na který zákon stanoví trest smrti nebo trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje dvě léta,
- b) obviněný je ve vazbě,
- c) jde o řízení proti mladistvému, nebo
- d) jde o řízení proti uprchlému.

(2) Mimo případy uvedené v odstavci 1 se obžaloba u soudu předběžně projedná jen tehdy, nařídí-li to předseda senátu, zejména proto, že je na místě učinit některé z rozhodnutí uvedených v § 199 odst. 1 písm. a) až d) nebo v § 199 odst. 2.

§ 197

Rozsah přezkumné povinnosti

(1) Při předběžném projednání obžaloby přezkoumá soud na podkladě spisu,

- a) zda je k projednání věci příslušný,
- b) zda tu nejsou skutečnosti odůvodňující zastavení nebo přerušování trestního stíhání,
- c) zda právní posouzení skutku v obžalobě jest správné,
- d) zda přípravné řízení bylo provedeno podle zákona, zejména zda v něm nebyly porušeny procesní předpisy zaručující práva obviněného,
- e) zda věc je dostatečně objasněna a zda výsledky přípravného řízení odůvodňují obžalobu.

(2) Při předběžném projednání přezkoumá soud vždy obžalobu v celém rozsahu, i když důvod, pro který předběžné projednání bylo nařízeno, se týká jen její části.

§ 198.

Způsob projednání

(1) Předběžné projednání obžaloby se koná v neveřejném zasedání. Předseda senátu podá o věci zprávu zaměřenou na otázky, které je třeba řešit (§ 197).

(2) Před zasedáním může předseda senátu za účelem usnadnění rozhodnutí vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení.

(3) Důkazy týkající se podstaty obvinění se v tomto období řízení neprovádějí.

Rozhodnutí

§ 199

(1) Po probrání věci soud

- a) postoupí věc jinému soudu, není-li sám k jejímu projednání příslušný,
- b) trestní stíhání přeruší, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 193 odst. 1 písm. a) až d),
- c) trestní stíhání zastaví, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 192 odst. 1,
- d) věc vrátí prokurátoru k došetření, je-li toho třeba k odstranění vad přípravného řízení nebo k náležitému objasnění věci, nebo
- e) obžalobu přijme.

(2) Soud může trestní stíhání zastavit též tehdy, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 192 odst. 2, nebo věc postoupit, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 194 a soud považuje takové vyřízení za postačující.

(3) Proti rozhodnutím podle odstavce 1 písm. a) až d) a odstavce 2 může prokurátor podat stížnost, jež má, pokud nejde o přerušování trestního stíhání, odkladný účinek.

§ 200

Postoupit věc jinému soudu nemůže soud, jemuž byla věc postoupena podle § 199 odst. 1 písm. a) nadřazeným soudem, ledaže by se skutkový podklad pro posouzení příslušnosti mezitím podstatně změnil.

§ 201

Zastavit trestní stíhání z důvodu uvedeného v § 192 odst. 1 písm. c) může soud teprve tehdy, když prokurátor, jemuž věc byla podle § 199 odst. 1 písm. d) vrácena k došetření, předloží obžalobu znovu, ačkoliv ani po došetření není podezření proti obviněnému dostatečně odůvodněno.

§ 202

Má-li soud za to, že při správném použití zákona je nutno skutek, který je předmětem obžaloby, posoudit podle jiného ustanovení zákona, než podle kterého jej posuzovala obžaloba, vrátí věc prokurátoru k došetření, je-li třeba vzhledem k odchylnému právnímu posouzení věc ještě blíže objasnit, zejména s hlediska možné nové obhajoby. Není-li došetření věci třeba, upozorní soud na možnost odchylného právního posouzení skutku v usnesení o přijetí obžaloby.

§ 203

(1) Vrátil-li soud věc prokurátoru k došetření, uvede v usnesení, v kterých směrech je třeba přípravné řízení doplnit a které skutečnosti je třeba objasnit, po případě které úkony je ještě třeba provést.

(2) Po právní moci rozhodnutí o vrácení věci prokurátoru k došetření se věc vrací do stavu přípravného řízení.

(3) Došetření je třeba provést ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí soudu. Prodloužit tuto lhůtu může jen nadřazený prokurátor.

§ 204

(1) Rozhodne-li soud, že obžalobu přijímá, projedná zároveň opatření potřebná k zajištění úspěšného provedení hlavního líčení a rozhodne, zda účast prokurátora při něm je povinná a zda obžalovaný musí mít obhájce, a zda by bylo možno hlavní líčení konat, i kdyby se obžalovaný nedostavil (§ 217 odst. 4).

(2) Je-li toho třeba, rozhodne také o vyloučení některé věci ze společného řízení nebo o spojení věci ke společnému řízení, a o rozsahu, v jakém se bude u hlavního líčení provádět dokazování.

§ 205

Při předběžném projednávání obžaloby rozhodne soud vždy také o dalším trvání vazby.

§ 206

Nové předběžné projednání obžaloby

(1) Podá-li prokurátor ve věci, která mu byla soudem vrácena, obžalobu znovu, koná se o ní za podmínek uvedených v § 196 nové předběžné projednání.

(2) Za těchto podmínek se obžaloba znovu předběžně projedná také u soudu, jemuž byla věc podle § 199 odst. 1 písm. a) postoupena.

Účinky přijetí obžaloby

§ 207

Jakmile je obžaloba soudem přijata, rozhoduje soud samostatně všechny otázky s dalším řízením souvisící a je povinen z úřední povinnosti, nevyčkávané dalších návrhů stran, učinit všechna rozhodnutí a opatření, jichž je třeba k vyřízení obžaloby, ke skončení věci a k výkonu rozhodnutí soudu.

§ 208

(1) Vezme-li prokurátor obžalobu zpět dříve, než byla soudem přijata, a ve věcech, v nichž se nekonalo předběžné projednání obžaloby, dříve, než bylo zahájeno hlavní líčení (§ 220), vrací se věc do stavu přípravného řízení.

(2) Prohlášení prokurátora o zpětvzetí obžaloby po přijetí obžaloby soudem a ve věcech, v nichž se nekonalo předběžné projednání obžaloby, po zahájení hlavního líčení (§ 220) je neúčinné a nezavazuje soud povinností o obžalobě rozhodnout.

HLAVA JEDENÁCTÁ

HLAVNÍ LÍČENÍ

Oddíl první

Příprava hlavního líčení

§ 209

Doručení obžaloby

(1) Obžalobu, která byla po předběžném projednání soudem přijata anebo kterou ne-

bylo třeba předběžně projednávat, doručí předseda senátu obžalovanému a jeho obhájci, a není-li obžalovaný svéprávný, též jeho zákonnému zástupci. Obžalobu, která obsahuje návrh na zabránění věci náležející jiné osobě než obžalovanému, doručí předseda senátu také této osobě. K doručované obžalobě se připojí seznam důkazů, pokud nebyl pojat již do obžaloby. Byla-li obžaloba předběžně projednána, připojí se k ní též opis usnesení o jejím přijetí soudem.

(2) Osoby, jimž se obžaloba doručuje, je nutno zároveň vyzvat, aby návrhy na provedení dalších důkazů u hlavního líčení včas soudu sdělily s uvedením okolností, které mají být těmito důkazy objasněny.

(3) Obžaloba musí být doručena nejpozději s předvoláním k hlavnímu líčení nebo s vyrozuměním o něm.

§ 210

Zajištění úspěšného provedení hlavního líčení

(1) Hlavní líčení připraví předseda senátu tak, aby je bylo možno skončit při jediném zasedání.

(2) Dojdou-li ještě před hlavním líčením návrhy na provedení dalších důkazů, učiní předseda senátu potřebná opatření, aby důkazy, s jejichž připuštěním je možno počítat, byly po ruce a bylo je možno při hlavním líčení provést.

(3) Považuje-li to k přípravě hlavního líčení za potřebné, může předseda senátu vyslechnout obžalovaného, zejména o tom, zda chce učinit nová sdělení nebo nové návrhy.

§ 211

Náhradní soudce

(1) Bude-li hlavní líčení podle očekávání trvat delší dobu, zařídí předseda soudu, aby se ho zúčastnil jeden nebo dva soudci náhradní.

(2) Náhradní soudce má při hlavním líčení postavení člena senátu. Má zejména právo klást vyslýchaným osobám otázky a dožadovat se vysvětlení. Porady a hlasování se však zúčastní jen v tom případě, je-li přibrán na místo soudce, kterému zabránila nějaká překážka v další účasti na hlavním líčení. Soudce, za něhož nastoupil náhradní soudce, se hlavního líčení dále již neúčastní.

Nářízení hlavního líčení

§ 212

(1) Den hlavního líčení stanoví předseda senátu tak, aby obžalovaný od doručení předvolání a obhájce od vyrozumění měli aspoň pětidenní lhůtu k přípravě a aby tato lhůta byla podle možnosti zachována i u ostatních osob, které se k hlavnímu líčení předvolávají nebo se o něm vyrozumívají (§ 213). Lhůtu k přípravě lze u obžalovaného a obhájce zkrátit jen s jejich souhlasem, a to nikoli pod tři dny.

(2) Obžalovaného je třeba při předvolání upozornit na to, že nedostaví-li se, může být předveden. Přichází-li v úvahu možnost konat hlavní líčení v nepřítomnosti obžalovaného (§ 217 odst. 4), je třeba obžalovaného při předvolání na tuto možnost upozornit.

§ 213

Předseda senátu o hlavním líčení vyrozumí prokurátora, zákonného zástupce obžalovaného, obhájce, jakož i poškozeného a zúčastněnou osobu, nebo mají-li zmocněnce, jejich zmocněnce; poškozeného přitom upozorní, že nedostaví-li se k hlavnímu líčení, bude o jeho nároku na náhradu škody rozhodováno na podkladě jeho návrhů, pokud jsou obsaženy ve spise nebo pokud soudu dojdou do zahájení hlavního líčení.

Oddíl druhý

Veřejnost hlavního líčení

§ 214

(1) Hlavní líčení se koná veřejně.

(2) Přístup k němu lze odepřít jen osobám nezletilým, osobám ozbrojeným, pokud povinnost nosit zbraň jim neukládají služební předpisy, a osobám, které se dostavily ve stavu vzbuzujícím pohoršení. Veřejnosti hlavního líčení není na překážku, učiní-li se nezbytná opatření proti přeplňování jednací síně.

§ 215

(1) Veřejnost může být vyloučena, jen kdyby veřejné projednávání věci při hlavním líčení ohrozilo státní, hospodářské nebo služební tajemství, nerušený průběh jednání anebo mravnost. Veřejnost lze vyloučit také jen pro část hlavního líčení.

(2) Rozsudek musí být vyhlášen vždy veřejně.

(3) O vyloučení veřejnosti rozhodne soud po slyšení obžalovaného usnesením, které se veřejně vyhlásí.

§ 216

(1) Soud může z důležitých důvodů povolit jednotlivým osobám k hlavnímu líčení přístup, i když veřejnost byla vyloučena.

(2) Na žádost obžalovaného musí být k hlavnímu líčení povolen přístup dvěma jeho důvěrníkům. Je-li obžalovaných více, má právo na volbu důvěrníků každý z nich. Jestliže by tak celkový počet důvěrníků vzrostl na více než šest a obžalovaní se mezi sebou o výběru nezhodnou, provede výběr soud. Byla-li veřejnost vyloučena pro ohrožení státního, hospodářského nebo služebního tajemství, mohou být za důvěrníky zvoleny jen takové osoby, proti nimž nemá soud námitek.

(3) Byla-li veřejnost vyloučena pro ohrožení státního, hospodářského nebo služebního tajemství, upozorní předseda senátu přítomné na trestní následky toho, kdyby nepovolaným osobám vyjevili skutečnosti, o nichž se při jednání dovědí; může též zakázat, aby si přítomní činili písemné poznámky.

Oddíl třetí

Zahájení hlavního líčení

§ 217

Přítomnost při hlavním líčení

(1) Hlavní líčení se koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zavisovatele a zpravidla též za účasti prokurátora.

(2) Účast prokurátora při hlavním líčení je povinná

- a) ve vazebních věcech,
- b) v řízení proti mladistvému,
- c) v řízení proti uprchlému,
- d) rozhodne-li tak soud při předběžném projednání obžaloby.

(3) Jde-li o případ, kdy účast prokurátora při hlavním líčení je povinná, musí mít obžalovaný obhájce, ledaže by výslovně prohlásil, že si obhájce nepřeje. Obžalovaný však musí mít obhájce vždy, koná-li se řízení o trestném činu, na který stanoví zákon trest smrti nebo trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, nebo považuje-li to soud za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obžalovaného má pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit.

(4) V nepřítomnosti obžalovaného lze, nejde-li o řízení proti uprchlému, hlavní líčení provést jen výjimečně, a to jsou-li zde současně tyto podmínky:

- a) obžaloba byla obžalovanému řádně doručena a obžalovaný byl k hlavnímu líčení včas a řádně předvolán,
- b) o skutku, který je předmětem obžaloby, byl obžalovaný už některým orgánem činným v trestním řízení (§ 7 odst. 1) vyslechnut a byla dodržena ustanovení o vznesení obvinění a o seznámení obviněného s výsledky přípravného řízení,
- c) soud pro malou závažnost věci a pro jasnost důkazního materiálu má za to, že věc lze i bez přítomnosti obžalovaného spolehlivě rozhodnout.

Počátek hlavního líčení

§ 218

(1) Před zahájením hlavního líčení sdělí předseda senátu věc, která bude projednávána, zjistí, zda se osoby, které byly k hlavnímu líčení předvolány nebo o něm vyrozuměny, dostavily, a zjistí jejich totožnost, a to zpravidla podle občanských průkazů. U osob, u kterých je třeba zachovat lhůtu k přípravě, zjistí, zda tato lhůta byla zachována.

(2) Jestliže se některá z předvolaných osob nedostavila, rozhodne soud po slyšení přítomných stran, zda je možno líčení přesto provést či zda je nutno je odročit. V tom případě se soud usnese také na opatřeních, kterých je třeba k tomu, aby účast nedostavivší se osoby při příštím hlavním líčení byla zajištěna.

§ 219

(1) Osoby, které mají být slyšeny jako svědci, vyzve předseda senátu, aby se odebraly do vykázaného jim prostoru a bez jeho dovolení se nevzdalovaly. Podle potřeby může učinit opatření, aby se zamezilo domlouvání svědků mezi sebou a se stranami.

(2) Poškozeného předseda senátu vyzve, aby učinil návrh stran svého nároku na náhradu škody.

(3) Uplatňuje-li někdo nárok, který mu zřejmě nepřísluší, nebo nárok, o němž nelze rozhodovat v řízení před soudem, vyvolá soud usnesením, že jej jako poškozeného k hlavnímu líčení nepřipouští. Toto rozhodnutí neváže soud, před nímž by nárok byl uplatněn v řízení ve věcech občanskoprávních.

§ 220

Přednesení obžaloby

Po provedení úkonů uvedených v §§ 218 a 219 prohlásí předseda senátu hlavní líčení za

zahájené a vyzve prokurátora, aby přednesl obžalobu; koná-li se hlavní líčení bez účasti prokurátora, přečte obžalobu předseda senátu.

Oddíl čtvrtý

Rízení hlavního líčení

§ 221

(1) Hlavní líčení řídí předseda senátu.

(2) Je povinen přitom dbát, aby byla zachována důstojnost a vážnost soudního jednání, aby hlavní líčení nebylo zdržováno výklady, které nemají vztah k projednávané věci, a bylo zaměřeno co nejúčinněji k objasnění věci.

(3) Kdo se cítí opatřením předsedy senátu při řízení hlavního líčení zkrácen, může žádat, aby rozhodl senát. Takovou žádost i rozhodnutí o ní je třeba zaznamenat v protokole.

§ 222

(1) Osoby, které ruší pořádek, může předseda senátu vykázat z jednací síně.

(2) Obžalovaný může být vykázan jen usnesením senátu po předchozí výstraze, a to jen na dobu nezbytně nutnou. Byl-li mu povolen znovu přístup do jednací síně, sdělí mu předseda senátu podstatný obsah jednání konaného v jeho nepřítomnosti, aby se k němu mohl vyjádřit.

Oddíl pátý

Dokazování

Výslech obžalovaného

§ 223

(1) Po přednesení obžaloby se předseda senátu dotáže obžalovaného, zda obžalobě porozuměl. Je-li toho třeba, vysvětlí obžalovanému způsobem pro něho nejsrozumitelnějším podstatu obvinění.

(2) Obžalovanému je nutno poskytnout možnost, aby souvisle vylíčil skutkový děj a přednesl své vyjádření k tvrzení obžaloby. Teprve potom má předseda senátu obžalovanému klást otázky k odstranění mezer a k vysvětlení rozporů v jeho výpovědi.

(3) Protokol o dřívější výpovědi obžalovaného může být čten jen tehdy, když se jedná v nepřítomnosti obžalovaného, když obžalovaný odepře vypovídat anebo když se objeví podstatné rozpory mezi jeho dřívější výpovědí a jeho údaji při hlavním líčení. Na tyto rozpory je třeba obžalovaného upozornit a dotázat se ho na jejich příčiny.

§ 224

Je-li obžalovaných několik, provádí se jejich výslech v pořadí, které stanoví předseda senátu. Předseda senátu může učinit opatření, aby obžalovaný byl vyslýchán v nepřítomnosti spoluobžalovaných. Každého obžalovaného je však třeba vždy seznámit s obsahem výpovědi spoluobžalovaných, kteří byli vyslýcháni v jeho nepřítomnosti.

Provádění dalších důkazů

§ 225

Předseda senátu má dbát o to, aby svědek ještě nevyslechnutý nebyl přítomen při výslechu obžalovaného a jiných svědků. Je-li obava, že svědek v přítomnosti obžalovaného nevypoví pravdu, může předseda senátu nařídít, aby se obžalovaný na dobu jeho výslechu vzdálil z jednací síně. Po návratu do jednací síně musí mu však sdělit obsah svědkovy výpovědi, aby se obžalovaný k ní mohl vyjádřit.

§ 226

Jestliže znalec nepodal ve věci ještě písemný posudek anebo se od něho odchyluje nebo jej doplňuje, může mu předseda senátu uložit, aby posudek nebo jeho doplněk nadořkoval do protokolu nebo jej sám sepsal.

§ 227

(1) Místo výslechu svědka nebo znalce při hlavním líčení lze číst protokol o jejich výpovědi jen zcela výjimečně, jestliže soud tak rozhodne, ježto pro menší závažnost dokazované skutečnosti a jasnost ostatního důkazního materiálu nepokládá osobní výslech za nutný a zároveň

- a) prokurátor i obžalovaný s tím souhlasí, nebo
- b) osobní přítomnost svědka nebo znalce byla spojena s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady.

(2) Protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka lze číst také tehdy, jestliže taková osoba

- a) zemřela nebo se stala duševně chorou nebo nevěstnou, nebo
- b) při hlavním líčení neoprávněně odepřela vypovídat nebo se odchyluje v podstatných bodech od své dřívější výpovědi.

§ 228

Posudky a zprávy úřadů, státních ústavů nebo jiných orgánů, které plní úkoly státní správy, se přečtou vždy.

§ 229

(1) Listiny, jimiž se provádí důkaz, se při hlavním líčení přečtou a umožní se nahlédnout do nich stranám, a je-li toho třeba, též svědkům a znalcům.

(2) Jiné věcné důkazy se předloží stranám, a je-li toho třeba, též svědkům a znalcům.

§ 230

Obžalovaný musí být po provedení každého důkazu dotázán, zda se chce k němu vyjádřit; jeho vyjádření se zapíše do protokolu.

Součinnost stran při dokazování

§ 231

Prokurátor, obžalovaný a jeho obhájce a zákonný zástupce, zúčastněná osoba, poškozený a jejich zmocněnci mohou se souhlasem předsedy senátu klást vyslýchaným osobám otázky, a to zpravidla teprve tehdy, když předseda senátu své dotazy skončil a když už nemají otázek členové senátu.

§ 232

Po provedení všech důkazů se předseda senátu dotáže stran, zda činí návrhy na doplnění dokazování; rozhodnutí o těchto důkazních návrzích přísluší senátu.

Oddíl šestý

Závěr hlavního líčení

Závěrečné řeči

§ 233

(1) Není-li dalších důkazních návrhů nebo bylo-li rozhodnuto, že další důkazy se nepřipouštějí, prohlásí předseda senátu dokazování za skončené a udělí slovo k závěrečným řečem.

(2) Prokurátor nejprve shrne a zhodnotí výsledky hlavního líčení a vyjádří se o nebezpečnosti činu pro společnost a možnostech nápravy obžalovaného. Může mluvit i k otázce trestu, nesmí však navrhnout určitou jeho výměru.

(3) Po řeči prokurátora zdůvodní své návrhy poškozený, po případě jeho zmocněnec.

(4) Na to udělí předseda senátu slovo obhájci a obžalovanému, a je-li nesvéprávný, též jeho zákonnému zástupci. Je-li obžalovaných více, stanoví pořadí jejich řečí. Po nich udělí slovo zúčastněné osobě a jejímu zmocněnci.

(5) Ujal-li se po řeči obhájce nebo obžalovaného znovu slova prokurátor, mají obhájce a obžalovaný právo na to odpovědět.

(6) Závěrečné řeči může předseda senátu přerušit jen tehdy, vybočují-li z rámce projednávané věci.

§ 234

Po skončení závěrečných řečí a před odchodem k závěrečné poradě udělí předseda senátu obžalovanému poslední slovo. Během tohoto projevu nesmějí být obžalovanému ani soudem, ani nikým jiným kladeny otázky.

§ 235

Doplnění dokazování

(1) Shledá-li soud vzhledem k závěrečným řečem, poslednímu slovu obžalovaného nebo při závěrečné poradě, že je třeba ještě některou okolnost objasnit, usnese se, že dokazování bude doplněno.

(2) Po doplnění dokazování je třeba znovu dát slovo k závěrečným řečem a poslednímu slovu, a to i tehdy, nebylo-li třeba hlavní líčení k doplnění dokazování odročit.

Oddíl sedmý

Odročení hlavního líčení

§ 236

(1) Soud odročí hlavní líčení, jestliže

- a) nebyla zachována předepsaná lhůta k přípravě (§ 212 odst. 1),
- b) obžalovaný nemá obhájce, ač jej mít musí,
- c) nedostaví se osoba, jejíž osobní účast při hlavním líčení je nutná a jejíž přítomnost nelze jinak zajistit,
- d) je třeba provést důkazy, které nelze ihned opatřit, nebo
- e) objeví se jiná překážka, pro kterou nelze v hlavním líčení pokračovat.

(2) Dříve než se hlavní líčení odročí, nutno zjistit, zda strany nehodlají navrhnout další důkazy.

(3) Při pokračování v odročeném hlavním líčení přednese předseda senátu podstatný obsah dosavadního jednání. Je-li toho třeba, zejména proto, že od odročení hlavního líčení uplynula delší doba nebo že se změnilo sestavení senátu, musí být provedeno hlavní líčení vždy znovu.

Oddíl osmý

Rozhodnutí soudu v hlavním líčení

Podklad pro rozhodnutí

§ 237

Při rozhodování v hlavním líčení přihlédne soud jen k těm skutečnostem, které byly při hlavním líčení probrány, a k těm důkazům, které byly při hlavním líčení provedeny.

§ 238

(1) Soud může rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu.

(2) Vyjdou-li při hlavním líčení najevo okolnosti ukazující na to, že se obžalovaný dopustil ještě dalšího skutku, který je trestným činem, zaznamená soud tyto okolnosti v protokole a jeho opis zašle prokurátoru.

(3) Jestliže však skutek nově najevo vyšlý souvisí těsně se skutkem, který je předmětem projednávání obžaloby, a je žádoucí společné projednání a rozhodnutí, vrátí soud věc prokurátoru k došetření, ledaže by prokurátor u hlavního líčení prohlásil, že obžalovaného pro skutek nově najevo vyšlý nestihá.

§ 239

(1) Shledá-li soud na podkladě výsledků hlavního líčení, že skutek, pro který je obžalovaný stíhán, má být při správném použití zákona posuzován podle jiného ustanovení, než podle kterého jej posuzovala obžaloba, a že je třeba vzhledem k odchýlnému právnímu posouzení ještě dalšího objasnění věci, zejména s hlediska možnosti nové obhajoby, vrátí věc prokurátoru k došetření. Je-li však věc plně objasněna, takže došetření není třeba, rozhodne nejso vázán právním posouzením skutku v obžalobě.

(2) Jestliže by však skutek měl být posuzován podle přísnějšího ustanovení zákona, než podle kterého jej posuzovala obžaloba, a obžalovaný má možnost tohoto dřívějšího posouzení nebyl už upozorněn podle § 202, musí jej soud na tuto možnost upozornit a hlavní líčení k přípravě obhajoby odročit, ledaže by obžalovaný výslovně žádal, aby se v hlavním líčení bez odročení pokračovalo. Při odročení je nutno zachovat lhůtu k přípravě podle § 212.

§ 240

(1) Věc vrácená prokurátoru k došetření podle § 238 odst. 3 a podle § 239 odst. 1 se vrací do stavu přípravného řízení.

(2) Prohlásí-li prokurátor ve věci, která mu byla vrácena podle § 238 odst. 3, že skutek nově najevo vyšlý nestíhá, pokračuje soud v jednání na podkladě původní obžaloby. Obžaloba se v tomto případě znovu předběžně neprojednává.

(3) Lhůta uvedená v § 203 odst. 3 se vztahuje i na věci vrácené podle § 238 odst. 3 a § 239 odst. 1.

Rozsudek

§ 241

O tom, zda se obžalovaný uznává vinným či zda se obžaloby zprošťuje, rozhodne soud rozsudkem.

§ 242

Soud zproští obžalovaného obžaloby,

- a) nebylo-li prokázáno, že skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán, byl vůbec spáchán,
- b) není-li tento skutek trestným činem ani přestupkem,
- c) nebylo-li prokázáno, že tento skutek spáchal právě obžalovaný,
- d) není-li obžalovaný pro nepřičetnost trestně odpovědný, nebo
- e) zanikla-li trestnost činu.

§ 243

(1) Shledal-li soud důvod pro vyslovení ochranného opatření proti obžalovanému, může je nařídit i bez návrhu prokurátora.

(2) Jestliže v takovém případě potřebuje soud provést ještě další důkazy, které nemohou být provedeny ihned, vyhradí rozhodnutí o ochranném opatření veřejnému zasedání.

(3) Postupovat podle odstavce 2 lze i tehdy, jestliže prokurátor učinil návrh na zabránění věci nenáležící obžalovanému.

§ 244

(1) Zproští-li soud obžalovaného obžaloby, odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občansko-právních.

(2) Uzná-li soud obžalovaného vinným, přizná poškozenému nárok na náhradu škody vůči obžalovanému, jestliže nárok a jeho výše jsou výsledky trestního řízení odůvodněny. Jinak odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních.

(3) Přizná-li soud uplatněný nárok, ať již z jakéhokoli důvodu, jen z části, odkáže poškozeného se zbytkem jeho nároku na řízení ve věcech občanskoprávních.

(4) Výrok o povinnosti obžalovaného k náhradě škody musí přesně označovat osobu oprávněného a nárok, který mu byl přisouzen. Lhůta k plnění činí 15 dnů. V odůvodněných případech může soud vyslovit, že závazek má být splněn ve splátkách, jejichž výši a podmínky splatnosti zároveň určí.

(5) Rozhodnutí podle odstavců 1 až 3 soud neučiní, jestliže poškozený o přiznání nároku nepožádal do zahájení hlavního líčení.

§ 245

Zastavení trestního stíhání

(1) Soud zastaví trestní stíhání, shledá-li za hlavního líčení, že tu jsou okolnosti uvedené v § 6.

(2) Soud může zastavit trestní stíhání též tehdy, shledá-li za hlavního líčení, že tu jsou důvody uvedené v § 192 odst. 2.

(3) Rozhodnutí podle odstavců 1 a 2 se může týkat také jen některého ze skutků, pro které byla podána obžaloba.

(4) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 a 2 může prokurátor podat stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 246

Přerušení trestního stíhání

(1) Soud přeruší trestní stíhání, shledá-li za hlavního líčení, že tu jsou okolnosti uvedené v § 193 odst. 1 písm. a) až d).

(2) Pomine-li důvod přerušení, soud v trestním stíhání pokračuje.

(3) Proti rozhodnutí, jímž soud trestní stíhání přerušil, nebo jímž zamítl návrh na pokračování v něm, může prokurátor podat stížnost.

§ 247

Postoupení věci

(1) Shledá-li soud, že není příslušný, postoupí věc příslušnému soudu. Je však povinen věc sám rozhodnout, jestliže jde toliko o nepřislušnost místní a obžalovaný nepřislušnost nenamítá; stejně je povinen věc rozhodnout, měla-li by věc být postoupena soudu téhož druhu, avšak nižší stolice.

(2) Postoupit věc jinému soudu však nemůže soud, jestliže byla věc postoupena nadřízeným soudem, ledaže by se skutkový podklad pro posouzení příslušnosti mezitím podstatně změnil.

Oddíl devátý

Rozhodnutí soudu mimo hlavní líčení

§ 248

(1) I tehdy, když obžaloba byla soudem přijata, soud v neveřejném zasedání trestní stíhání

- a) zastaví, jestliže okolnosti uvedené v § 6 nastanou nebo najevo vyjdou mimo hlavní líčení,
- b) přeruší, jestliže okolnosti uvedené v § 193 odst. 1 písm. a) až d) nastanou nebo najevo vyjdou mimo hlavní líčení.

(2) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 může prokurátor podat stížnost, jež má, pokud jde o zastavení trestního stíhání, odkladný účinek.

HLAVA DVANÁCTÁ

VEŘEJNÉ ZASEDÁNÍ

§ 249

Příprava veřejného zasedání

(1) Veřejné zasedání je předseda senátu povinen připravit tak, aby jednání bylo možno skončit při jediném zasedání. Za tím účelem zařídí vše, čeho je třeba k zabezpečení úspěšného provedení veřejného zasedání, zejména aby důkazy, s jejichž připuštěním je možno počítat, byly po ruce a bylo je možno při veřejném zasedání bezodkladně provést.

(2) K veřejnému zasedání předvolá předseda senátu osoby, jejichž osobní účast při veřejném zasedání je nutná.

(3) O veřejném zasedání vyrozumí předseda senátu prokurátora, osobu, na jejíž podnět k veřejnému zasedání dochází, a osobu, která může být přímo dotčena rozhodnutím, nebyly-li předvolány podle odstavce 2, a dále jejich obhájce nebo zmocněnce a zákonného zástupce; k předvolání nebo vyrozumění připojí opis návrhu, kterým byl k veřejnému zasedání dán podnět.

(4) Den veřejného zasedání stanoví předseda senátu tak, aby osobě, na jejíž podnět k veřejnému zasedání dochází, a osobě, která může být přímo dotčena rozhodnutím, zbývala od doručení předvolání k veřejnému zasedání nebo vyrozumění o něm aspoň třídní lhůta k přípravě. Zkrácení této lhůty je možné jen se souhlasem osoby, v jejímž zájmu je lhůta dána.

§ 250

Přítomnost při veřejném zasedání

(1) Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele.

(2) Nestanoví-li tento zákon něco jiného, není účast prokurátora a obhájce při veřejném zasedání nutná.

§ 251

Průběh veřejného zasedání

(1) Po zahájení veřejného zasedání přednese návrhovatel svůj návrh; není-li přítomen, přečte předseda senátu jeho návrh ze spisů. Koná-li se veřejné zasedání bez návrhu oprávněné osoby, sdělí předseda senátu podstatu věci. Poté se vyjádří osoba, která může být přímo dotčena rozhodnutím.

(2) Na to se provádějí důkazy. Na provádění důkazů se přiměřeně užije též ustanovení §§ 223 až 226, 228 až 230.

(3) Po provedení důkazů udělí předseda senátu slovo ke konečným návrhům. Je-li osobou, která může být přímo dotčena rozhodnutím, obviněný, udělí mu předseda senátu poslední slovo.

(4) Po konečných návrzích se soud odebere k závěrečné poradě. Ustanovení § 235 se tu užije přiměřeně.

(5) Rozhodnutí soudu se vždy vyhlásí, a to veřejně.

§ 252

Podklad pro rozhodnutí

Při rozhodování ve veřejném zasedání přihlédne soud jen k těm důkazům, které byly provedeny při veřejném zasedání.

§ 253

Odročení veřejného zasedání

(1) Soud odročí zahájené veřejné zasedání z důležitých důvodů, zejména tehdy,

- a) nedostaví-li se osoba, jejíž osobní účast při veřejném zasedání je nutná a jejíž přítomnost nelze ihned zajistit, nebo
- b) objeví-li se za veřejného zasedání potřeba provést důkazy, jež nelze provést ihned.

(2) Při pokračování v odročeném veřejném zasedání přednese předseda senátu podstatný obsah dosavadního jednání. Je-li toho třeba, zejména proto, že od odročení veřejného zasedání uplynula delší doba nebo se změnilo sestavení senátu, musí být provedeno celé jednání znova.

§ 254

Podpůrné užití ustanovení o hlavním líčení

Na veřejnost, počátek a řízení veřejného zasedání se užije přiměřeně ustanovení §§ 214 až 216, 218, 219, 221 a 222.

§ 255

Ochranné léčení a zabrání

(1) Nejde-li o případ, kdy si soud rozhodnutí o ochranném léčení nebo o zabrání vyhradil podle § 243 odst. 2 nebo 3, může je vyslovit ve veřejném zasedání, jen navrhne-li to prokurátor.

(2) V řízení o ochranném léčení musí mít obviněný obhájce (§ 35).

(3) Proti rozhodnutí o ochranném léčení a o zabrání je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

HLAVA TRINÁCTÁ**NEVEŘEJNÉ ZASEDÁNÍ**

§ 256

Pokud v zákoně není výslovně stanoveno, že soud rozhoduje v hlavním nebo odvolacím líčení anebo ve veřejném zasedání, rozhoduje v zasedání neveřejném.

§ 257

(1) Neveřejné zasedání je předseda senátu povinen připravit tak, aby jednání bylo možno skončit při jediném zasedání. Za tím účelem zařídí vše, čeho je třeba k zabezpečení úspěšného provedení neveřejného zasedání, zejména provede potřebné důkazy.

(2) O neveřejném zasedání vyrozumí předseda senátu prokurátora.

§ 258

Neveřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele; účast prokurátora při neveřejném zasedání není nutná. Jiné osoby jsou z účasti na neveřejném zasedání vyloučeny.

§ 259

(1) Je-li třeba při neveřejném zasedání provést důkazy, děje se tak přečtením protokolů a jiných písemností.

(2) Před tím, než se soud odebere k závěrečné poradě, udělí předseda senátu prokurátoru, je-li přítomen, slovo ke konečnému vyjádření nebo návrhu.

(3) Rozhodnutí soudu se vždy vyhlásí.

§ 260

Neveřejné zasedání odročí soud jen z důležitých důvodů.

HLAVA ČTRNÁCTÁ

ODVOLÁNÍ A ŘÍZENÍ O NĚM

§ 261

Připustnost a účinek

(1) Opravným prostředkem proti rozsudku soudu první stolice je odvolání.

(2) Odvolání má odkladný účinek.

Oprávněné osoby

§ 262

(1) Rozsudku může odvoláním odporovat

- a) prokurátor pro nesprávnost kteréhokoli z výroků,
- b) obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká,
- c) zúčastněná osoba pro nesprávnost výroku, který se jí přímo dotýká.

(2) Osoba oprávněná odporovat rozsudku pro nesprávnost některého jeho výroku může mu odporovat také pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, pokud toto porušení mohlo způsobit nesprávnost výroku.

§ 263

(1) V neprospěch obžalovaného může podat odvolání jen prokurátor.

(2) Ve prospěch obžalovaného mohou podat odvolání též prokurátor, příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel a druh. Prokurátor může tak učinit i proti vůli obžalovaného.

§ 264

Lhůta

(1) Odvolání se podává u soudu, proti jehož rozsudku směřuje, a to do osmi dnů (§§ 61 a 62) od doručení opisu rozsudku.

(2) Jestliže se rozsudek doručuje jak obžalovanému, tak i jeho obhájci a zákonnému zástupci (§ 143), běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději.

(3) Osobám uvedeným v § 263, s výjimkou prokurátora, končí lhůta k podání odvolání týmž dnem jako obžalovanému.

§ 265

Obsah odvolání

(1) Odvolání prokurátora a odvolání, které podává za obžalovaného jeho obhájce, musí být ve lhůtě uvedené v § 264 také odůvodněno tak, aby z něho bylo patrné, v které části je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předcházelo.

(2) Odvolání lze opřít o nové skutečnosti a důkazy.

§ 266

Vzdání se odvolání

Oprávněná osoba se může odvolání výslovně vzdát. Neúčinné je však prohlášení, jímž se oprávněná osoba odvolání vzdala dříve, než byl vyhlášen rozsudek, kterého se takové prohlášení týká.

§ 267

Zpětvzetí odvolání

(1) Osoba, která odvolání podala, může je výslovným prohlášením vzít zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě.

(2) Odvolání prokurátora může vzít zpět i nadřízený prokurátor.

(3) Odvolání, které podal za obžalovaného jeho obhájce nebo jeho zákonný zástupce, a odvolání, které podala ve prospěch obžalovaného jiná oprávněná osoba, může být vzato zpět jen s výslovným souhlasem obžalovaného.

(4) Zpětvzetí odvolání vezme usnesením na vědomí předseda senátu odvolacího soudu, a bylo-li odvolání vzato zpět dříve, než byla věc odvolacímu soudu předložena, předseda senátu soudu první stolice.

§ 268

Řízení u soudu první stolice

(1) Předseda senátu doručí opis odvolání, po případě i opis podání, jímž bylo odvolání odůvodněno, ostatním stranám. Upozorní je přitom, že se mohou k odvolání vyjádřit. Dojde-li jejich vyjádření, doručí jeho opis odvolateli.

(2) Jakmile lhůta k podání odvolání všem oprávněným osobám uplynula, předloží předseda senátu spisy odvolacímu soudu.

§ 269

Odvolací soud

O odvolání proti rozsudku lidového soudu rozhoduje nadřazený krajský soud. O odvolání proti rozsudku krajského soudu jako soudu první stolice rozhoduje nejvyšší soud.

Rozhodnutí v neveřejném zasedání

§ 270

(1) Odvolací soud zamítne odvolání v neveřejném zasedání, bylo-li podáno opožděně, osobou neoprávněnou nebo osobou, která se odvolání výslovně vzdala nebo znovu podala odvolání, které v téže věci již předtím výslovně vzala zpět.

(2) Jako opožděné nemůže být zamítnuto odvolání, které oprávněná osoba podala později jen proto, že se řídila nesprávným poučením soudu.

§ 271

Odvolací soud zruší v neveřejném zasedání napadený rozsudek a zastaví trestní stíhání, shledá-li, že jsou tu okolnosti, jež by odůvodňovaly zastavení trestního stíhání již soudem první stolice (§ 245 odst. 1 a 2).

§ 272

(1) Odvolací soud přeruší v neveřejném zasedání trestní stíhání, nastanou-li nebo vyjdou-li najevo teprve po vyhlášení napadeného rozsudku okolnosti uvedené v § 193 odst. 1 písm. a) až d).

(2) Odvolací soud zruší v neveřejném zasedání napadený rozsudek a přeruší trestní stíhání, měl-li tak učinit již soud první stolice (§ 246).

§ 273

Odvolací soud zruší v neveřejném zasedání napadený rozsudek a postoupí věc příslušnému soudu, měl-li tak učinit už soud první stolice (§ 247).

§ 274

(1) Odvolací soud zruší v neveřejném zasedání napadený rozsudek a vrátí věc k novému projednání v první stolici, shledá-li, že v hlavním líčení, jež předcházelo rozsudku,

- a) soud nebyl řádně obsazen,
- b) rozhodování se zúčastnil vyloučený soudce,
- c) obžalovaný neměl obhájce, ač šlo o případ, kdy ho mít musí, nebo
- d) bylo jednáno v nepřítomnosti obžalovaného, ač pro to nebyly zákonné předpoklady.

(2) Stejně postupuje odvolací soud, shledá-li, že obžalovanému nebyla poskytnuta lhůta k přípravě obhajoby (§ 212 odst. 1).

§ 275

(1) Odvolací soud zruší v neveřejném zasedání napadený rozsudek a vrátí věc k novému projednání v první stolici také tehdy, považuje-li to za potřebné

- a) pro vady řízení rozsudku předcházejícího, zejména proto, že v tomto řízení byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit náležité objasnění věci a práva obhajoby,
- b) pro vady rozsudku, zejména pro nejasnost nebo neúplnost skutkových zjištění, nebo
- c) protože o podstatných okolnostech případu by v odvolacím řízení bylo nutno provádět obsáhlé dokazování.

(2) Považuje-li to pro náležité objasnění věci odvolací soud za potřebné, může při zrušení rozsudku též vyslovit, že se věc vrací prokurátoru k došetření. Takové rozhodnutí má účinky uvedené v §§ 203 a 206.

Odvolací líčení

§ 276

(1) Nebylo-li odvolání zcela vyřízeno už v neveřejném zasedání, nařídí předseda senátu odvolací líčení.

(2) Na nařízení odvolacího líčení, na veřejnost, řízení a odročení odvolacího líčení, na provádění důkazů při něm a na přítomnost soudních osob při odvolacím líčení se užije ustanovení platných pro hlavní líčení. Účast prokurátora při odvolacím líčení je povinná. Obžalovaný musí mít při odvolacím líčení obhájce ve všech případech, kdy ho musel mít při hlavním líčení.

(3) V nepřítomnosti obžalovaného, který je ve vazbě, lze odvolací líčení konat jen tehdy, jestliže výslovně prohlásí, že se účastí při odvolacím líčení vzdává. V nepřítomnosti obžalovaného, který je na svobodě, lze odvolací líčení konat jen tehdy, jestliže byl k odvolacímu líčení včas a řádně předvolán.

§ 277

(1) Po zahájení odvolacího líčení přednese předseda senátu nebo jím určený člen senátu napadený rozsudek, sdělí podstatný obsah dosavadního řízení a uvede, které vady rozsudku anebo řízení jemu předcházejícího jsou v odvolání vytýkány.

(2) Po tomto přednesu vyzve strany, aby se k věci vyjádřily. Strana, která podala odvolání, obdrží slovo nejdříve.

(3) Nejsou-li strany přítomny nebo žádají-li o to, přečte se jejich odvolání nebo vyjádření k němu ze spisu.

§ 278

Pokládá-li to odvolací soud k odstranění pochybností o správnosti a úplnosti skutkových zjištění, o které soud první stolice své rozhodnutí opřel, a k náležitému objasnění věci za potřebné, může opakovat při odvolacím líčení důkazy provedené soudem první stolice a může provést i důkazy další.

§ 279

Po skončení dokazování udělí předseda senátu slovo stranám k závěrečným řečem. Obhájce a obžalovaný mají právo mluvit poslední.

Rozhodnutí v odvolacím líčení

§ 280

Odvolací soud učiní v odvolacím líčení některé z rozhodnutí uvedených v §§ 270 až 275, shledá-li teprve v odvolacím líčení, že tu jsou okolnosti odůvodňující takové rozhodnutí.

§ 281

Odvolací soud v odvolacím líčení odvolání zamítne, shledá-li, že není důvodné.

§ 282

(1) Odvolací soud může napadený rozsudek zrušit a sám hned ve věci rozsudkem rozhodnout jen tehdy, jestliže své rozhodnutí opírá

- a) o skutkový stav, který soud první stolice v napadeném rozsudku správně zjistil, nebo
- b) o skutkový stav, který zjistil sám na podkladě důkazů provedených v odvolacím líčení.

(2) Odvolací soud však nemůže sám

- a) uznat obžalovaného vinným skutkem, pro nějž ho soud první stolice obžaloby zprostil,
- b) uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem, než jakým jej mohl uznat vinným soud první stolice (§ 239),
- c) uložit obžalovanému trest smrti, neuložil-li mu jej už soud první stolice.

(3) Nerozhodne-li odvolací soud podle odstavce 1 anebo nemůže-li sám rozhodnout ve

věci z některého z důvodů uvedených v odst. 2, zruší napadený rozsudek a věc vrátí k novému projednání v první stolici.

Společná ustanovení o rozhodování odvolacího soudu

§ 283

Nezamítne-li odvolací soud odvolání podle § 270, je povinen přezkoumat správnost všech výroků rozsudku, proti nimž může odvolatel podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, přihlížeje přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány.

§ 284

Byla-li odvoláním napadena jen část rozsudku týkající se některé z více osob, o nichž bylo rozhodnuto tímž rozsudkem, přezkoumá odvolací soud jen správnost výroků týkajících se této osoby a správnost řízení předcházejícího oné části rozsudku.

§ 285

Jestliže je vadná jen část napadeného rozsudku a lze ji oddělit od ostatních, zruší odvolací soud rozsudek jen v této části; zruší-li však, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy zároveň celý výrok o trestu, jakož i výroky o nároku poškozeného na náhradu škody a o tom, zda obžalovaný zažalovaným skutkem ohrozil vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru, pokud ve zrušeném výroku o vině mají podklad.

§ 286

Byl-li rozsudek soudu první stolice zrušen jen v důsledku odvolání podaného ve prospěch obžalovaného, nemůže odvolací soud uložit obžalovanému těžší trest, než jaký mu byl uložen napadeným rozsudkem.

§ 287

Prospívá-li důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému nebo zúčastněné osobě, rozhodne odvolací soud vždy též ve prospěch tohoto spoluobžalovaného nebo ve prospěch zúčastněné osoby. Stejně rozhodne ve prospěch obžalovaného, kterému prospívá důvod, z něhož rozhodl ve prospěch zúčastněné osoby.

§ 288

Rozhodne-li odvolací soud, že se věc vrací k novému projednání v první stolici, může zároveň nařídit, aby byla projednána a rozhod-

nuta v jiném složení senátu, anebo aby ji projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu téže stolice v jeho obvodě.

Řízení u soudu první stolice po zrušení rozsudku

§ 289

Soud, jemuž věc byla vrácena k novému projednání a rozhodnutí v první stolici, je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud, a je povinen provést procesní úkony, jejichž provedení odvolací soud nařídil.

§ 290

Byl-li napadený rozsudek zrušen jen v důsledku odvolání podaného ve prospěch obžalovaného, nemůže být obžalovanému v novém řízení uložen těžší trest, než jaký mu byl uložen napadeným rozsudkem.

HLAVA PATNÁCTÁ

STÍŽNOST PRO PORUŠENÍ ZÁKONA A ŘÍZENÍ O NÍ

§ 291

(1) Proti pravomocnému rozhodnutí soudu, jímž byl porušen zákon, jakož i proti pravomocnému rozhodnutí soudu, které bylo učiněno na základě vadného postupu řízení, může generální prokurátor nebo předseda nejvyššího soudu podat u nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona; generální prokurátor ji může podat i proti takovému rozhodnutí prokurátora.

(2) Pokud jde o trest, lze stížnost pro porušení zákona podat jen tehdy, jestliže trest je v očividném nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost.

(3) Týká-li se rozhodnutí uvedené v odstavci 1 více osob, lze podat stížnost pro porušení zákona též jen proti oné části rozhodnutí, která se týká některé z těchto osob.

§ 292

(1) O stížnosti pro porušení zákona rozhoduje nejvyšší soud ve veřejném zasedání za účasti generálního prokurátora.

(2) Směřuje-li stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí senátu nebo předsedy senátu nejvyššího soudu, rozhoduje o ní plenum nejvyššího soudu, pokud si rozhodnutí nevyhradilo presidium nejvyššího soudu. Presidium

a plenum nejvyššího soudu rozhodují v těchto případech v neveřejném zasedání za účasti generálního prokurátora.

(3) Proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona není stížnost pro porušení zákona přípustná.

§ 293

(1) Nejvyšší soud přezkoumá správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předchází.

(2) Byla-li stížnost pro porušení zákona omezena podle § 291 odst. 3, přezkoumá správnost jen oněch výroků napadeného rozhodnutí, které se týkají osoby, jíž se stížnost pro porušení zákona dotýká, jakož i řízení, jež této části napadeného rozhodnutí předchází.

§ 294

Shledá-li nejvyšší soud, že zákon porušen nebyl, stížnost pro porušení zákona usnesením zamítne.

§ 295

Shledá-li nejvyšší soud, že zákon byl porušen, vysloví rozsudkem, že napadeným rozhodnutím, po případě jeho částí (§ 291 odst. 3), anebo v řízení rozhodnutí takovému předcházejícím byl porušen zákon.

§ 296

(1) Výrok podle § 295 se nedotýká právní moci rozhodnutí, o němž jde.

(2) Byl-li však porušen zákon v neprospěch obviněného, zruší nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 295 napadené rozhodnutí (jeho část), po případě též vadné řízení mu předcházející, jakož i rozhodnutí na zrušené rozhodnutí (jeho část) obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, nemohou v něm mít nadále podklad. Zruší-li výrok o vině, zruší též celý výrok o trestu, jakož i výroky o nároku poškozeného na náhradu škody a o tom, zda obžalovaný zažalovaným skutkem ohrozil vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru, pokud ve zrušeném výroku o vině mají podklad. Ustanovení § 287 se užije obdobně.

(3) I když porušení zákona se nestalo v neprospěch obviněného, postupuje nejvyšší soud podle odstavce 2, jestliže takový postup navrhně generální prokurátor nebo předseda nejvyššího soudu ve stížnosti pro porušení zákona podané do 3 měsíců po právní moci napadeného rozhodnutí (jeho části), a jde-li o rozhodnutí soudu druhé stolice, do 3 měsíců po doručení tohoto rozhodnutí prokurátoru a

jestliže nejvyšší soud rozhodne o stížnosti pro porušení zákona nejpozději do 3 měsíců od jejího podání.

(4) Je-li toho podle povahy věci třeba, nejvyšší soud

- a) nařídí soudu nebo prokurátoru, o jehož rozhodnutí jde, anebo jinému soudu nebo prokurátoru, aby věc znovu projednal a rozhodl; při novém rozhodování je soud nebo prokurátor vázán právním názorem, který ve věci vyslovil nejvyšší soud, nebo
- b) rozhodne sám ve věci.

(5) Byl-li však zrušen rozsudek, nemůže nejvyšší soud sám

- a) uznat obžalovaného vinným skutkem, pro nějž byl napadeným rozsudkem obžaloby zproštěn nebo pro který bylo trestní stíhání zastaveno,
- b) uznat obžalovaného vinným těžším trestným činem než jakým mohl být uznán vinným napadeným rozsudkem,
- c) uložit obžalovanému trest smrti.

(6) Jestliže je nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí (jeho části) a lze jej oddělit od ostatních, omezí nejvyšší soud své rozhodnutí podle odstavce 2 až 5 jen na tento výrok.

§ 297

Záleží-li porušení zákona v tom, že v napadeném rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný, může nejvyšší soud za podmínek uvedených v § 296 odst. 2 nebo 3 nařídít v rozsudku soudu nebo prokurátoru, o jehož rozhodnutí jde, nebo jinému soudu nebo prokurátoru příslušná doplnění; při doplnění je soud nebo prokurátor vázán právním názorem, který ve věci vyslovil nejvyšší soud.

§ 298

(1) Byl-li zákon porušen jen v neprospěch obviněného, nemůže novým rozhodnutím dojít ke změně v neprospěch obviněného.

(2) Byl-li porušen zákon v neprospěch obviněného, nepřekáží jeho smrt provedení řízení podle předchozích ustanovení; trestní stíhání tu nelze zastavit proto, že obviněný zemřel.

§ 299

Byla-li podána stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí, kterým byl porušen zákon v neprospěch obviněného, může předseda nejvyššího soudu odložit nebo přerušit výkon trestu; byl-li napadeným rozsudkem uložen trest smrti, odloží předseda nejvyššího soudu jeho výkon vždy.

HLAVA ŠESTNÁCTÁ

OBNOVA ŘÍZENÍ

Podmínky

§ 300

(1) Skončilo-li trestní stíhání pravomocným rozsudkem nebo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, lze v trestním stíhání pro týž skutek pokračovat jen tehdy, byla-li povolena obnova tohoto řízení.

(2) Obnova řízení uvedeného v odstavci 1 se povolí,

- a) vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo o tom, zda zažalovaným skutkem byla ohrožena vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl v očividném nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost,
- b) vyjde-li jakkoli najevo, že prokurátor nebo soudce v původním řízení porušil trestným činem své úřední povinnosti.

(3) Obnova v neprospěch obviněného je vyloučena, jestliže

- a) trestnost skutku zanikla promlčením trestního stíhání,
- b) na skutek se vztahuje rozhodnutí presidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo, nebo
- c) obviněný zemřel.

(4) Obnova je vyloučena též tehdy, jestliže návrh na povolení obnovy, směřující proti výroku o nároku poškozeného na náhradu škody, nebyl podán do pěti let po právní moci odsuzujícího rozsudku.

§ 301

(1) Bylo-li trestní stíhání vedené proti určité osobě zastaveno usnesením prokurátora, lze v trestním stíhání proti této osobě pro týž skutek pokračovat jen tehdy, byla-li povolena obnova tohoto řízení.

(2) Obnova řízení uvedeného v odstavci 1 se povolí,

- a) vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy prokurátoru dříve neznámé, které by mohly odůvodnit podání obžaloby, nebo
- b) vyjde-li jakkoli najevo, že prokurátor v původním řízení porušil trestným činem své úřední povinnosti.

(3) Obnova řízení uvedeného v odstavci 1 v neprospěch obviněného je vyloučena, jestliže jsou zde okolnosti uvedené v § 300 odst. 3.

§ 302

Osoby oprávněné k návrhu na povolení obnovy

(1) Obnovu lze povolit jen na návrh oprávněné osoby.

(2) Návrh v neprospěch obviněného může podat jen prokurátor.

(3) Návrh ve prospěch obviněného mohou kromě obviněného podat též osoby, které by mohly podat odvolání v jeho prospěch; mohou tak učinit i po smrti obviněného. Prokurátor a jiné osoby, které by mohly podat odvolání ve prospěch obviněného i proti jeho vůli, mohou i proti jeho vůli podat též návrh na povolení obnovy v jeho prospěch.

(4) Doví-li se soud, úřad nebo jiný státní orgán o okolnosti, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy, je povinen oznámit ji prokurátoru. Jestliže jde o okolnost, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy ve prospěch obviněného, a prokurátor takový návrh nepodá sám, je povinen neprodleně o ní zpravit obviněného, nebo není-li to možné, jinou osobu oprávněnou k podání návrhu.

§ 303

Příslušnost soudu

(1) O návrhu na povolení obnovy směřujícím toliko proti výroku o nároku poškozeného na náhradu škody rozhoduje lidový soud s pravomocí ve věcech občanskoprávních, v jehož obvodě má poškozený bydliště, a nemá-li bydliště, lidový soud, v jehož obvodě má poškozený pobyt.

(2) V ostatních případech rozhoduje o návrhu na povolení obnovy soud, který ve věci rozhodl v první stolici, a v případě, že trestní stíhání bylo zastaveno usnesením prokurátora, soud, který by byl příslušný rozhodovat o obžalobě. Přestože v první stolici rozhodl lidový soud, rozhoduje o návrhu na povolení obnovy krajský soud, jestliže to navrhuje krajský prokurátor s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům najevo vyšlým jde o trestný čin náležející k příslušnosti krajského soudu.

Řízení o návrhu na povolení obnovy

§ 304

(1) O návrhu na povolení obnovy směřujícím toliko proti výroku o nároku poškozeného na

náhradu škody rozhoduje lidový soud přiměřeně podle předpisů o řízení ve věcech občanskoprávních.

(2) V ostatních případech rozhoduje o návrhu na povolení obnovy soud ve veřejném zasedání. Shledá-li, že návrh na povolení obnovy není důvodný anebo že byl podán neoprávněnou osobou, že směřuje jen proti rozhodnutí (jeho části), u něhož obnova není přípustná, nebo že obnova je vyloučena (§§ 300 a 301), návrh zamítne. Jinak obnovu povolí a zruší původní rozhodnutí, avšak jen potud, pokud je návrh na povolení obnovy důvodný; zruší-li, byť i jen z části, výrok o vině, zruší celý výrok o trestu, jakož i výroky o nároku poškozeného na náhradu škody a o tom, zda zažalovaným skutkem byla ohrožena vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru, pokud mají v něm podklad. Zároveň zruší rozhodnutí na napadené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, nemohou v něm mít nadále podklad. Jestliže soud povolí obnovu, pokud jde o výrok o vině, a jestliže to považuje pro objasnění věci za potřebné, může spolu se zrušením původního rozhodnutí vyslovit, že se věc vrací prokurátoru k došetření. Takové rozhodnutí má účinky uvedené v §§ 203 a 206.

(3) Zamítnout návrhy na povolení obnovy v případě, že návrh byl podán neoprávněnou osobou, že směřuje jen proti rozhodnutí (jeho části), u něhož obnova není přípustná, nebo že obnova je vyloučena (§§ 300 a 301), může soud též v neveřejném zasedání.

(4) Proti rozhodnutí, podle odstavců 2 a 3 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 305

Povolí-li soud obnovu ve prospěch obviněného z důvodu, který prospívá také některému spoluobviněnému nebo zúčastněné osobě, povolí zároveň obnovu též ve prospěch tohoto spoluobviněného nebo zúčastněné osoby a zruší původní rozhodnutí a rozhodnutí na ně navazující v rozsahu uvedeném v § 304 odst. 2, též pokud se týká tohoto spoluobviněného nebo zúčastněné osoby.

§ 306

(1) Byl-li podán návrh na povolení obnovy ve prospěch odsouzeného, odloží soud výkon trestu smrti až do rozhodnutí o tomto návrhu; stejně může na tutéž dobu odložit nebo přerušit také výkon jiných trestů.

(2) Vykonává-li se na odsouzeném v době rozhodování o návrhu na povolení obnovy

trest odnětí svobody uložený mu původním rozsudkem, rozhodne soud po právní moci usnesení, jímž se spolu s povolením obnovy zruší výrok o trestu obsažený v původním rozsudku, neprodleně o vazbě obviněného.

Řízení po povolení obnovy

§ 307

(1) Jestliže byla pravomocně povolena obnova týkající se toliko výroku o nároku poškozeného na náhradu škody a řízení ve věci samé nebylo spojeno již s řízením o návrhu na obnovu, koná nové řízení o tomto nároku lidový soud povolíví obnovu, a to podle předpisu o řízení ve věcech občanskoprávních.

(2) Byla-li pravomocně povolena obnova řízení skončeného usnesením prokurátora o zastavení trestního stíhání, v přípravném řízení se pokračuje.

(3) V ostatních případech koná po pravomocném povolení obnovy nové hlavní líčení na podkladě původní obžaloby soud, který o povolení obnovy rozhodl v první stolici, ledaže bylo vysloveno, že se věc vrací prokurátoru k došetření (§ 304 odst. 2). Jestliže byla povolena obnova, jen pokud jde o některý z více sbíhajících se trestných činů, za něž byl pravomocně uložen úhrnný trest nebo více trestů, jež jsou navzájem v poměru naznačeném v § 22 odst. 2 tr. zák., a soud vyslovil, že se věc vrací prokurátoru k došetření, stanoví soud po právní moci usnesení povolujícího obnovu ve veřejném zasedání přiměřený trest za zbývající trestné činy; proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 308

Byla-li povolena obnova jen ve prospěch obviněného,

- a) doba od právní moci původního rozsudku do právní moci usnesení povolujícího obnovu se do promlčecí doby nezapočítává,
- b) nesmí mu být novým rozsudkem uložen trest přísnější, než jaký mu byl uložen původním rozsudkem, a byl-li mu v původním řízení uložen trest úhrnný nebo více trestů, jež jsou navzájem v poměru naznačeném v § 22 odst. 2 tr. zák., nesmí přiměřený trest stanovený podle § 307 odst. 3 spolu s trestem, který bude po případě uložen za trestný čin, jehož se týkalo povolení obnovy, převyšovat trest uložený v původním řízení,
- c) nepřekáží jeho smrt provedení dalšího řízení a trestní stíhání nelze zastavit proto, že obviněný zemřel.

HLAVA SEDMNÁCTÁ ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY ŘÍZENÍ

§ 309

Obecné ustanovení

Nevyplývá-li z ustanovení této hlavy něco jiného, užije se pro zvláštní způsoby řízení příslušných ustanovení tohoto zákona.

Oddíl první

Řízení proti mladistvým

§ 310

Příslušnost

(1) Vyžaduje-li to prospěch mladistvého, postoupí příslušný soud věc soudu, v jehož obvodu je bydliště mladistvého nebo u něhož je z jiných důvodů konání trestního řízení se zřetelem na zájem mladistvého nejúčelnější.

(2) Proti mladistvému a osobě starší než 18 let se koná společné řízení jen tehdy, jestliže pro to jsou důležité důvody. Pokud jde o mladistvého, užije se i v tomto společném řízení ustanovení tohoto oddílu.

(3) Projednávání věci proti mladistvým koná pokud možno senát složený ze soudců, kteří mají zkušenosti ve výchově mládeže.

§ 311

Zjištění poměrů mladistvého

V řízení proti mladistvému je nutno co nejdůkladněji zjistit též stupeň rozumového a mravního vývoje mladistvého, jeho povahu, minulost, poměry i prostředí, v němž žil a byl vychováván, jeho chování po spáchání trestného činu a okolností rozhodné pro volbu prostředků vhodných k jeho nápravě, zejména pro posouzení, zda má být nařízena ochranná výchova mladistvého. Zjištění poměrů mladistvého se zpravidla uloží orgánu pověřenému péčí o mládež.

§ 312

Vazba

Do vazby smí být mladistvý vzat jedině tehdy, nelze-li účelu vazby dosáhnout jinak.

§ 313

Nutné obhajování

(1) Za vyšetřování musí mít mladistvý obhájce (§ 35) též, jestliže je ve vazbě.

(2) Při hlavním líčení, v odvolacím řízení a ve veřejném zasedání musí mladistvý mít obhájce (§ 35) vždy; prohlášení, že si obhájce nepřeje (§ 217 odst. 2) je neúčinné.

§ 314

Zastavení trestního stíhání

Prokurátor může zastavit trestní stíhání i tehdy, je-li tu některý z důvodů, pro které by soud mohl upustit od potrestání.

§ 315

Předběžné projednání obžaloby

(1) V řízení proti mladistvému se koná předběžné projednání obžaloby vždy.

(2) Přijme-li soud obžalobu proti mladistvému, doručí ji předseda senátu též orgánu pověřenému péčí o mládež.

§ 316

Hlavní a odvolací líčení a veřejné zasedání

(1) Hlavní líčení nelze konat v nepřítomnosti mladistvého.

(2) O hlavním a odvolacím líčení a veřejném zasedání vyrozumí předseda senátu též orgán pověřený péčí o mládež.

(3) Při hlavním líčení, odvolacím líčení a ve veřejném zasedání proti mladistvému

- a) musí být přítomen prokurátor,
- b) soud smí vyloučit veřejnost také tehdy, jestliže je to na prospěch mladistvého,
- c) zástupce orgánu pověřeného péčí o mládež má právo činit návrhy a dávat vyslychaným osobám otázky; slovo k závěrečné řeči mu přísluší po mladistvém,
- d) předseda senátu může mladistvému přikázat, aby se při některé části hlavního nebo odvolacího líčení nebo veřejného zasedání vzdálil z jednací síně, je-li obava, že by tato část jednání mohla na jeho mravní vývoj působit nepříznivě; po návratu mladistvého do jednací síně mu předseda senátu sdělí podstatný obsah jednání konaného za jeho nepřítomnosti, aby se mohl k němu vyjádřit.

§ 317

Oznamování rozhodnutí

(1) Opis rozsudku se doručí vždy též orgánu pověřenému péčí o mládež.

(2) Nebyl-li orgán pověřený péčí o mládež přítomen při vyhlášení usnesení soudu,

prokurátora nebo vyšetřovacího orgánu, doručí se opis usnesení také jemu, jestliže jde o usnesení, proti němuž je přípustná stížnost nebo jímž bylo trestní stíhání zastaveno nebo přerušeno anebo věc postoupena.

§ 318

§ 318

Osoby oprávněné podat opravné prostředky

(1) Opravné prostředky ve prospěch mladistvého může podat, a to i proti jeho vůli, též orgán pověřený péčí o mládež; lhůta k podání opravného prostředku mu běží samostatně.

(2) Stížnost ve prospěch mladistvého mohou podat též jeho příbuzní v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, manžel a druh; lhůta k podání stížnosti jím končí tímž dnem jako mladistvému.

§ 319

Nařízení ochranné výchovy

(1) Nejde-li o případ, kdy si soud rozhodnutí o ochranné výchově vyhradil podle § 243 odst. 2, může je vyslovit ve veřejném zasedání, jen navrhne-li to prokurátor.

(2) Proti rozhodnutí o ochranné výchově je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 320

Společná ustanovení

- (1) Ustanovení tohoto oddílu se neužije
- a) v řízení o trestných činech, které obviněný spáchal jednak před dovršeným osmnáctým rokem, jednak po něm, jestliže zákon na čin spáchaný po dovršení osmnáctého roku stanoví trest stejný nebo přísnější, nebo
 - b) dojde-li k vznesení obvinění až po dovršení devatenáctého roku obviněného.

(2) Ustanovení § 310 odst. 1, § 315 odst. 2, § 316 odst. 3 písm. c), § 317 a § 318 odst. 1 se neužije v oboru vojenského soudnictví.

Oddíl druhý

Řízení proti uprchlému

§ 321

(1) Jestliže osoba, proti níž má být vedeno trestní stíhání, se vyhýbá trestnímu stíhání buď pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá, lze proti ní konat řízení proti uprchlému.

(2) Řízení proti uprchlému nelze konat proti mladistvému.

§ 322

V řízení proti uprchlému musí mít obviněný obhájce (§ 35), jenž má stejná práva jako obviněný.

§ 323

V řízení proti uprchlému lze vznést obvinění (§§ 178, 180) jen na příkaz prokurátora.

§ 324

Před soudem lze řízení proti uprchlému konat jen na návrh prokurátora; návrh lze pojmut též do obžaloby. Obžalobu je nutno vždy předběžně projednat.

§ 325

Všechny písemnosti určené pro obviněného se doručí jen obhájci. Předvolání k hlavnímu a odvolacímu líčení se kromě toho vhodným způsobem uveřejní.

Oddíl třetí

Řízení za stanného práva

§ 326.

Vyhlášení stanného práva

(1) Vláda může vyhlásit stanné právo, když se v míře zvlášť nebezpečné rozmáhá některý z těchto trestných činů: teror (§ 80a, tr. zák.), záškodnictví (§ 84 tr. zák.), sabotáž (§ 85 tr. zák.), nedovolené ozbrojování (§§ 120 a 121 tr. zák.), násilí na veřejných sborech (§ 154 tr. zák.), násilí na veřejném činiteli (§ 177 tr. zák.), obecné ohrožení (§§ 190, 191 tr. zák.), vražda (§ 216 tr. zák.), loupež (§ 232 tr. zák.), rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví (§ 245 tr. zák.), poškozování majetku v socialistickém vlastnictví (§ 245a tr. zák.), zběhnutí (§§ 273 a 274 tr. zák.), vzpoura (§ 276 tr. zák.) nebo násilí proti obyvatelstvu (§ 299 tr. zák.). Je-li třeba zabránit jen určitému způsobu páčání těchto trestných činů, omezí se stanné právo jen na tyto případy.

(2) Stanné právo se omezí na území nebo na útvary ozbrojených sborů, pro které je ho třeba.

(3) Stanné právo se vyhlásí ve všech obcích a u všech útvarů, pro které je nařízeno, a to takovým způsobem, aby vešlo co nejdříve v obecnou známost. Ve vyhláše se uvedou trestné činy, kterých se stanné právo týká, a území a útvary, na které se vztahuje. Připojí se pohrůžka, že každý, kdo po vyhlášení spáchá takový trestný čin, bude souzen ve stanném řízení a potrestán smrtí.

(4) Za okolností uvedených v § 38 ústavy může vláda stanovit omezení svobody pobytu, svobody domovní a listovního tajemství a zakázat zdržovat se nebo shromažďovat se na veřejných místech.

§ 327

Účinky stanného práva

(1) Kdo se po vyhlášení stanného práva dopustí trestného činu, pro který bylo stanné právo vyhlášeno, bude potrestán smrtí. Byla-li výkonem trestu smrti na jednom nebo několika odsouzených dána výstraha dostačující pro obnovení pořádku, může soud pro závažné polehčující okolnosti místo trestu smrti uložit trest odnětí svobody na 15 až 25 let.

(2) Dopustí-li se po vyhlášení stanného práva trestného činu, pro který bylo stanné právo vyhlášeno, mladistvý, bude potrestán odnětím svobody na 5 až 20 let.

Stanné řízení

§ 328

(1) Ve stanném řízení se projednají jen ty trestné činy, pro které bylo stanné právo vyhlášeno, a to jen pokud byly spáchány po vyhlášení stanného práva a na území nebo u útvaru, pro něž bylo vyhlášeno.

(2) Stanné řízení nelze konat proti osobě, která nebyla přistižena při činu samém, nebo kterou nelze bez průtahů usvědčit anebo která je těžce nemocná nebo těhotná; v takovém případě se koná řízení podle obecných předpisů.

§ 329

(1) Stanné řízení se zahájí na návrh okresního prokurátora. Tento návrh nahrazuje obžalobu.

(2) Stanné řízení se koná u lidového soudu po způsobu hlavního líčení. Předběžné projednání obžaloby se nekoná. Celé řízení musí být skončeno nejpozději do 72 hodin od té doby, kdy byl obžalovaný postaven před soud.

(3) Ve stanném řízení musí mít obžalovaný obhájce (§ 35).

§ 330

Koná-li se společné řízení proti několika obžalovaným, nesmí se řízení proti jednomu z obžalovaných zdržovat pátráním po ostatních.

§ 331

(1) Soud může obžalovaného uznat vinným jen tehdy, jestliže pro to hlasují všichni čle-

nové senátu. Nelze-li řízení skončit do 72 hodin od té doby, kdy byl obžalovaný postaven před soud, anebo nebude-li uznán vinným trestným činem, pro který bylo stanné právo vyhlášeno, postoupí soud věc příslušnému prokurátoru k řízení podle obecných předpisů.

(2) Proti rozsudku není odvolání.

§ 332

(1) Trest smrti vyhlášený ve stanném řízení se vykoná zpravidla 3 až 12 hodin po vyhlášení rozsudku.

(2) Ustanovení §§ 335 a 336 se neužije.

§ 333

Zrušení stanného práva

(1) Pomine-li důvod, pro který bylo stanné právo vyhlášeno, vláda stanné právo zruší a veřejně to vyhlásí.

(2) Všechny věci, ve kterých v době, kdy se soud dozvěděl, že bylo stanné právo zrušeno, ještě nebyl vyhlášen rozsudek, jakož i ty, v nichž trest smrti ještě nebyl vykonán, postoupí soud příslušnému prokurátoru k řízení podle obecných předpisů. Nevykonaný rozsudek, jímž byl uložen trest smrti, pozbývá platnosti.

HLAVA OSMNÁCTÁ

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ

§ 334

Společná ustanovení

(1) Rozhodnutí vyšetřovacího orgánu a prokurátora vykonává vyšetřovací orgán nebo prokurátor, který rozhodnutí učinil.

(2) Rozhodnutí související s výkonem trestů a ochranných opatření činí, není-li dále stanoveno něco jiného, soud, který ve věci rozhodl v první stolici.

(3) Opatření nutná k výkonu trestů a ochranných opatření a k vymáhání nákladů trestního řízení, zejména vyrozumívání jiných orgánů a osob, jimž přísluší spolupůsobení při výkonu uvedených rozhodnutí, činí, není-li dále stanoveno něco jiného, předseda senátu soudu, který ve věci rozhodl v první stolici.

(4) Výkon jiných rozhodnutí soudu zařizuje, není-li dále stanoveno něco jiného, předseda senátu tohoto soudu.

Oddíl první Výkon trestu smrti

§ 335

(1) Nabyli-li rozsudek, jímž byl uložen trest smrti, právní moci, předloží předseda senátu soudu, který ve věci rozhodoval v první stolici, neprodleně spisy nejvyššímu soudu.

(2) V případě uvedeném v odstavci 1 přezkoumá nejvyšší soud zákonnost rozsudku a řízení jemu předcházejícího, a shledá-li, že došlo k takovému porušení zákona, jež by mohlo mít vliv na uložení trestu smrti, postupuje, jako by byla podána stížnost pro porušení zákona; jinak předloží spisy ministerstvu spravedlnosti.

§ 336

Trest smrti smí být vykonán teprve tehdy, jestliže ministerstvo spravedlnosti soudu sdělí, že rozsudek po přezkoumání nejvyšším soudem zůstal nedotčen a že nebyla podána žádost za milost, po případě, že žádost za milost byla zamítnuta.

§ 337

(1) Nepřekáží-li již nic výkonu trestu smrti, oznámí soudce bezprostředně před výkonem trestu odsouzenému, že trest bude vykonán, a přečte mu rozsudek bez odůvodnění a zamítavé rozhodnutí o žádosti za milost, byla-li podána.

(2) Na těhotné ženě se trest smrti vykonat nesmí.

§ 338

(1) Výkonu trestu smrti musí být přítomni soudce, prokurátor, náčelník vězeňského ústavu a lékař.

(2) O výkonu trestu smrti sepíše přítomný soudce protokol, který musí obsahovat též údaje o tom, kdy podle zjištění lékaře nastala smrt. Protokol podepíše osoby uvedené v odstavci 1.

Oddíl druhý Výkon trestu odnětí svobody

§ 339

Místo a způsob výkonu trestu

(1) Trest odnětí svobody se vykonává v ústavech ministerstva vnitra; jde-li o vojáka v základní vojenské službě, může se trest odnětí svobody nepřevyšující dvě léta vykonat též ve vojenském kárném útvaru.

(2) Předpisy o tom, jak se vykonává trest v ústavech ministerstva vnitra, vydá ministr vnitra v dohodě s ministrem spravedlnosti; předpisy o výkonu trestu ve vojenských kárných útvarech nebo na vojácích, kteří nebyli odsouzeni ke ztrátě vojenské hodnosti, vydá ministr národní obrany po dohodě s ministrem spravedlnosti a vnitra.

(3) Prokurátor, v jehož obvodu se vykonává trest odnětí svobody, dozírá na jeho výkon. Správa místa, v němž se trest odnětí svobody vykonává, je povinna provést příkazy prokurátora, týkající se zachovávání předpisů platných pro výkon trestu odnětí svobody.

Nařízení výkonu trestu

§ 340

Je-li odsouzený ve vazbě nebo odpykává-li si trest uložený mu jiným rozsudkem, nařídí předseda senátu vězeňského ústavu, v němž je odsouzený ve vazbě nebo odpykává trest, aby byl trest odnětí svobody vykonán.

§ 341

(1) Jestliže odsouzený není ve vazbě a není obava, že uprchne, může mu předseda senátu poskytnout přiměřenou lhůtu k nastoupení trestu, aby si mohl předtím obstarat své záležitosti. Tato lhůta nesmí být delší než třicet dnů.

(2) Nenastoupí-li odsouzený trest ve lhůtě, která mu byla poskytnuta, nebo je-li důvodná obava, že uprchne, nařídí předseda senátu jeho předvedení do vězeňského ústavu.

§ 342

Započtení vazby a trestu

(1) O započtení vazby a trestu (§ 23 tr. zák.) rozhodne předseda senátu usnesením, a to zpravidla zároveň s nařízením výkonu trestu. Vazba se započítává od doby, kdy byl obviněný zadržen, zatčen anebo vzat do vazby nebo prozatímní vazby.

(2) Proti usnesení uvedenému v odstavci 1 je přípustná stížnost.

§ 343

Doba strávená v léčebném ústavu

Jestliže odsouzený, který odpykává trest odnětí svobody, byl umístěn v léčebném ústavu pro duševní nebo jinou chorobu, počítá se doba strávená odsouzeným v léčebném ústavu do trestu.

Odklad výkonu trestu

§ 344

(1) Předseda senátu odloží na potřebnou dobu výkon trestu odnětí svobody, jestliže by jeho výkonem byl ohrožen život nebo zdraví odsouzeného.

(2) Trest odnětí svobody se může na těhotné ženě vykonat jen tehdy, jestliže trest je tak krátkého trvání, že porod za výkonu trestu pravděpodobně nenastane a výkonem trestu nebude ohroženo zdraví těhotné ženy nebo zdraví očekávaného dítěte. Jinak předseda senátu výkon trestu na těhotné ženě odloží, a to až na šest měsíců po porodu.

(3) Jestliže by výkonem trestu na matce byl ohrožen život nebo zdraví jejího novorozeného dítěte, předseda senátu výkon trestu odloží, nejdéle však na jeden rok po porodu.

(4) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 až 3 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 345

(1) Výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího jeden rok může předseda senátu na žádost odsouzeného, který je na svobodě, z důležitých důvodů odložit na dobu nejvýše tří měsíců od právní moci rozsudku. Je-li obava, že odsouzený uprchne nebo odkladu výkonu trestu jinak zneužije, předseda senátu odklad odvolá.

(2) Další odklad výkonu trestu odnětí svobody nepřevyšujícího jeden rok může soud povolit ze zvláště důležitých důvodů, zejména jestliže by výkon trestu mohl mít pro odsouzeného nebo jeho rodinu mimořádně těžké následky, a to nejdéle na dobu dalších tří měsíců. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

§ 346

Přerušeni výkonu trestu

(1) Je-li odsouzený, na němž se vykonává trest odnětí svobody, stížen těžkou chorobou, může předseda senátu výkon trestu na potřebnou dobu přerušit; předseda senátu přeruší výkon trestu vždy, jestliže jde o těhotnou ženu a výkonem trestu by bylo ohroženo zdraví těhotné nebo zdraví jejího očekávaného nebo novorozeného dítěte.

(2) Předseda senátu může na žádost odsouzeného pro naléhavé rodinné důvody anebo na návrh náčelníka vězeňského ústavu nebo prokurátora odměnou za dobrý pracovní výkon a vzorné chování výkon trestu přerušit nejdéle na patnáct dní, a to i opětovně; tato doba se započítává do trestu.

(3) Rozhodnutí uvedená v odstavci 1 a 2 činí předseda senátu lidového soudu, v jehož obvodu se vykonává trest. Proti rozhodnutí podle odstavce 1 je přípustná stížnost.

§ 347

Upuštění od výkonu trestu

(1) Soud může upustit od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán nebo vyhoštěn.

(2) Nedojde-li k provedení vydání nebo vyhoštění anebo vrátí-li se vydáný nebo vyhoštěný, trest odnětí svobody nebo jeho zbytek se vykoná.

(3) Soud může upustit od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku též tehdy, zjistí-li, že odsouzený onemocněl nevyléčitelnou životu nebezpečnou chorobou nebo nevyléčitelnou chorobou duševní.

(4) Proti rozhodnutí uvedenému v odstavci 1 a 3 je přípustná stížnost.

§ 348

Odklad a přerušení výkonu trestu a upuštění od jeho výkonu u vojáků

(1) Předseda senátu odloží nebo přeruší výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího šest měsíců, je-li odsouzený povolán k výkonu základní vojenské služby. Jestliže se odsouzený ve výkonu této služby nedopustil trestného činu a konal řádně vojenskou službu, upustí soud od výkonu trestu nebo jeho zbytku; v takovém případě se trest pokládá za vykonaný dnem, kdy byl jeho výkon odložen nebo přerušen.

(2) O přerušení výkonu trestu podle odstavce 1 rozhoduje předseda senátu lidového soudu, v jehož obvodu se vykonává trest. Proti rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu podle odstavce 1 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 349

Odklad a přerušení výkonu trestu za zvýšeného ohrožení vlasti

Za zvýšeného ohrožení vlasti může předseda senátu na návrh prokurátora odložit anebo předseda senátu krajského soudu, v jehož obvodu se vykonává trest, na návrh náčelníka vězeňského ústavu nebo prokurátora přerušit výkon trestu odnětí svobody; předseda senátu krajského soudu rozhoduje o přerušení výkonu trestu i tehdy, jde-li o trest uložený vojenským soudem.

§ 350

Podmíněné odsouzení

(1) Soud rozhodne ve veřejném zasedání o tom, zda má být nařízen výkon trestu podmíněně odloženého či zda se podmíněně odsouzený osvědčil; vysloví-li soud, že se podmíněně odsouzený osvědčil, rozhodne zároveň, zda se vykoná zbytek neodpykaného trestu zákazu činnosti a zákazu pobytu (§ 27 odst. 1 tr. zák.). Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Rozhodnutí, že se podmíněně odsouzený osvědčil a že se zbytek neodpykaného trestu zákazu činnosti a zákazu pobytu nevykoná, může soud učinit se souhlasem prokurátora též v neveřejném zasedání.

§ 351

Podmíněné propuštění

(1) O podmíněném propuštění a o tom, že se na podmíněně propuštěném vykoná zbytek trestu, rozhoduje soud ve veřejném zasedání na návrh prokurátora nebo náčelníka vězeňského ústavu, na žádost odsouzeného nebo i bez takové žádosti; byla-li žádost za podmíněné propuštění zamítnuta, může být opakována teprve po uplynutí jednoho roku od zamítavého rozhodnutí, ledaže by žádost byla zamítnuta jenom proto, že dosud neuplynula doba stanovená v zákoně pro podmíněné propuštění.

(2) Řízení podle odstavce 1 koná krajský soud a v oboru vojenského soudnictví vojenský obvodový soud, v jejichž obvodu se vykonává trest odnětí svobody.

(3) Před rozhodnutím o podmíněném propuštění nebo o tom, že se na podmíněně propuštěném vykoná zbytek trestu, musí být odsouzený vyslechnut.

§ 352

**Výkon trestu odnětí svobody
uloženého za přestupek**

Pro výkon trestu odnětí svobody uloženého za přestupek se přiměřeně užije ustanovení tohoto oddílu.

§ 353

Občanská kontrola výkonu trestu

Občanskou kontrolu nad výkonem trestu odnětí svobody v místech, kde se tento trest vykonává, provádějí komise složené z poslanců Národního shromáždění. Členové těchto komisí jsou oprávněni kdykoli vstupovat do

všech míst, kde se vykonává trest odnětí svobody, a mluvit tam s odsouzenými bez přítomnosti dozorčích orgánů.

Oddíl třetí

Výkon nápravného opatření

§ 354

Narizení výkonu trestu

(1) O rozhodnutí soudu, že nápravné opatření bude vykonáno beze změny zaměstnání odsouzeného, vyrozumí předseda senátu zaměstnavatele odsouzeného a sdělí mu skutečnosti potřebné pro výkon tohoto trestu.

(2) Nařídí-li soud změnu dosavadního zaměstnání odsouzeného, určí nové zaměstnání předseda senátu po dohodě s příslušným orgánem státní správy podle zásad stanovených v rozsudku; předseda senátu sdělí novému zaměstnavateli skutečnosti potřebné pro výkon nápravného opatření a současně vyrozumí dosavadního zaměstnavatele odsouzeného. Podobně postupuje předseda senátu, bylo-li nápravné opatření uloženo osobě, která v zaměstnaneckém poměru není.

§ 355

Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel odsouzeného je povinen neodkladně sdělit soudu veškeré skutečnosti rozhodné pro přeměnu nápravného opatření nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody; je dále povinen ty částky odměny náležející odsouzenému za práci, které propadají státu, vyúčtovat a odvádět soudu.

§ 356

Odklad a přerušení výkonu trestu

(1) Je-li odsouzený stížen chorobou, která mu znemožňuje výkon určeného zaměstnání, nebo jde-li o těhotnou ženu anebo jsou-li tu jiné důležité důvody, může předseda senátu výkon nápravného opatření na potřebnou dobu odložit nebo přerušit. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost. Předseda senátu může v takovém případě též po dohodě s příslušným orgánem státní správy určit odsouzenému zaměstnání jiné.

(2) Na odklad a přerušení výkonu trestu nápravného opatření a na upuštění od jeho výkonu v případě, že byl odsouzený povolán k výkonu základní vojenské služby, užíje se obdobně ustanovení § 348.

§ 357

Upuštění od výkonu nápravného opatření

(1) Stane-li se osoba odsouzená k nápravnému opatření trvale práce neschopnou, dříve než bylo nápravné opatření vykonáno, upustí soud od výkonu nápravného opatření nebo jeho zbytku; stejně soud postupuje, stane-li se odsouzený vojákem z povolání. Proti těmto rozhodnutím je přípustná stížnost.

(2) Bylo-li upuštěno od výkonu nápravného opatření nebo jeho zbytku podle odstavce 1, pokládá se trest nápravného opatření za vykonaný dnem, kdy nabylo právní moci usnesení, jímž bylo od výkonu nápravného opatření nebo jeho zbytku upuštěno.

§ 358

Přeměna nápravného opatření

(1) O přeměně nápravného opatření uloženého soudem nebo výkonným orgánem národního výboru nebo o přeměně jeho zbytku v trest odnětí svobody rozhodne soud ve veřejném zasedání. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Bylo-li uloženo nápravné opatření výkonným orgánem národního výboru, rozhoduje o přeměně podle odstavce 1 lidový soud, v jehož obvodu je národní výbor, jehož výkonný orgán nápravné opatření uložil.

Oddíl čtvrtý**Výkon některých vedlejších trestů****Výkon trestu propadnutí jmění**

§ 359

Nabyli-li rozsudek, jímž byl uložen trest propadnutí celého jmění nebo jeho části, právní moci, zašle předseda senátu příslušnému orgánu státní správy opis rozsudku bez odůvodnění k provedení trestu.

§ 360

(1) Vzniknou-li při výkonu trestu propadnutí jmění pochybnosti, zda na určité prostředky nebo věci se propadnutí jmění vztahuje (§ 47 odst. 2 tr. zák.), rozhodne o tom předseda senátu na návrh příslušného orgánu státní správy, který provádí trest propadnutí jmění, anebo na žádost odsouzeného nebo osoby, o jejíž výživu nebo výchovu je odsouzený podle zákona povinen pečovat. Odsouzený nebo taková osoba mohou žádost podat nejpozději do tří měsíců po právní moci rozsudku.

(2) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(3) Opis pravomocného usnesení uvedeného v odstavci 1 zašle předseda senátu příslušnému orgánu státní správy.

Zajištění výkonu trestu propadnutí jmění

§ 361

(1) Jestliže je obviněný důvodně podezřelý z trestného činu, na který lze vzhledem k povaze a závažnosti činu a poměrům obviněného očekávat uložení trestů propadnutí jmění, a je obava, že výkon tohoto trestu bude zmařen nebo ztížen, může prokurátor a v řízení před soudem soud zajistit majetek obviněného. Soud zajistí majetek obviněného vždy, vyslovil-li propadnutí jmění rozsudkem, který dosud nenabyl právní moci.

(2) Proti rozhodnutí o zajištění je přípustná stížnost.

§ 362

(1) Zajištění postihuje veškerý majetek obviněného, přírůstek a výtěžky, které ze zajištěného majetku plynou, a majetek, kterého obviněný nabude po zajištění. Nevztahuje se však na prostředky a věci, na které se podle zákona nevztahuje propadnutí jmění (§ 47 odst. 2 tr. zák.).

(2) Předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor rozhodne na návrh příslušného orgánu státní správy, který provádí rozhodnutí o zajištění, nebo na žádost obviněného nebo osoby, o jejíž výživu nebo výchovu je obviněný podle zákona povinen pečovat, zda na určité prostředky nebo věci se zajištění majetku nevztahuje proto, že jich je nezbytně třeba k ukojení životních potřeb obviněného nebo takové osoby. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

(3) Pokud trvá zajištění, jsou neúčinné veškeré právní úkony obviněného, které se týkají zajištěného majetku, vyjímaje úkony směřující k odvrácení bezprostředně hrozící škody.

(4) Kdo má ve své moci věci, které náleží do zajištěného majetku, je povinen, jakmile se o zajištění doví, oznámit to prokurátoru nebo soudu, který majetek zajistil; jinak odpovídá za škodu způsobenou opominutím oznámení.

§ 363

Prokurátor a v řízení před soudem soud zruší zajištění, pomine-li důvod, pro který byl majetek zajištěn.

Výkon trestu peněžitého

§ 364

Jakmile nabude právní moci rozsudek, jímž byl uložen trest peněžitý, vyzve předseda senátu odsouzeného, aby jej zaplatil do patnácti dnů, a upozorní ho, že jinak bude zaplacení vymáháno exekucí.

§ 365

(1) Na žádost odsouzeného může předseda senátu z důležitých důvodů

- a) odložit výkon trestu peněžitého, a to na dobu nejvýše tří měsíců od právní moci rozsudku, nebo
- b) povolit splácení trestu peněžitého po částkách tak, aby byl nejpozději do jednoho roku od právní moci rozsudku celý zaplacen.

(2) Pominou-li důvody, pro které byl povolen odklad výkonu trestu peněžitého, nebo nezaplatí-li odsouzený bez závažného důvodu dvě splátky po sobě jdoucí, může předseda senátu povolení odkladu výkonu trestu peněžitého nebo povolení splácet jej po částkách odvolat.

§ 366

(1) Předseda senátu nařídí, aby trest peněžitý byl vymáhán exekucí, nezaplatí-li jej odsouzený

- a) do patnácti dnů od vyzvání k zaplacení,
- b) do patnácti dnů od oznámení rozhodnutí, jímž povolený odklad nebo povolené splácení byly odvolány, nebo
- c) do uplynutí doby, na kterou byl výkon trestu odložen.

(2) Trest peněžitý smí být vymáhán, jen pokud tím uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody, týmž rozsudkem přiznaného, nebude zmařeno.

§ 367

(1) Předseda senátu upustí od exekučního vymáhání trestu peněžitého, je-li zjevné, že by nemělo výsledku nebo že by výkonem trestu byla vážně ohrožena výživa nebo výchova osoby, o jejíž výživu nebo výchovu je odsouzený podle zákona povinen pečovat.

(2) Předseda senátu může až do rozhodnutí o žádosti odsouzeného za odklad výkonu trestu peněžitého nebo za povolení jej splácet s exekučním vymáháním trestu sečkat nebo může u exekučního soudu navrhnout odklad exekuce již vedené.

§ 368

Na zúčastněné osobě smí být trest peněžitý nebo jeho zbytek vymáhán, jen pokud zůstala exekuce proti odsouzenému bez výsledku nebo jen pokud předseda senátu upustil od exekučního vymáhání. Jinak se na vymáhání trestu peněžitého na zúčastněné osobě průměrně užije ustanovení §§ 364 až 367.

Nařízení výkonu náhradního trestu

§ 369

(1) Je-li trest peněžitý na odsouzeném nedobytný nebo bylo-li upuštěno od exekučního vymáhání trestu peněžitého, nařídí předseda senátu výkon náhradního trestu odnětí svobody; je-li nedobytná toliko část trestu peněžitého nebo bylo-li upuštěno od výkonu zbytku trestu peněžitého, nařídí výkon jen poměrné části náhradního trestu. Bylo-li však uloženo rušení za nedobytný trest peněžitý, učiní tak teprve tehdy, jestliže trest peněžitý nebo jeho zbytek nelze vymoci na žádné ze zúčastněných osob nebo jestliže bylo upuštěno od exekučního vymáhání na všech těchto osobách.

(2) Odsouzený může kdykoli odvrátit výkon náhradního trestu nebo jeho poměrné části tím, že trest peněžitý nebo jeho poměrnou část zaplatí. O tom, jakou část náhradního trestu je třeba odpykat, rozhodne předseda senátu.

(3) Proti rozhodnutím podle odstavce 1 a 2 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 370

(1) Jestliže byl povolen podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody, nařídí se výkon náhradního trestu jen tehdy, když byl nařízen výkon hlavního trestu odnětí svobody.

(2) Byl-li odsouzený podmíněně propuštěn, vykoná se náhradní trest jen tehdy, jestliže se rozhodne, že se zbytek hlavního trestu odnětí svobody vykoná.

§ 371

Výkon trestu zákazu pobytu

O zákazu pobytu vyrozumí předseda senátu výkonný orgán národního výboru a orgán veřejné bezpečnosti, na jejichž obvod se zákaz vztahuje. Jestliže je odsouzený zaměstnán v obvodu, na který se vztahuje zákaz pobytu, sdělí předseda senátu příslušnému orgánu státní správy, jakož i zaměstna-

vateli odsouzeného, že je nutno pracovní poměr rozvázat, nemůže-li být odsouzený zaměstnán na pracovišti téhož zaměstnavatele ležícím mimo obvod zakázaného pobytu.

§ 372

Výkon trestu uveřejnění rozsudku

(1) Byl-li uložen trest uveřejnění rozsudku, určí předseda senátu, zda bude rozsudek uveřejněn bez odůvodnění, či zda a v jakém rozsahu bude uveřejněno též odůvodnění rozsudku.

(2) Předseda senátu určí způsob, jakým bude rozsudek uveřejněn; může se tak stát nejvýše ve třech časopisech nebo vyvěšením na místě určeném pro úřední vyhlášky v obci, kde má odsouzený bydliště nebo kde se trestného činu dopustil, a to nejdéle na dobu patnácti dnů, nebo jinakým zveřejněním v obou těchto obcích nebo v některé z nich anebo na pracovišti odsouzeného.

Oddíl pátý

Výkon ochranného léčení a ochranné výchovy

§ 373

Nářízení výkonu ochranného léčení

(1) Je-li pobyt na svobodě u osoby, u níž bylo vysloveno ochranné léčení, nebezpečný pro její okolí, zařídí předseda senátu bezodkladně její dodání do léčebného ústavu; jinak může poskytnout osobě, u které bylo nařízeno ochranné léčení, přiměřenou lhůtu k obstarání jejích záležitostí.

(2) Jde-li o příslušníka ozbrojených sborů v činné službě, požádá předseda senátu náčelníka útvaru, u kterého onen příslušník koná činnou službu, aby zařídil jeho dopravení do léčebného ústavu.

(3) Předseda senátu požádá léčebný ústav, aby soudu, v jehož obvodě se vykonává ochranné léčení, podal neprodleně zprávu, jestliže důvody pro další trvání ochranného léčení pominou.

§ 374

Upuštění od ochranného léčení

O upuštění od ochranného léčení před započtím jeho výkonu rozhodne soud, který je nařídil, ve veřejném zasedání na návrh prokurátora, obviněného nebo i bez takového návrhu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 375

Propuštění z ochranného léčení

O propuštění z ochranného léčení rozhodne na návrh prokurátora, obviněného nebo léčebného ústavu nebo i bez takového návrhu ve veřejném zasedání soud, v jehož obvodu se vykonává ochranné léčení. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 376

Nařízení výkonu ochranné výchovy

(1) Výkon ochranné výchovy nařídí předseda senátu výchovnému zařízení, v němž má být s výkonem započato.

(2) Jestliže mladistvý není ve vazbě a není obava, že uprchne, může mu předseda senátu poskytnout přiměřenou lhůtu k obstarání jeho záležitostí.

§ 377

Upuštění od ochranné výchovy

O upuštění od ochranné výchovy před započatím jejího výkonu rozhodne soud, který ji nařídil, ve veřejném zasedání na návrh prokurátora, orgánu pověřeného péčí o mládež nebo mladistvého anebo i bez takového návrhu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 378

Propuštění z ochranné výchovy

(1) O propuštění z ochranné výchovy před dovršením osmnáctého roku, a byla-li ochranná výchova prodloužena, před dovršením devatenáctého roku, rozhoduje ve veřejném zasedání soud, v jehož obvodu se ochrana vykonává, a to na návrh prokurátora, orgánu pověřeného péčí o mládež, mladistvého nebo výchovného zařízení anebo i bez takového návrhu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Jestliže návrh podle odstavce 1 nebyl podán výchovným zařízením, je před rozhodnutím třeba vyslechnout zástupce tohoto zařízení.

§ 379

Prodloužení ochranné výchovy

(1) O prodloužení ochranné výchovy rozhoduje ve veřejném zasedání soud, v jehož obvodu se ochranná výchova vykonává, a to na návrh prokurátora, orgánu pověřeného péčí o mládež nebo výchovného zařízení anebo i bez takového návrhu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

(2) Jestliže návrh podle odstavce 1 nebyl podán výchovným zařízením, je před rozhodnutím třeba vyslechnout zástupce tohoto zařízení.

(3) Prodloužit ochrannou výchovu lze jen tehdy, jestliže bylo s jejím výkonem již započato.

§ 380

Dozor prokurátora

Prokurátor, v jehož obvodu se vykonává ochranné léčení nebo ochranná výchova, dozírá na jejich výkon. Správa místa, v němž se ochranné léčení nebo ochranná výchova vykonávají, je povinna provést příkazy týkající se zachovávání předpisů platných pro výkon ochranné výchovy nebo ochranného léčení.

Oddíl šestý

Výkon některých jiných rozhodnutí

§ 381

Výkon vazby

(1) Vazba se vykonává v ústavech ministerstva vnitra. Vazba nařízená vojenským prokurátorem se může vykonávat na dobu nejnutnější potřeby též u útvaru.

(2) Ve vazbě je obviněný podroben jen těm omezením, která jsou nutná k zabezpečení úspěšného provedení trestního řízení.

(3) Z důvodů hodných zvláštního zřetele může prokurátor a v řízení před soudem předseda senátu povolit, aby vazba byla vykonávána za náležitého dohledu v léčebném ústavu.

§ 382

Vymáhání pořádkové pokuty a nákladů trestního řízení

(1) Jakmile nabude právní moci usnesení, jímž byla uložena pořádková pokuta (§ 74), vyzve vyšetřovací orgán, prokurátor nebo předseda senátu, který pokutu uložil, osobu, již byla uložena, aby pokutu zaplatila do patnácti dnů, a upozorní ji, že jinak bude zaplacení vymáháno exekucí.

(2) Při vymáhání nákladů trestního řízení zálohovaných státem a stanovených paušální částkou (§ 165 odst. 1 písm. c)) se postupuje podle předpisů o vymáhání pohledávek justiční správy.

§ 383

Vymáhání nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody a s výkonem vazby.

Náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody a s výkonem vazby stanovené podle § 170 vymáhá správa vězeňského ústavu.

HLAVA DEVATENÁCTÁ ZAHLAZENÍ ODSOUZENÍ

§ 384

O zahlázení odsouzení (§ 67 tr. zák.) rozhoduje soud na návrh odsouzeného nebo osob, které by mohly podat v jeho prospěch odvolání.

§ 385

(1) O zahlázení rozhoduje lidový soud, v jehož obvodu odsouzený v době podání návrhu má nebo naposledy měl bydliště, a to i tehdy, jde-li o odsouzení vojenským soudem.

(2) Je-li však odsouzený příslušníkem ozbrojených sborů z povolání v činné službě, rozhoduje o zahlázení odsouzení vojenský obvodový soud, v jehož obvodu odsouzený v době podání návrhu konal službu, a to i tehdy, nejde-li o odsouzení vojenským soudem.

(3) Proti rozhodnutí o zahlázení odsouzení je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 386

(1) Jakmile rozhodnutí o zahlázení odsouzení nabylo právní moci, vyrozumí předseda senátu odsouzeného, návrhatele a orgán, který vede rejstřík trestů; zahlázené odsouzení nesmí být ve výpisu z rejstříku trestů vykazováno.

(2) Byl-li návrh na zahlázení odsouzení zamítnut, může být znovu podán teprve po uplynutí jednoho roku, ledaže by návrh byl zamítnut jen proto, že dosud neuplynula doba zákonem stanovená pro zahlázení.

§ 387

Proti rozhodnutí soudu, kterým bylo zrušeno pravomocné zahlázení odsouzení (§ 68 odst. 2 tr. zák.), je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

HLAVA DVACÁTÁ UDELENÍ MILOSTI Řízení o žádosti za milost

§ 388

(1) Řízení o žádosti za milost koná v přípravném řízení generální prokurátor.

(2) Shledá-li generální prokurátor, že žádost za milost není důvodná, zamítne ji.

(3) Nařídí-li to prezident republiky, nesmí být žádost za milost zamítnuta a musí být s návrhem předložena.

(4) Jestliže to nařídí prezident republiky nebo generální prokurátor, trestní stíhání se zatím nezahájí nebo se v zahájeném trestním stíhání nepokračuje a obviněný se propustí z vazby.

§ 389

(1) Řízení o žádosti za milost koná po podání obžaloby ministerstvo spravedlnosti.

(2) Shledá-li ministr spravedlnosti, že žádost za milost není důvodná, zamítne ji.

(3) Nařídí-li to prezident republiky, nesmí být žádost za milost zamítnuta a musí být s návrhem předložena.

(4) Jestliže to nařídí prezident republiky nebo ministr spravedlnosti, v zahájeném trestním stíhání se zatím nepokračuje a obviněný se propustí z vazby anebo výkon trestu se odloží nebo přeruší.

§ 390

Jestliže rozsudkem, který nabyt právní mocí, byl uložen trest smrti a byla podána žádost za milost, orgán, jemuž taková žádost za milost došla, zpraví o ní telegraficky nebo dálnopisem ministerstvo spravedlnosti.

§ 391

Rozhodnutí o použití amnestie

(1) Rozhodnutí o tom, do jaké míry je osoba, již byl pravomocně uložen trest, účastna amnestie, činí soud, který rozhodl v první stolici. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Vztahuje-li se amnestie zároveň na několik trestů uložených témuž obžalovanému různými soudy, je k rozhodnutí podle odstavce 1 příslušný onen soud, který uložil trest za nejtěžší trestný čin, a nelze-li takto příslušnost určit, soud, který rozhodoval naposledy.

§ 392

Změna výměry trestu

(1) Byl-li amnestií zcela nebo zčásti promínut trest jen za některý z trestných činů, za které byl uložen trest úhrnný nebo více trestů, které jsou k sobě v poměru naznačeném v § 22 odst. 2 tr. zák. a posud nebyly zcela vykonány,

stanoví soud podle vzájemného poměru závažnosti přiměřený trest za trestné činy amnestií nedotčené. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

(2) Rozhodnutí podle odstavce 1 činí ve veřejném zasedání soud, který rozhodl v první stolici; je-li takto příslušno několik soudů, rozhodne soud, který uložil trest za nejtěžší trestný čin, jinak soud, který rozhodoval naposledy.

HLAVA DVACÁTÁ PRVÁ

ODŠKODNĚNÍ ZA VAZBU A ZA TREST

§ 393

(1) Kdo utrpěl majetkovou škodu vazbou, a to počínaje od zadržení, zatčení anebo vzetí do vazby, nebo do prozatímní vazby až do propuštění na svobodu, může žádat, aby mu ji stát nahradil, byl-li obžaloby zproštěn nebo bylo-li trestní stíhání zastaveno.

(2) Právo žádat náhradu škody nepřísluší však tomu,

- a) kdo si vazbu zavinil sám, zejména tím, že pokusem o útěk nebo jiným svým jednáním dal příčinu k obavám, jež byly důvodem vazby nebo jejího prodloužení, nebo
- b) kdo byl obžaloby zproštěn nebo proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno proto, že není trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost anebo trestný čin byl amnestován.

(3) Obviněný může však i v případech uvedených v odstavci 2 žádat za náhradu škody za dobu, o kterou byla vazba nesprávným postupem vyšetřovacího orgánu, prokurátora nebo soudu anebo jinak proti zákonu prodloužena.

(4) Za vazbu nařízenou v řízení o vydání do ciziny (§ 401) nepřísluší právo žádat za náhradu škody.

§ 394

(1) Kdo utrpěl majetkovou škodu tím, že na něm byl zcela nebo zčásti vykonán trest odnětí svobody, nápravné opatření, propadnutí jmění, trest peněžitý nebo pokuta, může žádat, aby mu ji stát nahradil, byl-li v pozdějším řízení obžaloby zproštěn nebo bylo-li později trestní stíhání zastaveno.

(2) O náhradu škody za trest může žádat i ten, kdo byl v pozdějším řízení odsouzen k mírnějšímu trestu, než ke kterému byl odsouzen zrušeným rozsudkem, a ten, na němž byl vykonán trest odnětí svobody delšího trvání, než který mu byl uložen.

(³) Právo žádat náhradu škody za trest nepřísluší však tomu,

- a) kdo si přivodil své odsouzení úmyslně,
- b) proti němuž bylo později trestní stíhání zastaveno proto, že mu byla udělena milost nebo že po právní moci původního rozsudku byla udělena amnestie vztahující se na čin, za nějž byl trest uložen.

§ 395

Právo žádat náhradu škody za vazbu a trest přechází na dědice oprávněného, jen pokud byli jeho vazbou nebo trestem zkráceni na své výživě nebo výchově, kterou jim byl podle zákona povinen poskytovat.

§ 396

(1) Nárok na náhradu škody za vazbu nebo za trest zaniká, nepožádá-li oprávněná osoba nejpozději do jednoho roku od právní moci rozhodnutí, které je základem nároku, ministerstvo spravedlnosti, aby jí přiznalo náhradu.

(2) Nepřizná-li ministerstvo spravedlnosti náhradu do tří měsíců od uplatnění nároku nebo není-li oprávněná osoba s přiznanou výší náhrady spokojena, může svůj nárok uplatnit v řízení ve věcech občanskoprávních.

HLAVA DVACÁTÁ DRUHÁ

PŘÁVNÍ STYK S CIZINOU

Oddíl první

Vyžádání z ciziny

§ 397

(1) Zdržuje-li se obviněný v cizině, vydá proti němu předseda senátu zatýkácí rozkaz a na jeho základě požádá ministerstvo spravedlnosti o další opatření.

(2) Nesnese-li věc odkladu, požádá předseda senátu ministerstvo spravedlnosti o zařazení předběžného zatčení obviněného; zatýkácí rozkaz zašle ministerstvu spravedlnosti dodatečně.

(3) V podrobnostech postupuje soud podle smluv o právní pomoci ve věcech trestních a předpisů vydaných o tom ministerstvem spravedlnosti.

(4) Zatýkácí rozkaz musí obsahovat

- a) jméno a příjmení obviněného, jeho osobní data a státní občanství, po případě jeho popis, jestliže je znám, s připojením fotografie, je-li po ruce,

- b) zákonné pojmenování trestných činů s uvedením příslušných zákonných ustanovení a vylíčení skutkového děje přesným vyznačením doby, místa a způsobu spáchání,
- c) doslovné znění zákonných ustanovení, podle nichž byly trestné činy posuzovány, s uvedením trestních sazeb, jež jsou v zákoně na ně stanoveny,
- d) jde-li o vyžádání odsouzeného k výkonu trestu, též údaj, kterým soudem a k jakému trestu byl odsouzen, s připojením opisu rozsudku opatřeného doložkou o právní moci.

§ 398

(1) Byl-li obviněný vydán s výhradou, nutno výhradě učiněné vydávajícím státem vyhovět.

(2) Byl-li obviněný vyžádán nebo vydán pouze pro některý z trestných činů, pro které bylo zavedeno trestní stíhání, může být obviněný stíhán jen pro tyto trestné činy, ledaže byl dán dodatečný souhlas k trestnímu stíhání i pro další trestné činy.

(3) Byl-li obviněný z ciziny vyžádán nebo vydán k výkonu trestu jen pro některý z trestných činů, za které mu byl dříve uložen úhrnný trest, stanoví soud ve veřejném zasedání přiměřený trest za trestné činy, na které se vydání vztahuje; tohoto ustanovení se užije přiměřeně i na trest dodatkový. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Oddíl druhý

Vydání do ciziny

§ 399

Předběžné šetření

(1) Prokurátor, jemuž ministerstvo spravedlnosti zaslalo žádost cizího státu za vydání nebo který se dověděl o trestném činu, pro který by cizí stát mohl žádat za vydání, provede předběžné šetření. Účelem předběžného šetření je zjistit, zda jsou tu podmínky pro vydání, zejména že jde o čin trestný podle práva obou států, pro který je vydání přípustné a jehož trestnost nezanikla, a že nejde o československého občana.

(2) V řízení o vydání musí mít obviněný obhájce.

(3) Prokurátor vyslechne obviněného o obsahu žádosti za vydání. Jestliže obviněný uvádí okolnosti vyvracející podezření a nabízí o nich důkazy, které mohou být bez značných průtahů provedeny, vztahuje se předběžné šetření i na ně.

§ 400

Rozhodnutí soudu

(1) Po skončení předběžného šetření rozhodne krajský soud, v jehož obvodu má obviněný pobyt nebo byl postižen, na návrh prokurátora, zda je vydání přípustné, a předloží věc ministerstvu spravedlnosti.

(2) Má-li ministr spravedlnosti pochybnosti o správnosti rozhodnutí krajského soudu, může věc předložit nejvyššímu soudu k přezkoumání tohoto rozhodnutí.

§ 401

Zatčení a vazba

(1) Jestliže bylo rozhodnuto, že vydání do ciziny je přípustné, nebo jestliže je to nutné k zamezení útěku obviněného, vydá předseda senátu příkaz k zatčení.

(2) Předseda senátu propustí ihned obviněného z vazby, rozhodne-li nejvyšší soud, že vydání není přípustné, nebo nařídí-li to ministr spravedlnosti.

§ 402

Povolení a provedení vydání

(1) Vydání do ciziny povoluje ministr spravedlnosti, a to jen tehdy, jestliže krajský soud nebo nejvyšší soud (§ 400 odst. 2) rozhodl, že vydání je přípustné.

(2) Povolené vydání zařídí předseda senátu krajského soudu.

§ 403

Rozšíření vydání na jiný trestný čin

Žádá-li stát, jemuž byl obviněný vydán, aby ho mohl stíhat pro jiný trestný čin nebo aby mohl býti na něm vykonán trest uložený za jiný trestný čin, než pro který bylo vydání povoleno, užije se přiměřeně ustanovení §§ 399, 400 a 402.

HLAVA DVACÁTÁ TŘETÍ**PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ**

§ 404

(1) Ode dne, kdy tento zákon nabude účinnosti, lze dosavadních předpisů o trestním řízení užít jen v mezích ustanovení této hlavy.

(2) Ustanovení § 165 o hrazení státem zálohovaných nákladů paušální částkou se nevztahuje na náklady řízení ve věcech pravomocně skončených přede dnem účinnosti tohoto zákona.

§ 405

Předběžné jednání žaloby podané přede dnem účinnosti tohoto zákona se nekoná.

§ 406

Dosavadních předpisů v trestním řízení se užíje jen

- a) na řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí, které bylo vydáno přede dnem účinnosti tohoto zákona; na náklady opravného řízení i řízení jemu předcházejícího se však užíje ustanovení tohoto zákona;
- b) na řízení o stížnosti pro porušení zákona podané přede dnem účinnosti tohoto zákona.

§ 407

Lhůta k návrhu podle § 218 odst. 2 zákona č. 87/1950 Sb., která počala běžet před 1. lednem 1957, skončí nejpozději dnem 31. března 1957.

§ 408

(1) Na řízení o obnově trestního stíhání, které bylo pravomocně skončeno před účinností tohoto zákona, se užíje ustanovení tohoto zákona. Podmínky pro povolení obnovy se však v takovém případě posuzují podle zákona, který je pro obviněného příznivější.

(2) Jestliže rozhodnutí, proti němuž směruje návrh na obnovu, vydal v první stolici soud již neexistující, rozhoduje o návrhu na obnovu ten věcně příslušný obecný (vojenský) soud, v jehož obvodu bylo sídlo takového soudu; jestliže však rozhodoval v první stolici bývalý státní soud, rozhoduje o návrhu na obnovu krajský (vyšší vojenský) soud, který by byl podle tohoto zákona ve věci místně příslušný (§§ 14 a 15).

§ 409

Krajský soud je příslušný konat v první stolici řízení též o činech trestných podle předpisů dříve účinných, které svou povahou a závažností odpovídají trestným činům naznačeným v § 13 odst. 1.

§ 410

Rozhodnutí podle čl. VII zákona č. / 1956 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb., činí ve veřejném zasedání soud, který v poslední věci rozhodl jako soud první stolice. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

§ 411

Opatření a rozhodnutí týkající se výkonu rozsudků vyhlášených nejvyšším soudem jako soudem první stolice činí krajský soud v Praze a v oboru vojenského soudnictví vyšší vojenský soud v Praze.

§ 412

(1) Ve věcech pravomocně skončených přede dnem účinnosti tohoto zákona, v nichž byl uložen

- a) trest odnětí svobody nepřevyšující jeden rok,
- b) nápravné opatření, nebo
- c) pokuta,

činí rozhodnutí a opatření souvisící s výkonem všech uložených trestů a ochranných opatření a se stanovením a vymáháním nákladů trestního řízení prokurátor, který by byl příslušný podle dosavadních předpisů; postupuje však přitom přiměřeně podle ustanovení tohoto zákona.

(2) Byl-li však v případě uvedeném v odstavci 1 trest odnětí svobody uložen podmíněně, učiní prokurátor jen rozhodnutí a opatření souvisící s výkonem nepodmíněně uložených vedlejších trestů a se stanovením a vymáháním nákladů trestního řízení vzniklých před 1. lednem 1957.

§ 413

Zrušují se:

- 1. zákon č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), s výjimkou ustanovení §§ 306, 308, 309 a 314,
- 2. zákon č. 67/1952 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní řád,
- 3. ustanovení §§ 5 až 13 zákona č. 102/1953 Sb., kterým se mění a doplňují některá ustanovení trestního práva správního,
- 4. ustanovení § 30 zákona č. 114/1951 Sb., o advokacii,
- 5. ustanovení § 2 zákona č. 85/1950 Sb., o opatřeních souvisících s úpravou kázeňského práva příslušníků ozbrojených sborů.

§ 414

(1) Ministr spravedlnosti, ministr vnitra a ministr národní obrany se zmocňují, aby k provedení tohoto zákona vydali nařízení.

(2) Ministr spravedlnosti může také stanovit, které jednoduché úkony, svěřené podle tohoto zákona předsedovi senátu, může vykonávat jiný pracovník soudu.

§ 415

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1957; provedou jej všichni členové vlády.

Důvodová zpráva.

Celostátní konference KSČ konaná v červnu letošního roku vytyčila hlavní zásady pro práci orgánů bezpečnosti, prokuratury a soudů. Jako hlavní úkoly výtela upevnění prokurátorského dozoru, zajištění důsledného uplatnění t. zv. praesumpce nevinu v trestním řízení, zlepšení výchovné úlohy všech orgánů činných v trestním řízení, zajištění vzájemné prověrky práce orgánů bezpečnosti, prokuratury a soudů a důsledné upevňování socialistické zákonitosti.

Tyto zásady byly kladně přijaty Národní frontou, představitelkou všeho pracujícího lidu.

K uskutečnění přijatých zásad uložila celostátní konference, aby ještě v letošním roce byl přepracován trestní řád tak, aby plně odpovídal těmto zásadám, zejména aby poskytl lepší podklad pro plnění výchovné úlohy bezpečnostních, prokurátorských i soudních orgánů, jejichž společnou prací má být vytvářeno a posilováno společenské vědomí, že ani jeden trestný čin nezůstane neodhalen a ani jeden jeho pachatel podle zákona nepotrestán.

Trestní řád dosud platný, třebaže byly v něm uplatněny už některé pokrokové zásady charakterisující období přechodu k socialismu, nezaručoval dostatečnou měrou uplatnění výchovné funkce trestního řízení, nezabezpečoval vzájemnou prověrku práce orgánů bezpečnosti, prokuratury a soudů tak, aby bezodkladně musely být odhaleny jakékoliv nedostatky v činnosti těchto orgánů, jimiž byla porušena socialistická zákonitost. Nezajišťoval také v plné míře obhajobu obviněného.

Nová úprava trestního řízení směřuje k tomu, aby byla upevněna socialistická zákonitost, zajištěna vzájemná prověrka práce všech orgánů v trestním řízení činných, a tím zároveň zaručena objektivnost trestního řízení a upevněno i prohloubeno právo obviněného na obhajobu. Konference dala řadu konkrétních pokynů pro přepracování trestního řádu v tomto směru.

Nová úprava trestního řízení ve smyslu těchto zásad vedla k tomu, že podstatně se změnila struktura dosavadního trestního řádu. Daleko podrobněji než dosud bylo třeba upravit práva a povinnosti, formy i metody činnosti bezpečnostních orgánů, prokuratury i soudů a vzájemnou prověrku jejich práce; bylo třeba zavést řadu nových demokratických institucí a účinněji zajistit právo obviněného na obhajobu.

Při tom byla nově uspořádána systematika trestního řádu tak, aby jednotlivé související části byly soustředěny, a to přehledněji a struktivněji než dosud. Ustanovení společná, zavazující všechny orgány činné v trestním řízení, byla rozvedena širě a podrobněji, tak, aby neměla jen rámcový charakter, nýbrž konkrétní a pro pracující občany srozumitelný obsah. Při tom bylo přihlíženo k zásadám, které se na úseku trestního řízení osvědčily v SSSR a lidově demokratických státech.

K HLAVĚ PRVÉ.

O obecných ustanoveních.

Základní procesní zásady ovládající celý trestní řád jsou shrnuty v ustanovení § 2. Tyto zásady, v nichž se projevuje výchovná funkce trestního řízení jako výraz socialistického humanismu, jsou vodítkem pro výklad všech ustanovení osnovy a zavazují všechny orgány v trestním řízení činné. Jde o zásadu legality, zásadu obžalovací, zásadu oficiality, zásadu kolektivního rozhodování, zásadu soudcovské nezávislosti, praesumpci nevinu, zásadu objektivní pravdy, zásadu volného hodnocení důkazů, zásadu ústnosti a přímosti, zásadu veřejnosti, právo obhajoby a právo na užívání mateřského jazyka.

Otázkami osobního stavu, o nichž se zmínuje § 4 odst. 2, je otázka neplatnosti manželství (§ 237 o. s. ř.), zjištění otcovství (§ 274 o. s. ř.), důkazu smrti (§ 209 o. s. ř.) a otázka, zda lze nezvěstného považovat za mrtvého (§ 307 o. s. ř.). Jako předběžnou nemohou orgány činné v trestním řízení samy řešit ani otázku, zda někdo je vyňat z jejich pravomoci. Závazné je tu pro ně vyjádření ministra spravedlnosti (§ 5). Jde zejména o velvyslance a vyslance cizích států a členy jejich rodin, chargé d'affaires, velvyslanecké a vyslanecké rady, tajemníky, přidělnice a pod.

Mezi osobní osvobození podle § 5 patří zejména případy uvedené v §§ 44, 78, 91 ústavy a § 7 odst. 3 ústavního zákona č. 33/1956 Sb.

V § 6 jsou uvedeny důvody, pro které je trestní stíhání nepřijatelné. Tyto důvody budou zpravidla známy již v době, kdy podezření z trestného činu nebo přestupku vyšlo najevo. Trestní stíhání nelze pak zahájit. Vyšel-li takový důvod najevo teprve po zahájení trestního stíhání, je nutno stíhání ihned a v každém stadiu řízení zastavit. To je rozdíl proti ostatním důvodům zastavení, jež jsou uvedeny v § 192 odst. 1, neboť ty zpravidla budou

zjištěny až během řízení. Vyjdou-li najevo teprve za hlavního líčení, povedou ke zprošťujícímu rozsudku (§ 242).

V § 7 vykládá osnova některé důležitější pojmy, kterých se v textu užívá, aby tak bylo zabráněno nezamyšlenému jejich výkladu. V odst. 10 tohoto ustanovení se vykládá pojem poškozeného zevrubněji proto, že neurčitá formulace ustanovení o poškozeném v dosavadním trestním řádě vedla někdy v praxi k tomu, že byly před soudem uplatňovány nároky, o kterých nepřísluší soudu rozhodovat a které je nutno uplatňovat v řízení správním, arbitrážním a pod.

K HLAVĚ DRUHÉ.

O subjektech řízení.

Osnova upravuje zásadně jen příslušnost soudů, jak to odpovídá ústavě a ústavnímu zákonu č. 64/1952 Sb. o soudech a prokuratuře. Příslušnost prokurátorů osnova neupravuje se zřetelem k tomu, že prokuratura je jednotný orgán.

Vojenské soudní pravomoci na rozdíl od dosavadní úpravy nebudou už podléhat osoby uvedené v § 7 odst. 1 písm. b), c), e) a f) dosavadního trestního řádu (§ 10 osnovy).

Společné řízení (§§ 16 a násl.) se upravuje tak, aby plně vyhovovalo ústavním předpisům o tom, kdy civilní osoby mohou být podrobeny pravomocí vojenských soudů.

T. zv. atrakční právo nejvyššího soudu se proti dosavadnímu stavu omezuje tak, že nejvyšší soud nebude moci rozhodovat jako soud první stolice (§ 24). Bude tak vyhověno demokratické zásadě, že proti každému rozsudku je možno použít aspoň jednostupňového odvolání k soudu vyšší stolice.

Ustanovení § 30 je jednou ze záruk, že s občanem proti němuž podezření z trestného činu není dostatečně odůvodněno nebo jehož stíhání je nepřipustné (§ 6), nebude nakládáno jako s obviněným a že nebude lze proti němu používat prostředků, jejichž užití dovoluje osnova proti obviněnému (vazba, zajištění majetku a pod.).

Práva obviněného a práva obhájce byla osnovou upravena podrobněji než dosud a obhájci poskytnuta možnost účinněji zasahovat ve prospěch obviněného už ve stadiu přípravného řízení (§§ 31 a 38). Tomu, proti němuž bylo vzneseno obvinění pro trestný čin ohrožený v zákoně trestem smrti a nebo trestem odnětí svobody s horní hranicí převyšující 5 let, zabezpečuje osnova ustanovením o obligatorní obhajobě obhájcovu pomoc vždy už

i ve stadiu přípravného řízení (§ 181). Významné posílení práv obhajoby vyplývá z ustanovení, že k seznamování obviněného s výsledky přípravného řízení musí být přítomni i obhájce (§ 184), že od této doby volně může nahlížet do spisu a že obviněný, i když je ve vazbě, může se s ním radit bez přítomnosti třetí osoby (§§ 38 a 184).

Zvláštní povaha a zvýšená závažnost věcí náležejících do oboru vojenského soudnictví a před krajské soudy jako soudy první stolice, kladé zvýšené požadavky na kvalitu a speciální znalosti obhájcovy. Osnova váže proto oprávnění obhajovat v těchto věcech na zápis obhájce do zvláštního seznamu vedeného u ministerstva spravedlnosti (§ 33). Tím bude zaručeno, že obhajoba na těchto úsecích bude prováděna jen obhájci, kteří těmto speciálním nárokům vyhovují, aniž by obviněný byl jinak ve volném výběru obhájce omezován.

K HLAVĚ TŘETÍ.

O procesních úkonech.

V této hlavě (§§ 48 až 74) shrnuje osnova systematicky obecná ustanovení o procesních úkonech, jež jsou společná pro celé trestní řízení. Na rozdíl od dosavadního trestního řádu, kde tato ustanovení byla jen rámcová a podrobnější úprava byla ponechána jednacím řádům, upravila osnova postup při provádění těchto úkonů podrobněji tak, aby souvislá ustanovení nebylo třeba hledat v několika předpisech. K zajištění prověrky práce orgánů bezpečnosti, prokuratury a soudů je třeba, aby předpisy, které upravují formu, způsob, čas i místo provádění procesních úkonů se staly známými nejširším vrstvám pracujících, neboť právě jich a jejich zájmů se v jednotlivých případech procesní úkony úzce dotýkají.

Povinnost vzájemné pomoci při provádění procesních úkonů dožadáním rozšiřuje osnova i na vojenské soudy v poměru k soudům obecným (§ 51).

K HLAVĚ ČTVRTÉ.

O zajištění osob a věcí.

Ustanovení §§ 75 a násl. o zatčení a prozatímní vazbě byla formulována tak, aby odpovídala § 3 ústavy o podmínkách, za nichž lze zasáhnout do ústavně zaručeného práva osobní svobody.

Na rozdíl od dosavadního stavu nezná osnova instituci obligatorní vazby, která se v praxi neosvědčila. Vzetí do vazby musí vždy předcházet vznesení obvinění (§ 80).

Stanovením lhůt pro trvání vazby a omezením, že t. zv. kolusní vazba může trvat nejvýše dva měsíce, bude čeleno protahování vazby a poskytnuta záruka respektování práva osobní svobody. Nová ustanovení o vazbě také zajistí, že k vzetí do vazby dojde jen v případech nezbytně nutných a že řízení ve vazebních věcech bude náležitě urychleno. Ustanovení o lhůtách a o předpokladech jejich prodlužování umožní i účinnou kontrolu nadřízeným prokurátorem.

V ustanoveních o vydání a odnětí věci vychází osnova v podstatě z dosavadní úpravy, přináší však některá zjednodušení v řízení o vrácení věci a v nakládání s věcmi nepatrné hodnoty. Pokud osnova mluví o uložení věci do úschovy státního notářství nebo soudu, jde o postup, který se řídí ustanoveními §§ 359 až 368 o. s. ř. a § 3 zákona č. 52/1954 Sb.

K HLAVĚ PÁTÉ.

O dokazování.

Účelem dokazování je zjistit v konkrétní věci objektivní pravdu a získat bezpečný a spolehlivý podklad pro spravedlivé a přesvědčivé rozhodnutí ve věci. Osnova upravuje provádění důkazů podrobněji, než to činil dosavadní trestní řád. Četná ustanovení, zejména pokud upravují výslech obviněného, mají zaručit, že budou získány důkazy pravdivé a že na jejich podkladě bude zjištěna objektivní pravda. Výslovně při tom osnova stanoví, že doznání obviněného nezabývá orgány činné v trestním řízení povinností, toto doznání přezkoumat a všemi jinými dosažitelnými důkazy ověřit jeho správnost. Při výslechu obviněného osnova důrazně zakazuje používat jakéhokoli nátlaku nebo úskoků. Získání pravdivých a spolehlivých důkazů umožní podrobnější předpisy upravující opatrování a provádění jiných důkazů, zejména důkazů výslechem svědků a znalců.

Osnova přináší též definici věcných a listinných důkazů a stanoví všeobecnou povinnost takové důkazy pro účely trestního řízení vydat. Povinnost k vydání listin však zároveň omezuje tak, aby bylo zabráněno obcházení ustanovení o zákazu svědeckého výslechu (§ 125).

Zkušenosti praxe ukázaly, že je třeba se vrátit k obligatorní pitvě ve všech případech, kdy vznikne podezření, že smrt člověka byla způsobena trestným činem. Podrobnosti týkající se exhumace mrtvol pohřbené do země osnova neupravuje, neboť ustanovení vládního nař. č. 8/1955 Sb. o pohřebnictví i pro účely trestního řízení postačí.

K HLAVĚ ŠESTÉ.

O rozhodnutí.

V ustanoveních §§ 134 až 138 se dává podrobnější návod o obsahu rozsudku, zejména i v tom směru, jakou strukturu má mít jeho odůvodnění, které je třeba sepsat stručně, jasně a přesvědčivě.

Ježto se nepřipouští už odvolání obžalovaného proti zjištění pojetému do zprošťujícího rozsudku, stanoví osnova, že do výroku zprošťujícího rozsudku je třeba uvést, o který zákonný důvod se zproštění obžaloby opírá (§ 136). Obžalovaný může pak rozsudek napadnout odvoláním pro nesprávnost výroku (§ 262).

Jako nové ustanovení se zavádí, že o včas uplatněném nároku poškozeného na náhradu škody se rozhodne — i když ovšem vždy jen odkázáním na řízení ve věcech občanskoprávních — i v rozsudku zprošťujícím. Je to důsledným provedením zásady, že má být rozhodnuto o každém návrhu.

Osnova předepisuje, že rozsudek musí být vždy veřejně vyhlášen a kromě toho stranám v opise doručen a že teprve od doručení běží odvolací lhůta, a to bez ohledu na to, zda strana byla při ústním vyhlášení rozsudku přítomna a zda o doručení opisu rozsudku požádala či nikoliv (§§ 143 a 264). Zdůrazňuje se tím závažnost rozsudku jako dokumentu, který má pro obžalovaného, ostatní strany i veřejnost prvořadý význam. Strany se mohou ovšem odvolacího práva výslovně vzdát už hned po vyhlášení rozsudku, takže nejistota o tom, zda rozsudek nabude právní moci, může být odstraněna ještě před doručením opisu rozsudku.

Osnova předpokládá, že rozsudek bude zpravidla písemně vyhotoven již v závěrečné poradě soudu. Pro případy, kdy to nebude možno, předepisuje osnova, aby k písemnému vyhotovení došlo zpravidla ve lhůtě 5 dnů. Jde tu o to, zajistit účast celého senátu, zejména soudců z lidu, na formulaci rozsudečných důvodů, zabezpečit tak srozumitelnost a přesvědčivost rozsudku a plnou shodu písemného odůvodnění rozsudku s tím, co soudce k rozhodnutí vedlo, a zkrátit pokud možno nejvíce časové rozpětí mezi vyhlášením a vyhotovením rozsudku a tím i nejistotu, zda rozsudek nabude právní moci už v první stolici nebo bude napaden opravným prostředkem.

Osnova rozlišuje mezi vyhotovením rozsudku, t. j. součástí spisu, a jeho opisy, t. j. kopiemi určenými pro strany.

Nesoulad mezi tím, co bylo v závěrečné poradě odhlasováno jako obsah rozsudku, a tím,

co bylo jako rozsudek vyhlášeno, bylo by lze odstranit toliko stížností pro porušení zákona. Nesoulad mezi vyhlášením rozsudku a mezi jeho písemným vyhotovením, pokud by k němu došlo, bylo by lze odstranit opravou vyhotovení rozsudku (§ 144) a nesoulad mezi písemným vyhotovením rozsudku a mezi jeho opisy opravou opisu rozsudku (§ 145).

Aby prováděním oprav nemohla strana utrpět újmu, předepisuje osnova, že tam, kde se některá z těchto oprav dotýká podstaty výroku rozsudku, běží odvolací lhůta osobě oním výrokem přímo dotčené i prokurátoru od doručení opraveného usnesení znova (§ 146).

Zdůrazněním práva na obhajobu a zabezpečením účinného jeho výkonu je ustanovení, že usnesení, proti němuž může obviněný podat stížnost, je třeba oznámit také jeho obhájci, a to u nesvéprávného obviněného vždy, u svéprávného pak v těch případech, kdy je obviněný ve vazbě (§ 150 odstavec 3). Lhůta k stížnosti běží tu od toho doručení, které se stalo později (§ 156).

K HLAVĚ SEDMÉ.

O stížnosti a řízení o ní.

Právo napadat rozhodnutí stížností je omezeno jako dosud jen na ona rozhodnutí, kde zákon stížnost výslovně připouští. Toliko jde-li o rozhodnutí vyšetřovacího orgánu nebo prokurátora, pokud koná vyšetřování (§ 172 odst. 3 písm. c), je stížnost přípustná proti každému jejich rozhodnutí.

Obviněný má tu kromě toho právo žádat kdykoliv prokurátora, aby byly odstraněny průtahy a závady v postupu vyšetřovacího orgánu.

Aby osoba oprávněná k podání stížnosti nebyla v uplatnění tohoto svého práva zdržována obavou, že dosáhne opaku toho, čeho se stížností domáhá, stanoví osnova, že z podnětu stížnosti nemůže nadřízený orgán změnit napadené usnesení v neprospěch stěžovatele nebo osoby, v jejíž prospěch byla stížnost podána (zákaz t. zv. reformace in peius). Ve snaze umožnit v míře co nejširší nápravu vadných rozhodnutí a předejít tvrdostem a nesrovnalostem, přijímá osnova i pro stížnostní řízení zásadu, že změní-li nadřízený orgán na podkladě stížnosti napadené usnesení ve prospěch jednoho z obviněných, a to z důvodu, který prospívá také jinému spoluobviněnému, změní usnesení i ve prospěch tohoto spoluobviněného (t. zv. beneficium cohaesionis).

Praktická tato ustanovení pojatá do § 161 osnovy mohou být zejména při rozhodování o stížnosti proti usnesení v řízení o obnovu.

O stížnosti rozhoduje soud vždy v neveřejném zasedání.

K HLAVĚ OSMÉ.

O nákladech trestního řízení.

Pronikavé zjednodušení zavádí osnova při úpravě nákladů trestního řízení a rozhodování o nich.

S výjimkou nákladů spojených s výkonem vazby a s výkonem trestu odnětí svobody budou se všechny ostatní státem zálohované náklady, ať již jsou jakéhokoli druhu (poštovné, svědečné, znalečné, cestovné a pod.) uhrazovat zaplacením paušálu, jehož výši stanoví ministr spravedlnosti vyhláškou (§ 165). Tuto paušální částku bude možno platit ve formě kolkových známek, takže nutnost zvláštního rozhodnutí soudního u těchto nákladů narozdíl vůbec odpadne (§ 169).

Pro určení výše nákladů spojených s výkonem vazby a s výkonem trestu odnětí svobody budou podkladem denní sazby stanovené vyhláškou ministra vnitra (§ 165 odstavec 2).

Náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody budou zpravidla uhrazovány z odměny za práci konanou za výkonu trestu. Nebude tedy zpravidla ani tu třeba zvláštního rozhodnutí. Pokud takového rozhodnutí bude výjimečně třeba, rozhodne o povinnosti k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody a o jejich výši správa vězeňského ústavu; tato správa určí také výši nákladů spojených s výkonem vazby (§ 170).

Půjde tu o rozhodnutí ve smyslu oddílu 4 vl. nař. č. 20/1955 Sb. o řízení ve věcech správních. Podle předpisů tohoto vládního nařízení (viz jeho oddíl 5) bude možno se také domáhat přezkoumání správnosti tohoto rozhodnutí.

Za náklady trestního řízení nepovažuje osnova už náklady spojené s ochrannou výchovou a ochranným léčením. Úhradá těchto nákladů se nebude řídit předpisy trestního řádu, nýbrž obecnými předpisy, podle nichž se řídí povinnost hradit náklady spojené s pobytem ve výchovném nebo léčebném ústavu.

Pokud jde o jiné náklady, státem nezaložované, ponechává osnova trestnímu soudu již jen rozhodování o povinnosti k náhradě nákladů vzniklých poškozenému uplatňováním jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení. O těchto nákladech, které bude odsouzený povinen poškozenému nahradit v rozsahu potřebném k účelnému uplatnění jeho

nároku, bude však trestní soud rozhodovat jen v tom případě, byl-li poškozenému nárok už v trestním řízení aspoň částečně přiznán (§ 167).

Jinak bude na poškozeném, aby nárok na náhradu těchto nákladů uplatňoval, stejně jako pohledávku samu, řízením ve věcech občanskoprávních.

Ani odměnu obhájce nebude určovat trestní soud a ponechává se advokátním poradnám, aby tuto odměnu si vymáhaly samy i tam, kde jde o obhájce ustanoveného soudem. Ustanovení § 30 zákona o advokacii, podle něhož byla odměna ustanoveného obhájce vymáhána jako součást nákladů trestního řízení, osnova ruší, ježto se v praxi tato úprava neosvědčila.

Pokud bude třeba soudního rozhodnutí o nákladech, rozhodne o nich předseda senátu soudu první stolice po pravomocném skončení věci samostatným usnesením (§§ 168 a 169).

Tato nová úprava nákladů trestního řízení podstatně ulehčí práci soudů a předejde tomu, aby v hlavním líčení při řešení otázky viny a trestu se senát byl nucen rozptylovat řešením těchto podružných, přitom však podle dosavadních ustanovení často velmi komplikovaných otázek. Pokud jde o náklady zálohované státem, odpadne při nové úpravě obtížné jejich evidování a rozpočítávání. Přitom lze očekávat, že skutečný finanční efekt ani při níže stanoveném paušálu se nesníží, neboť nedobytnost paušální částky, kterou bude odsouzený platit, bude nepochybně výimkou a vylíčené zjednodušení administrativy bude už samo o sobě znamenat podstatné úspory.

K HLAVĚ DEVÁTÉ.

O vyšetřování.

V této hlavě realizuje osnova vůdčí zásadu zajištění vzájemné prověrky práce orgánů bezpečnosti, prokuratury a soudu v zájmu upevnění socialistické zákonnosti v přípravném řízení a jeho zkvalitnění. Osnova usiluje při plnění tohoto úkolu především o to, aby byla prohloubena ochrana práv občanů, zaručených jim ústavou, aby však přitom bylo orgánům bezpečnosti, prokurátorům a soudům plně umožněno splnění jejich základního úkolu, boje proti kriminalitě. Při zachování všech zákonem předepsaných forem a za šetření všech ústavou zaručených práv občanů má být již v přípravném řízení zjištěna objektivní pravda a tak má být zabráněno jak neodůvodněnému postavení občana před soud, tak i tomu, aby pachatel trestného činu unikl spravedlivému potrestání.

K zajištění potřebné kvality přípravného řízení se zavádí vyšetřování jako jediná forma přípravného řízení u všech trestných činů (§ 176) a jeho provádění se svěřuje vyšetřovatelům prokuratury a vyšetřovatelům ministerstva vnitra.

Ke speciální úpravě, pokud jde o příslušnost k vyšetřování méně závažných trestných činů spáchaných příslušníky ozbrojených sil, vede zejména zvláštní povaha trestných činů vojenských a to, že velitel má nejlépejší možnosti tyto méně závažné trestné činy co nejrychleji a neispoléhlivěji vyšetřit, aniž by došlo k narušení chodu služby. Půjde také zpravidla o činy, které bude velitel vyřizovat ve své kázeňské pravomoci (§ 305 tr. zák.).

Vyšetřovatelé prokuratury budou podle příkazu prokurátora provádět buď celé vyšetřování nebo za účelem co nejobjektivnějšího prověření věci jednotlivé vyšetřovací úkony, zejména výsledk obvinění, i ve věcech vyšetřovaných jinými vyšetřovacími orgány. Půjde obzvláště o agendu protistátních trestných činů.

Prokurátor dozírá na dodržování zákonnosti při vyšetřování ve všech případech. Osnova tento prokurátorský dozor podstatně zesiluje už od počátku vyšetřování a zdůrazňuje jak význam dozoru, tak i zejména prokurátorovu odpovědnost za zákonnost vyšetřování. Dává prokurátorovi v § 172 odst. 3 řadu důležitých práv v poměru ke všem vyšetřovacími orgánům. Vedle práva provést sám i celé vyšetřování kterékoli věci má prokurátor celou stupnici práv od závažných pokynů až po odnětí věci vyšetřovacímu orgánu v průběhu vyšetřování nebo již před jeho zahájením. V § 173 jsou uvedeny úkony, které je oprávněn provést pouze prokurátor a v § 174 úkony, k jejichž provedení potřebují vyšetřovací orgány předběžný souhlas prokurátora. Jde vesměs o závažné úkony, jimiž se buď rozhoduje o postavení obviněného před soud nebo o jiném skončení vyšetřování — důsledné provedení obžalovací zásady — nebo jimiž se zasahuje do důležitých práv občanů a na jejichž zákonnosti a odůvodněnosti proto především záleží. Proto také tu dochází zvýšenou měrou výrazu prokurátorský dozor a prověrka práce orgánů bezpečnosti.

K urychlení a ke zhošpodárnění vyšetřování, jakož i k zaručení op'ného zjištění všech okolností případu směřuje ustanovení § 175. Podle něho může prokurátor i ve věci, ve které již probíhá vyšetřování, žádat na př. o provedení dalších pátracích úkonů, které nemohou vyšetřovací orgány samy provést.

V zájmu důsledného dodržování zákonnosti vyšetřování se upravuje postup při zahájení vyšetřování (§§ 176, 177) a při vznesení obvinění (§§ 178 až 181). Pro tyto důležité úkony vyžaduje osnova formu odůvodněného usnesení. Už zavedení instituce vznesení obvinění samo o sobě je důležitou zárukou, že občané budou stíháni jen v odůvodněných případech a že se jim dostane plné možnosti obhajoby už v samém začátku vyšetřování.

Iniciativou vyšetřovacích orgánů je v § 182 odst. 2 míněna i spolupráce s jinými státními orgány podle povahy trestného činu a potřeb vyšetřování.

Při úpravě postupu při vyšetřování (§ 182) je znovu výslovně zdůrazněna zvláště důležitá zásada, že doznání obviněného nezbavuje vyšetřovací orgány povinnosti přezkoumat a co neúplněji prověřit okolnosti případu, jakož i zásada, že obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k výpovědi nebo k doznání. Ve spojení s praesumpcí nevinu jsou tyto zásady zárukami zákonného postupu při vyšetřování a jejich opakováním právě na tomto místě to osnova ještě zdůrazňuje.

Právo obhajoby je prohloubeno kromě záruk již uvedených také tím, že obviněný musí být po skončení vyšetřování seznámen s jeho výsledky (§ 183), a to za přítomnosti obhájce, jestliže si ho obviněný již zvolil nebo jestliže mu byl podle ustanovení tohoto zákona už pro přípravné řízení ustanoven. Zárukou plného uplatnění práva obhajoby je ustanovení, že obhájce je oprávněn už v tomto stadiu řízení rozmlouvat s obviněným bez přítomnosti jiné osoby (§ 184). To při správném používání tohoto práva obhajobou přispěje nepochybně k úplnějšímu zjištění objektivní pravdy a tím k zamezení nedostatečně podložených obžalob.

Lhůty pro skončení vyšetřování jsou dány v § 185 jako záruka, že vyšetřování bude trvat skutečně jen po dobu nezbytně nutnou k objasnění věci, při čemž platí pro vazební věci zvláštní úprava (§ 81).

Právo obhajoby je dále prohloubeno i ustanovením § 190, podle něhož není možno podat obžalobu pro jiný trestní čin, než pro který bylo vzneseno obvinění. Tím je sledováno jednak to, aby vyšetřovací orgány vzaly zřetel skutečně ke všem okolnostem případu, jednak to, aby obviněný měl možnost se už v tomto stadiu řízení účelně hájit proti vznesenému obvinění.

Nově se stanoví, že usnesení o zastavení trestního stíhání musí být vždy doručeno obviněnému i poškozenému (§ 192). Občan, proti

kterému bylo vzneseno obvinění, má právo se dovědět i o tom, že stíhání skončilo. Poškozený pak potřebuje se dovědět o tomto způsobu skončení trestního stíhání, aby mohl svůj nárok na náhradu škody včas uplatnit v řízení ve věcech občanskoprávních.

Osnova umožňuje prokurátorovi též odložit oznámení (§ 188 odst. 2), aniž by bylo třeba konat vyšetřování, a to v případech, kdy jde o trestný čin, jehož nebezpečnost pro společnost je jen nepatrná anebo není-li v oznámení odůvodněno podezření z trestného činu ani přestupku. Tím bude vyhověno požadavku praxe a bude zabráněno zbytečnému zahajování vyšetřování.

Postoupením věci podle § 194 není řízení skončeno a v trestním stíhání se pokračuje, byť i před jiným orgánem; proto v takovém případě prokurátor trestní stíhání nezastavuje.

K HLAVĚ DESÁTÉ.

O předběžném projednání obžaloby.

Dosavadní trestní řád neumožňoval soudu, aby odmítl v hlavním líčení projednat obžalobu, i když byla zřejmě bezdůvodná nebo vykazovala podstatné vady a nedostatky, zejména proto, že byla podána ve věci dostatečně neobjasněné anebo navazovala na přípravné řízení, při jehož provádění nebyly zachovány formy, které předepisuje trestní řád v zájmu získání pravdivých důkazů a zjištění objektivní pravdy. V případech tohoto druhu byly soudy nuceny provádět někdy rozsáhlé došetřování, které nezřídka ukázalo nespolehlivost materiálu, o který se opírala obžaloba, nebo vedlo ke skutkovým zjištěním zcela odlišným. Důsledkem toho byl značný počet zprošťujících rozsudků, jimiž nemohly ovšem být vždy plně napraveny hmotné i mravní újmy vznikající pro postiženého občana z bezdůvodného jeho postavení před soud.

Předběžné projednání obžaloby u soudu má odstranit tyto nedostatky. Je zaváděno jako forma soudního prověření toho, zda byla zachována zákonná ustanovení o provádění přípravného řízení a zda výsledky přípravného řízení dostatečně odůvodňují, aby obviněný byl postaven před soud. Předběžné projednání obžaloby navazující na novou úpravu přípravného řízení je dovršením záruk, že předmětem projednávání v hlavním líčení u soudu se nestane věc, která nebyla dostatečně vyšetřena, a že nedojde k tomu, aby byl před soud postaven občan, u něhož k tomu není dostatek důvodů.

Předběžné projednání obžaloby důsledně provedené je, jak ukazují zkušenosti ze Sovětského svazu a zemí lidově demokratického tábora, významným prostředkem k upevnění socialistické zákonitosti. Vede na podkladě vzájemné prověrky ke zkvalitnění práce vyšetřovacích orgánů, prokurátora i soudu. Urychluje a usnadňuje průběh hlavního líčení a zvyšuje záruky, že v něm dojde ke správnému a spravedlivému rozhodnutí. Nemůže ovšem hlavní líčení nahrazovat tak, aby se zde řešila už i otázka viny či nevin na podkladě nějakého zevrubného rozboru a vyhodnocování důkazů opatřených v přípravném řízení. To zůstává vyhrazeno hlavnímu líčení. Při předběžném projednávání obžaloby má soud po ruce jen písemný materiál a jen na jeho podkladě řeší otázku, zda podezření, že se obviněný dopustil činů, které mu klade obžaloba za vinu, je tímto materiálem dostatečně podloženo a zda lze očekávat odsuzující výrok, ovšem za předpokladu, že důkazy v přípravném řízení sebrané se po provedení v hlavním líčení ukáží spolehlivé.

V kterých věcech bude obžaloba předběžně projednávána, nezávisí na iniciativě stran. Ve věcech závažných je předběžné projednání obžaloby stanoveno obligatorně, v ostatních věcech pak bude konáno tehdy, jestliže předseda senátu to považuje za potřebné. Bude tomu tak zejména v případech, kdy má pochybnost o správnosti a odůvodněnosti obžaloby nebo kdy je toho třeba k náležité přípravě hlavního líčení (§ 196).

Aby rozhodování soudu bylo zbaveno jakéhokoli vnějšího vlivu, stanoví osnova, že předběžné projednání obžaloby se děje v neveřejném zasedání senátu na podkladě zprávy, kterou podá předseda senátu. Otázky, na které je třeba se zaměřit, jsou uvedeny v § 197 odst. 1, způsoby rozhodnutí v § 199.

Soudu se poskytuje právo trestní stíhání zastavit ze všech důvodů, ze kterých by mohl učinit toto opatření prokurátor. Chtěl-li by však soud při předběžném projednání obžaloby trestní stíhání zastavit proto, že podezření proti obviněnému není dostatečně odůvodněno (§ 192 odst. 1 písm. c) musí vždy předcházet nejprve vrácení věci prokurátoru k došetření; trestní stíhání z tohoto důvodu bude tedy u soudu zastaveno jen tehdy, když soudem nařízené došetření nemělo kladného výsledku a prokurátor přesto sám trestní stíhání nezastavil, nýbrž podal obžalobu znova (§ 201). Takovou úpravou je soudu poskytnuto postavení, které mu při novém pojetí úlohy soudu přísluší, a předejde se neúčelnému provádění hlavního líčení v případech,

které svým významem toho nezasluhují a kde by stíhání končilo zprošťujícím rozsudkem nebo upuštěním od potrestání. Zároveň však se zabrání tomu, aby k zastavení trestního stíhání pro nedostatek usvědčujícího materiálu bylo saháno ukvapeně, aniž by předem byly vyčerpány všechny možnosti k opatření tohoto materiálu.

Omezení práva soudu, jemuž věc byla k projednání postoupena nadřízeným soudem (§ 200), brát v pochybnost svoji vlastní příslušnost, je důsledkem vázanosti soudu rozhodnutím soudu nadřízeného a projevem snahy řízení urychlit a předejít zbytečným kompetenčním konfliktům.

Při předběžném projednání obžaloby musí si soud řešit i otázku správnosti kvalifikace zažalovaného skutku (§ 197 odst. 1 písm. c). Při odchýlném nazírání na právní kvalifikaci vrátí soud věc prokurátoru k došetření jen tehdy, je-li jí třeba ještě blíže objasnit, zejména dát obviněnému příležitost k všestranné obhajobě i s hlediska odchýlné kvalifikace. Je-li však věc už i s tohoto hlediska dostatečně objasněna, přijme soud obžalobu a na svoje odchýlné nazírání na kvalifikaci zažalovaného skutku upozorní jen v usnesení o přijetí obžaloby (§ 202). Touto úpravou se má řízení urychlit a zpružnit; odpadá nutnost řešit už v tomto stadiu řízení neshody v názoru na právní kvalifikaci mezi prokurátorem na straně jedné a soudem na straně druhé, obviněnému se však zároveň poskytuje plná možnost přípravy obhajoby tím, že na odchýlné hledisko soudu v otázce právní kvalifikace je včas upozorněn. Na toto ustanovení navazuje pak v předpisech upravitelích rozhodnutí v hlavním líčení ustanovení § 239.

Při předběžném projednání obžaloby rozhodne soud vždy o dalším trvání věci; přijme-li obžalobu, projedná zároveň i opatření potřebná k přípravě a zajištění hlavního líčení, zejména i otázku povinné účasti prokurátora při něm (§§ 204 a 205).

Prokurátoru poskytuje osnova právo stížnosti vždy, rozhodl-li soud jiným způsobem, než že přijímá obžalobu (§ 199 odstavec 3). Obviněnému osnova stížnost proti rozhodnutí vzešlým z předběžného projednání obžaloby nedává. Dvojitý přezkoumání věci — prokurátorem, který se na podkladě sebraného materiálu rozhodl obžalobu podat, a soudem, který po přezkoumání tohoto materiálu se rozhodl obžalobu přijmout — je dostatečnou zárukou, že obviněný nebude postaven před soud bez náležitého podkladu, což právě je hlavním cílem předběžného projednání obžaloby.

Tím, že soud obžalobu přijal, přechází rozhodování věci plně na soud (§ 207). Důsledně pak už ani prokurátorovo prohlášení o zpětvzetí obžaloby nemá toho účinku, že by soud jen na jeho podkladě mohl bez dalšího trestní stíhání zastavit. K zastavení bude tu moci dojít už jen za předpokladů § 248 odst. 1 písm. a) nebo § 245. Vezme-li prokurátor obžalobu zpět dříve než ji soud přijme a v případech, v nichž obžaloba předběžně projednávána nebyla, dříve než o ní bylo zahájeno hlavní líčení, vrátí se věc do stavu přípravného řízení (§ 208 odst. 1).

Do stavu přípravného řízení se věc vrátí i tím, že soud při předběžném projednání obžaloby pravomocně rozhodne vrátit věc prokurátoru k došetření. Důvodem pro vrácení věci k došetření může být i to, že nebyla objasněna eventuelní účast jiných osob na trestném činu. Soud může tímto způsobem dát popud i k jejich stíhání. Lhůta jednoho měsíce předepsaná osnovou pro provedení došetření (§ 203 odst. 3) má zabezpečit, aby nedocházelo po vrácení věci k došetření k průtahům.

K HLAVĚ JEDENÁCTÉ.

O hlavním líčení.

Hlavní líčení zůstává i podle nové úpravy nejdůležitějším stadiem, kde trestní stíhání vrcholí, rozhoduje se otázka viny a trestu a kde také v nejširší míře a nejpronikavěji se může uplatnit výchovný vliv soudu a trestního řízení jak na osoby, proti nimž se trestní řízení vede, tak i na širší veřejnost. Osnova upravuje průběh hlavního líčení a způsoby rozhodování v něm, přidržuje se v podstatě zásad dosavadního trestního řádu. Změny vyplynuly ze snahy zdůraznit a rozvíjet základní zásady vytyčené v § 2, zejména prohloubit a upevnit práva obhajoby, a z potřeby, dát v některých otázkách zevrubnější návod pro provádění hlavního líčení.

K posílení práv obhajoby byla lhůta k přípravě na hlavní líčení prodloužena na pět dnů a poskytnuta výslovně jak obžalovanému tak i jeho obhájci, jemuž ze stejného důvodu bylo nařízeno doručit vždy opis obžaloby (§§ 209 a 212).

Aby byla zachována zásada rovnosti stran, stanoví osnova pro případy, v nichž se hlavního líčení povinně účastní prokurátor, též povinnou účast obhájce (§ 217 odst. 3). V zájmu výchovného působení připouští osnova jen výjimečně, aby hlavní líčení bylo prováděno v nepřítomnosti obžalovaného (§ 217 odst. 4).

Zásada ústnosti a bezprostřednosti, jejíž důležitost byla vyzvednuta i celostátní konferencí KSC, je vyjádřena v § 237 a v § 227, z nichž plyne, že soud své rozhodnutí zásadně smí opírat jen o důkazy provedené v hlavním líčení a že jen výjimečně ze zvláštních důvodů se smí spokojit s tím, aby místo osobního výsledku obžalovaného, svědka nebo znalce při hlavním líčení přečetl jen protokol o dřívější jejich výpovědi.

Ustanovení §§ 238 a 239 osnovy umožňují soudu vzít zřetel i na skutečnosti, které vyšly najevo teprve při hlavním líčení a z nichž plyne, že obžalovaný se dopustil ještě dalšího obžalobou zatím nestíhaného skutku. Zavádí takovou úpravu, která by umožňovala stíhání pro tento další skutek, avšak neprolamovala obžalovací zásadu a nepřipravovala obžalovaného o práva, která mu osnova poskytuje novou úpravou přípravného řízení, zejména předpisy o vznesení obvinění a o seznámení s výsledky přípravného řízení. Tato ustanovení kromě toho umožňují, aby soud, pokud jde o právní kvalifikaci zažalovaného skutku, mohl dát průchod svému právnímu přesvědčení, nejasa vázán stanoviskem obžaloby, aniž by však byl obžalovaný vystaven nebezpečí, že bez včasného upozornění a bez možnosti přizpůsobit svoji obhajobu změněné situaci bude odsouzen přísněji, než jak vzhledem k obsahu obžaloby a usnesení o přijetí obžaloby soudem mohl očekávat.

Některé odchylky ve srovnání s předpisy dosavadního trestního řádu zavádí osnova, pokud jde o rozhodování o nároku poškozeného. Předpis, že tento nárok je nutno uplatnit nejpozději do zahájení hlavního líčení (§ 244 odst. 5), čímž se rozumí doba, kdy po úvodních formalitách se přikročí k přednesu obžaloby, je odůvodněn úvahou, že má-li soud v hlavním líčení o nároku poškozeného spolehlivě rozhodnout, musí mít možnost už při hlavním líčení, zejména při provádění důkazů se na objasnění tohoto nároku zaměřit. To nemohl by učinit, kdyby poškozený, jako tomu bylo dosud, měl právo svůj nárok uplatnit ještě ve stadiu, kdy jednání u soudu první stolice je prakticky skončeno a soud se má odebrat k závěrečné poradě. Předpisy §§ 41, 60, 213 a 219 zaručují, že poškozený touto novou úpravou nebude zkrácen.

Podle nové úpravy trestní soud o uplatnění nároku poškozeného, bude moci rozhodnout jen tak, že jej poškozenému zcela, nebo jen zčásti přizná nebo že poškozeného odkáže na řízení ve věcech občanskoprávních. Na řízení ve věcech občanskoprávních odkáže poškozeného vždy, dojde-li ke zproštění obža-

lovaného. Osnova vylučuje, aby trestní soud mohl nárok poškozeného zcela nebo zčásti zamítnout (§ 244). Odstraňuje tak pochybnosti, k nimž znění dosavadního trestního řádu svou neurčitostí dávalo podnět.

K HLAVĚ DVANÁCTÉ.

O veřejném zasedání.

Veřejné zasedání je předepsáno pro ty případy, kdy je vzhledem k povaze a závažnosti řešené otázky žádoucí, aby věc byla probrána způsobem umožňujícím přítomnost a účast stran. Soud rozhoduje ve veřejném zasedání zejména o vyslovení ochranných opatření (nerozhodne-li se o nich v hlavním nebo v odvolacím líčení), o propuštění z ochranného léčení a ochranné výchovy, o upuštění od jejich výkonu, o prodoužení ochranné výchovy, dále o podmíněném propuštění a o tom, že se zbytek trestu vykoná, o přeměně nápravného opatření, o změně výměry trestu a zpravidla o stížnosti pro porušení zákona, o návrhu na obnovu řízení, jakož i o osvědčení podmíněně odsouzeného.

Pro konání veřejného zasedání předepisuje osnova formy poněkud volnější než pro hlavní líčení, jak to odpovídá i menší závažnosti otázek, které zde jsou řešeny.

Účast prokurátora při veřejném zasedání je nutná jen v případech, kde to zákon výslovně stanoví, jako při projednávání stížnosti pro porušení zákona nebo v řízení proti mladistvému.

K HLAVĚ TRINÁCTÉ.

O neveřejném zasedání.

V neveřejném zasedání rozhoduje soud otázky, pro jejichž řešení není předepsáno ani hlavní nebo odvolací líčení ani veřejné zasedání.

Ustanovením o možnosti provádět při neveřejném zasedání důkazy jen přečtením protokolů a jiných písemností řeší osnova výslovně otázku dosud spornou, zda lze při neveřejném zasedání vyslýchat svědky, a to negativně (§ 259).

Účast prokurátora při neveřejném zasedání je jako dosud zpravidla jen fakultativní. Výjimkou je ustanovení § 292 odst. 2.

K HLAVĚ ČTRNÁCTÉ.

O odvolání a řízení o něm.

Při úpravě odvolacího řízení byla osnova vedena snahou posílit postavení soudu první stolice a zdůraznit, že v řízení před tímto

soudem je těžiště soudní činnosti a výchovného jejího působení, na druhé straně však umožnit všestranné přezkoumání správnosti rozsudku první stolice a rychlé i účinné zjednání nápravy všude tam, kde by se rozsudek první stolice dostal do rozporu s objektivní pravdou a socialistickou zákonností. Osnova dává proto širokému okruhu osob právo domáhat se odvoláním přezkoumání rozsudku vyšším soudem, nařizuje, aby na podkladě odvolání byl rozsudek soudu první stolice přezkoumán nejen pokud jde o jeho zákonnost a o zákonnost řízení, jež rozsudku předcházelo, ale i po té stránce, zda byl soudem první stolice správně zhodnocen a oceněn důkazní materiál, umožňuje opírat odvolání o nové skutečnosti a nové důkazy, a dává odvolacímu soudu také prostředky, aby mohl toto všestranné přezkoumání správnosti rozsudku první stolice odpovědně a spolehlivě provést.

Vadnost rozsudku nebo vadnost řízení, jež rozsudku předcházelo, bude mít zpravidla v zápatí zrušení rozsudku a vrácení věci k novému projednání v první stolici. Při určitých vadách osnova tento postup předepisuje povinně (§ 274); v ostatních případech umožňuje, aby k tomuto opatření mohlo dojít už v neveřejném zasedání, aniž by tedy bylo třeba věc projednávat u odvolacího soudu v odvolacím líčení (§ 275). Osnova dokonce připouští, aby odvolací soud při zrušení vadného rozsudku mohl vyslovit, že se věc vrací prokurátoru k došetření (§ 275 odst. 2). Půjde tu o případy, kdy skutková zjištění, na jejichž základě soud první stolice rozhodl, jsou do té míry vadná, že opakování hlavního líčení by sotva mohlo zjednat nápravu, a kde je z toho důvodu žádoucí věc znovu prošetřit podle zásad pro provádění přípravného řízení.

Na druhé straně však osnova umožňuje, aby při pochybnostech o správnosti a úplnosti skutkových zjištění mohl odvolací soud sám opakovat důkazy provedené před první stolicí, po případě provádět důkazy další a předsvědčit se tak přímo o spolehlivosti skutkového podkladu a tím i o správnosti rozsudku první stolice. Při provádění těchto důkazů bude se postupovat podle předpisů o provádění hlavního líčení (§ 276 odst. 2). Tento způsob řízení umožní rychlou a účinnou nápravu vad a při tom zabráni průtahům v konečném vyřízení věci. Odvolací soud totiž při tomto postupu bude mít možnost, shledá-li napadený rozsudek vadným, sám hned ve věci rozhodnout na podkladě materiálu, který prováděním důkazů při odvolacím líčení získal a jež sám zhodnotil. Jinak neprovede-li sám

při odvolacím líčení důkazy, bude přirozeně nucen opřít svoje rozhodnutí o skutková zjištění soudu první stolice. Možnost, aby odvolací soud po zrušení vadného rozsudku hned sám rozhodl ve věci, omezuje osnova potud, že vylučuje, aby odvolací soud mohl uznat obžalovaného vinným skutkem, pro nějž ho soud první stolice obžaloby zprostil, aby mohl obžalovaného odsoudit pro těžší trestný čin, než pro jaký ho mohl vzhledem k předpisu § 339 osnovy odsoudit soud první stolice, a aby mohl být obžalovanému teprve v odvolacím řízení uložen trest smrti. Pokud by odvolací soud měl za to, že některé z těchto opatření je na místě, musel by vždy po zrušení vadného rozsudku vrátit věc k novému projednání (§ 282 odst. 2, 3). Tímto omezením pravomoci odvolacího soudu bude čeleno nežádoucímu zjevu, že by k odsouzení obžalovaného nebo aspoň k podstatnému zhoršení jeho situace došlo teprve po provedení odvolacího líčení rozhodnutím, proti němuž obžalovaný nemá prakticky už možnost se bránit opravným prostředkem.

Lhůta k podání odvolání byla prodloužena na 8 dnů a stanoveno, že počíná běžet od doručení opisu rozsudku (§ 264 odst. 1). Tím se zaručí, aby osoby oprávněné podat odvolání měly pro svoje rozhodnutí náležitý podklad.

Předpis, že odvolání prokurátora a odvolání, které podává za obžalovaného jeho obhájce, musí být v této lhůtě také odůvodněno (§ 265), má vést k uvážlivosti při podávání odvolání a má zároveň usnadnit odvolacímu soudu rozhodnutí.

Na rozdíl od dosavadního trestního řádu nedává osnova právo odvolání poškozenému. Vychází při tom ze zkušeností, že odvolací soud téměř nikdy nemohl poškozenému přiznat nárok, s nímž jej soud první stolice odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních, nechtěl-li provádět další důkazy, přesahující svým rozsahem značně potřeby trestního řízení. Záporně o nároku poškozeného rozhodnout trestní soud nemůže a nastupovat cestu občanskoprávního řízení může poškozený vždy.

Zruší-li odvolací soud rozsudek první stolice a vrátí věc k novému projednání, může zároveň nařídit, aby byla projednána v jiném složení senátu, nebo ji přikázat k projednání jinému soudu téhož druhu a téže stolice ve svém obvodu (§ 286). Tím se umožní, aby odvolací soud podle povahy jednotlivého případu a podle konkrétní situace mohl zajistit předpoklady pro svědomité a objektivní přistupování k novému projednávání věci v první stolici, aniž by mechanicky byl z nového pro-

jednání vždy vyloučen ten soudce, který měl účast na vydání zrušeného rozsudku. Touto opravou se předejde také tomu, aby nedocházelo k příliš častému přesunování věcí z jednoho lidového soudu na druhý.

Vázanost soudu, který věc znovu projednává, právním názorem a příkazy odvolacího soudu (§ 289), zákaz t. zv. reformace in pelus (§§ 286 a 290) a rozšíření opatření, které odvolací soud učinil ve prospěch jednoho z obžalovaných na ostatní, jímž rovněž též důvod prospívá (§ 287), upravuje osnova zhruba ve shodě s dosavadním trestním řádem.

K HLAVĚ PATNÁCTĚ.

O stížnosti pro porušení zákona a řízení o ní.

Při úpravě stížnosti pro porušení zákona a řízení o této stížnosti řeší osnova výslovně některé pochybné otázky, které se v praxi objevily. V § 291 odstraňuje mezeru pocítovanou v praxi a připouští stížnost pro porušení zákona i v případě, že nezákonnost je postíženo řízení, na jehož podkladě bylo rozhodnutí vydáno. V souladu s praxí, která se v tomto směru vyvinula, stanoví, že stížností pro porušení zákona lze napadnout též jen část rozhodnutí, která se týká některé z více osob (§ 291 odst. 3). (T. zv. beneficium cohaesionis se však uplatní i v tomto případě (§ 296 odstavec 2).

Byl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, lze na podkladě stížnosti pro porušení zákona zjednat nápravu vadného rozhodnutí vždy bez časového omezení. V opačném případě však z požadavku právní jistoty vyplývá nutnost, aby možnost změny vadného rozhodnutí (a všech rozhodnutí a opatření na ně navazujících) v neprospěch obviněného byla časově omezena. Proto osnova v § 296 odstavec 3 připouští, aby vadné rozhodnutí bylo zmíněno v neprospěch obviněného na podkladě stížnosti pro porušení zákona jen tehdy, byla-li stížnost podána do tří měsíců a bylo-li o ní do dalších tří měsíců nejvyšším soudem rozhodnuto. Tyto lhůty jsou postačující k tomu, aby v nich nezákonnost rozhodnutí mohla být oběvena a stížnost pro porušení zákona podána, jakož i k tomu, aby o ní nejvyšším soudem bylo rozhodnuto.

Předpis, že o stížnosti pro porušení zákona nejvyšší soud rozhoduje zpravidla ve veřejném zasedání, umožní osobě, která rozhodnutím by mohla být dotčena, aby se projednávání mohla zúčastnit. Ustanovení § 217 dosavadního trestního řádu, podle něhož bylo možno od vyrozumění této osoby o veřejném zasedání konaném u nejvyššího soudu upustit, osnova nepřevzala.

Nejvyšší soud rozhodující o stížnosti pro porušení zákona může, vyhoví-li stížnosti a napadený rozsudek zruší, rozhodnout sám ve věci jen s těmi omezeními, s nimiž může rozhodnout ve věci odvolací soud (§ 296 odst. 5 a § 262). Ustanovení § 297 sleduje určité zjednodušení nápravy vadného rozhodnutí.

K HLAVĚ ŠESTNÁCTÉ.

O obnově řízení.

Praxe si vynutila rozšíření možnosti obnovy řízení, pokud jde o výrok o nároku poškozeného na náhradu škody. Požadavek zvýšené ochrany práv obviněného a nová úprava přípravného řízení, která bude znamenat podstatné jeho zkvalitnění, vedly k tomu, že povolení obnovy řízení bylo učiněno předpokladem i pro pokračování v trestním řízení, jež zastavil prokurátor. V tomto směru musela tedy osnova dosavadní předpisy trestního řádu upravující obnovu řízení doplnit.

O obnově týkající se jen výroku o přiznání nároku poškozeného na náhradu škody bude rozhodovat lidový soud s pravomocí ve věcech občanskoprávních, příslušný podle bydliště nebo pobytu poškozeného (§ 303 odst. 1). Tento soud bude rozhodovat jak o návrhu na obnovu, tak i v řízení následujícím po povolení obnovy podle předpisů o řízení ve věcech občanskoprávních (§ 304 odst. 1 a § 307 odst. 1).

Touto úpravou bylo vyhověno požadavkům teorie i potřebám praxe. Je-li ovšem s návrhem na obnovu řízení ohledně výroku o nároku poškozeného na náhradu škody spojen návrh na obnovu řízení i ohledně dalších výroků, zejména výroku o vině, není důvodu pro zvláštní úpravu. V tomto případě bude rozhodovat v obojím směru soud s trestní pravomocí podle předpisů trestního řádu, neboť zejména obnova výroku o vině bude takřka vždy mít za následek, že bude třeba zrušit též výrok o nároku poškozeného na náhradu škody (§ 304 odst. 2).

Povolení obnovy trestního stíhání, jež zastavil prokurátor, váže osnova na podobné podmínky jako povolení obnovy trestního řízení skončivšího pravomocným zprošťujícím rozsudkem nebo pravomocným zastavovacím usnesením soudu. Obnovy je tu ovšem třeba jen v případě, že trestní stíhání se vedlo už proti určité osobě (§ 301).

Osnova umožňuje také, aby soud povolil obnovu stran výroku o vině, spolu se zrušením původního rozsudku vyslovil, že se věc vrací prokurátoru k došetření (§ 304 odst. 2). Tím se věc vrátí do stavu přípravného řízení a umožní se tam, kde k tomu budou podmínky,

věc vyřídit zastavením bez nového projednávání u soudu. Na toto ustanovení navazuje také předpis § 307 odst. 3 o novém stanovení trestu v případech, kde šlo o trest úhrnný nebo o tresty v poměru naznačeném v § 22 odst. 2 tr. zák. o kde obnova se týká jen některého ze sbíhajících se trestných činů.

K HLAVĚ SEDMNÁCTÉ.

O zvláštních způsobech řízení.

Ze zvláštních způsobů řízení, jež znal dosavadní trestní řád, přebírá osnova odchylky pro úpravu řízení proti mladistvému a proti uprchlému a přebírá v podstatě také dosavadní ustanovení o řízení stanném.

Odchylná úprava řízení proti mladistvému má svůj důvod ve zvláštní péči státu o nápravu mladistvé osoby. Působnost orgánu pověřeného péčí o mládež se v trestním řízení proti mladistvému rozšiřuje, zejména v tom směru, že se tomuto orgánu poskytuje nejen právo podávat ve prospěch mladistvého opravné prostředky, a to i proti jeho vůli, ale stanoví se, že může tak učinit ve lhůtě, která pro tento orgán běží samostatně (§ 318). Obligatorně se předepisuje předběžné projednání obžaloby (§ 312). Zakazuje se konat hlavní líčení v nepřítomnosti mladistvého (§ 316 odst. 1) a vylučuje se, aby mladistvý svým prohlášením mohl resignovat na pomoc obhájce, kterého je nutno mu zřídit už v přípravném řízení vždy, je-li mladistvý ve vazbě (§ 313). Všechna tato ustanovení mají zaručit, že věc mladistvého bude projednána co nepečlivěji a že řízení vyústí v opatření, které s hlediska výchovy mladistvého v řádného člena společnosti bude nejvhodnější.

V řízení proti uprchlému stanoví osnova obligatorní předběžné projednání obžaloby jako záruku, že nepřítomnost obviněného nebude na překážku řádnému provádění řízení a spravedlivému rozhodnutí.

Aby k zahájení řízení proti uprchlému nedocházelo ukvapeně, váže osnova vznesení obvinění proti uprchlému na příkaz prokurátora a možnost provádět proti uprchlému řízení před soudem na návrh prokurátora (§§ 323 a 324). Vůbec se vylučuje tento způsob řízení v případě, že obviněný je mladistvý (§ 321).

K HLAVĚ OSMNÁCTÉ.

O vykonávacím řízení.

Osnova opouští koncepci dosavadního trestního řádu, podle níž právní mocí rozsudku nebo usnesení soudu o ochranných opatřeních končila činnost soudu a vykonávací řízení bylo dáno prokurátoru. Přenáší výkon soudních

rozhodnutí znovu na soud. Je tak důsledně provedena zásada, že soud, stejně jako jiný orgán sám svoje rozhodnutí také vykonává. Zjednoduší a urychlí se tím výkon trestu a odstraní se dosavadní stav, kdy prokurátor, který v řízení před soudem vystupoval jako žalobce a byl tedy vlastně stranou, sám potom činil různá rozhodnutí, týkající se výkonu trestu uloženého soudem.

Aby bylo umožněno rychlé a pružné rozhodování, jehož potřeba je tu diktována začasté už i povahou věci, přikazuje osnova řadu rozhodnutí týkajících se výkonu trestu předse-
dovi senátu. Jen rozhodnutí nejzávažnější vy-
žadují senátního usnesení.

Přistoupit k výkonu trestu smrti bude po-
dle osnovy možno jen za určitých záruk, je-
jichž potřeba vyplývá z povahy tohoto trestu.
Neúčinnější zárukou je povinné přezkoumá-
vání zákonnosti rozsudku ukládajícího trest
smrti nejvyšším soudem, který bude tu po-
stupovat podle obdoby řízení o stížnosti pro
porušení zákona (§ 335). Další zárukou je
sdělení ministerstva spravedlnosti, že nejvyšší
soud neshledal po přezkoumání rozsudku dů-
vod k jeho změně, a že nebyla ani podána žá-
dost o milost, po případě že taková žádost byla
zamítnuta (§ 336).

Při úpravě výkonu trestu odnětí svobody a
trestu nápravného opatření sleduje osnova
cí, vyhnout se zbytečným tvrdostem a přede-
jít nutnosti, aby v řadě případů zasluhujících
ohledu bylo třeba těmto tvrdostem čelit jen
používáním práva milosti. Osnova proto roz-
šiřuje případy, kdy soud může nebo dokonce
kdy má povolit odklad nebo přerušení výkonu
těchto trestů a kdy může od výkonu upustit.

Přenesením rozhodování o podmíněném
propuštění z trestu odnětí svobody z dosa-
vadních komisí pro podmíněné propuštění na
soud (§ 351) vyhovuje osnova zásadě, že
všechna rozhodnutí, související s výkonem
trestu má činit soud. Zahájení řízení o pod-
míněném propuštění nebude již závislé jen na
návrhu prokurátora.

Významnou zárukou zákonného postupu při
výkonu trestu odnětí svobody je zřízení insti-
tuce občanské kontroly výkonu tohoto trestu.
Tuto kontrolu budou vykonávat komise slo-
žené z poslanců Národního shromáždění.
Osnova v § 353 obsahuje i některé bližší před-
pisy o oprávnění členů těchto komisí. Volení
zástupcové lidu jsou jistě v první řadě povolá-
ní k tomu, aby prováděli dohled na výkon
trestu odnětí svobody. Tato úprava je ve
shodě se zásadou, že lid svými zástupci si
zákonu nejen dává a je provádí, ale jejich
provádění také kontroluje.

Nová úprava výkonu trestu propadnutí
jmění (§§ 359, 360) souvisí s novelisací § 47
tr. zák. Podrobnosti o výkonu a realizaci to-
hoto trestu, zejména i se zřetelem na vyme-
zení okruhu prostředků a věcí, na něž se vý-
rok o propadnutí jmění nevztahuje, budou
dohodnuty mezi ministerstvem financí a mi-
nisterstvem spravedlnosti a upraveny zvlášť-
ním předpisem.

Pokud jde o zajištění výkonu trestu pro-
padnutí jmění, osnova převzala v podstatě
ustanovení §§ 283 až 287 dosavadního trest-
ního řádu, ovšem s úpravami, které byly
nutné se zřetelem na nynější rozsah propad-
nutí jmění podle novelisovaného znění § 47
odst. 2 tr. zák. Ustanovení § 287a dosavadního
trestního řádu, podle něhož soud vyslovil, že
zajištěný majetek obviněného, který uprchl
do ciziny nebo se na úřední výzvu na území
ČSR nevrátil, připadá státu, osnova nepře-
nepřevzala. Řešit tyto případy umožňuje
osnova novou úpravou řízení proti uprchlému.

K HLAVĚ DEVATENÁCTÉ.

O zahlazení odsouzení.

Řízení o zahlazení odsouzení upravuje
osnova celkem souhlasně s ustanoveními
dosud platnými. Vyrozumění úřadu rejstříku
trestů o zahlazení odsouzení a zákaz uvádět
zahlazené odsouzení ve výpisu z rejstříku
trestů zajišťuje, aby bylo přesně a důsledně
zachováno ustanovení § 68 odst. 1 tr. zák.,
podle něhož se má na pachatele po zahlazení
odsouzení hledět, jako by odsouzen nebyl.

K HLAVĚ DVACÁTÉ.

O udělení milosti.

Šetření o žádostech za udělení milosti svě-
řuje osnova v přípravném řízení generálnímu
prokurátoru, v dalším stadiu řízení pak po
podání obžaloby ministerstvu spravedlnosti.
Řízení bude tak soustředěno, odstraněny prů-
tahy, k nimž při dosavadní úpravě docházelo,
a budou dány záruky jednotného rozhodování.

Žádost za milost nemá ani podle nové úpra-
vy sama o sobě odkladný účinek. Výjimku
tvoří případ, kdy mělo by dojít k výkonu
trestu smrti (§§ 336 a 390).

V § 381 vyplňuje osnova mezeru v dosa-
vadním trestním řádě podrobnější úpravou
příslušnosti soudu pro rozhodování o použití
amnestie, zejména tam, kde šlo o tresty ulo-
žené několika soudy.

K HLAVĚ DVACÁTÉ PRVÉ.

O odškodnění za vazbu a trest.

Při úpravě odškodnění za vazbu a trest vychází osnova z praesumpce neviny a v důsledku toho povinnost státu poskytnout odškodnění za nezaviněnou vazbu ve srovnání s dosavadním stavem poněkud rozšiřuje. Lhůtu, ve které ministerstvo spravedlnosti má žádost rozhodnout, zkracuje osnova z dosavadních šesti měsíců na tři měsíce, aby tak postiženému byla dána možnost dosíci náhrady škody co nejdříve.

K HLAVĚ DVACÁTÉ DRUHÉ.

O právním styku s cizinou.

Řízení o vydání do ciziny a o vydání z ciziny upravuje osnova širší a instruktivnější než dosavadní trestní řád, neboť praxe ukázala potřebu, aby aspoň hlavní zásady extradičního řízení byly vyjádřeny přímo v zákoně, i když v podrobnostech je nezbytné odkázat na mezinárodní smlouvy a na předpisy vydané ministerstvem spravedlnosti.

Řízení o vydání do ciziny se zjednodušuje potud, že odpadá rozhodování lidového soudu a věc se svěřuje hned v první stolici krajskému soudu. Závažnost a obtížnost rozhodování tohoto druhu plně odůvodňuje, aby tato agenda byla už v první stolici přenesena na krajský soud. Řízení se tím kromě toho urychlí.

Ustanovení § 23 dosavadního trestního řádu, jež mělo jen zcela rámcový ráz, osnova nepřevzala. Zvláštní předpisy, upravující styk s cizinou, zejména vládní nařízení č. 31/1951 Sb., nejsou osnovou dotčeny.

K HLAVĚ DVACÁTÉ TŘETÍ.

O přechodných a závěrečných ustanoveních.

Dnem, kdy nabude účinnosti nový trestní řád, bude se trestní řízení spravovat jeho ustanoveními. Předpisů dosud platných bude lze užít jen tam, kde výslovně je to nařízeno, tedy v případech uvedených v § 406 a z části v § 408. Pokud jde o předpis § 406 písm. a), dlužno upozornit, že předpisů dosavadního trestního řádu se užije jen na řízení o opravném prostředku. Jestliže by došlo na podkladě opravného prostředku ke zrušení napadeného rozhodnutí a k novému řízení v první stolici, provede se toto řízení už podle nových předpisů.

Ustanovení § 407 souvisí se zkrácením lhůty pro podání stížnosti pro porušení zákona (§ 296 odst. 3) a má umožnit hladký přechod k nové úpravě.

Ustanovení § 405 vychází z toho, že přípravné řízení upravoval dosavadní trestní řád jinak, než jak je upravuje osnova, takže není možno na přípravné řízení provedené podle dosavadních předpisů dobře navázat předběžné projednání obžaloby jako prověrku toho, že přípravné řízení bylo řádně podle předpisů trestního řádu provedeno. Má se kromě toho tímto ustanovením předejít nutnosti odvolávat hlavní líčení tam, kde byla už nařízena.

Mezi soudy už neexistující, které budou přicházet při aplikaci § 408 odst. 2 v úvahu, je třeba počítat jak soudy zrušené v důsledku nové územní organizace soudů (na př. bývalý krajský soud v Písku), tak soudy zrušené v důsledku jiných změn (na př. mimořádné lidové soudy, Národní soud, porotní soudy a pod.). Ustanovení § 412 má usnadnit přechod t. zv. porozsudkové agendy na soudy. Ustanovení § 414 odst. 2 umožní, aby schopní správní zaměstnanci mohli i u soudů, jak tomu bylo dosud u prokuratur, obstarávat jednoduché úkony zejména v porozsudkové agendě.

Finanční důsledky návrhu:

V resortu ministerstva spravedlnosti nevzniknou provedením osnovy žádné zvýšené výdaje.

S přechodem porozsudkové agendy na soudy bude z resortu generální prokuratury delimitován i příslušný počet pracovníků se mzdovým fondem a ostatními náklady. Půjde pravděpodobně asi o 56 pracovníků se mzdovým fondem přibližně 762.000 Kčs ročně.

Pokud jde o příjmy z náhrad nákladů trestního řízení stanovených paušální částkou (§ 165 odst. 1 písm. c), dojde patrně k určitému jejich zvýšení, poněvadž řešení osnovou zaváděné zajistí, že tyto náklady budou v převážné většině vymoženy. Ta část dosavadních nákladů trestního řízení, která má být kryta paušální částkou, činí podle odhadu 1.800 000 Kčs. Novou úpravou zvýší se příjmy z náhrad těchto nákladů nejméně o 500 000 Kčs ročně. Toto zvýšení se však neprojeví v rozpočtových příjmech ministerstva spravedlnosti, ježto náhrady nákladů trestního řízení stanovené paušální částkou budou převážně placeny kolkovými známkami.

Pokud jde o příjmy z náhrad nákladů vazby a výkonu trestu odnětí svobody, nedoznajíc úpravou osnovy změn, neboť přesunují se toliko jejich stanovení a vymáhání z prokuratur event. soudů do resortu ministerstva vnitra

a projeví se jako rozpočtové příjmy tohoto resortu.

V resortu ministerstva vnitra nevzniknou provedením osnovy zvýšené výdaje.

V resortu generální prokuratury byl finanční dosah zavedení vyšetřovatelů projednán již v souvislosti s osnovou zákona o prokuratuře, kteroužto osnovou byla tato instituce zavedena.

V Praze dne 27. listopadu 1956.

Předseda vlády:

V. Široký v. r.

Ministr spravedlnosti:

Dr. V. Škoda v. r.